

SÉANCE DU JEUDI 28 NOVEMBRE 1996 VERGADERING VAN DONDERDAG 28 NOVEMBER 1996

SOMMAIRE :

EXCUSÉS :

Page 2023.

MESSAGES :

Page 2023.

Chambre des représentants.

COMMUNICATIONS :

Page 2023.

1. Cour d'arbitrage.
2. Cour des comptes.
3. Parlement européen.
4. Emploi des langues à l'armée.

PÉTITIONS :

Page 2024.

DÉCÈS D'UN ANCIEN SÉNATEUR :

Page 2025.

PROJET ET PROPOSITION DE LOI (Dépôt) :

Page 2025.

Projet de loi portant assentiment à l'Accord européen établissant une association entre les Communautés européennes et leurs États membres, d'une part, et la République d'Estonie, d'autre part, Annexes I à X, Protocoles 1 à 5, et Acte final, faits à Luxembourg le 12 juin 1995.

M. Caluwé. — Proposition de loi complétant l'article 161 du Code civil.

DEMANDES D'EXPLICATIONS (Dépôt) :

Page 2025.

M. Anciaux au ministre des Affaires étrangères et au Vice-Premier ministre et ministre des Finances et du Commerce extérieur sur « l'implication de la Belgique dans la livraison d'armes à la région des Grands Lacs africains ».

Ann. parl. Sénat de Belgique - Session ordinaire 1996-1997
Parlem. Hand. Belgische Senaat - Gewone zitting 1996-1997

INHOUDSOPGAVE :

VERONTSCHULDIGD :

Bladzijde 2023.

BOODSCHAPPEN :

Bladzijde 2023.

Kamer van volksvertegenwoordigers.

MEDEDELINGEN :

Bladzijde 2023.

1. Arbitragehof.
2. Rekenhof.
3. Europees Parlement.
4. Gebruik der talen bij het leger.

VERZOEKSCRIFTEN :

Bladzijde 2024.

OVERLIJDEN VAN EEN OUD-SENATOR :

Bladzijde 2025.

WETSONTWERP EN WETSVORSTEL (Indiening) :

Bladzijde 2025.

Wetsontwerp houdende instemming met de Europa-Overeenkomst waarbij een associatie tot stand wordt gebracht tussen de Europese Gemeenschappen en hun Lid-Staten, enerzijds, en de Republiek Estland, anderzijds, Bijlagen I tot X, Protocollen 1 tot 5, en Slotakte, gedaan te Luxemburg op 12 juni 1995.

De heer Caluwé. — Wetsvoorstel tot aanvulling van artikel 161 van het Burgerlijk Wetboek.

VRAGEN OM UITLEG (Indiening) :

Bladzijde 2025.

De heer Anciaux aan de minister van Buitenlandse Zaken en aan de Vice-Eerste minister en minister van Financiën en Buitenlandse Handel over « de Belgische betrokkenheid bij de levering van wapens naar de regio van de Grote Meren ».

M. Hatry au Premier ministre sur «les perspectives d'élargissement de l'Union européenne et son impact financier sur le coût d'utilisation des langues officielles».

Mme Mayence-Goossens au secrétaire d'État à la Coopération au Développement sur «sa visite à Kinshasa le 26 novembre 1996».

Mme Dardenne au Vice-Premier ministre et ministre des Finances et du Commerce extérieur sur «la réunion de l'OMC à Singapour et ses objectifs concernant le commerce et l'environnement».

Mme Willame-Boonen au Vice-Premier ministre et ministre des Finances et du Commerce extérieur sur «les normes sociales dans le commerce international».

M. Destexhe au secrétaire d'État à la Coopération au Développement sur «son voyage au Zaïre et la situation au Zaïre et au Rwanda».

M. Delcroix au Vice-Premier ministre et ministre des Finances et du Commerce extérieur et au secrétaire d'État à la Coopération au Développement sur «la participation de l'Agence générale de la coopération au développement (AGCD) dans Shanghai Bell».

DEMANDE D'EXPLICATIONS (Retrait):

Page 2026.

Mme Bribosia-Picard au Vice-Premier ministre et ministre des Finances et du Commerce extérieur sur «les normes sociales dans le commerce international».

PROPOSITIONS (Prise en considération):

Pages 2026 et 2052.

Mme Lizin et consorts. — Proposition de loi visant à renforcer la surveillance des libérés et des personnes condamnées pour faits de mœurs commis sur la personne d'un mineur.

M. Caluwé. — Proposition de loi modifiant l'article 582, 1°, du Code judiciaire.

Mmes Thijs et Sémer. — Proposition de résolution concernant le traitement des homosexuels en Roumanie.

QUESTIONS ORALES (Discussion):

Question orale de M. Hostekint au Premier ministre sur «l'envoi de deux ingénieurs de la FN à la fabrique de munitions à Eldoret au Kenya».

Orateurs: **M. Hostekint, M. Dehaene**, Premier ministre, p. 2026.

Question orale de M. Destexhe au Premier ministre sur «l'inflation législative et réglementaire».

Orateurs: **M. Destexhe, M. Dehaene**, Premier ministre, p. 2027.

Question orale de M. Verreycken au Vice-Premier ministre et ministre de l'Intérieur sur «la confusion d'intérêts d'un échevin anversoïis, également avocat».

Orateurs: **M. Verreycken, M. Peeters**, secrétaire d'État à la Sécurité et secrétaire d'État à l'Intégration sociale et à l'Environnement, p. 2027.

Question orale de Mme Milquet au Vice-Premier ministre et ministre de l'Intérieur sur «le fonctionnement de la gendarmerie».

Orateurs: **Mme Milquet, M. Peeters**, secrétaire d'État à la Sécurité et secrétaire d'État à l'Intégration sociale et à l'Environnement, p. 2028.

De heer Hatry aan de Eerste minister over «de eventuele uitbreiding van de Europese Unie en de financiële gevolgen ervan voor het gebruik van de officiële talen».

Mevrouw Mayence-Goossens aan de staatssecretaris voor Ontwikkelingssamenwerking over «zijn bezoek aan Kinshasa op 26 november 1996».

Mevrouw Dardenne aan de Vice-Eerste minister en minister van Financiën en Buitenlandse Handel over «de vergadering van de Wereldhandelsorganisatie te Singapore en haar doelstellingen op het vlak van handel en leefmilieu».

Mevrouw Willame-Boonen aan de Vice-Eerste minister en minister van Financiën en Buitenlandse Handel over «de sociale normen in de internationale handel».

De heer Destexhe aan de staatssecretaris voor Ontwikkelingssamenwerking over «zijn reis naar Zaïre en de toestand in Zaïre en Rwanda».

De heer Delcroix aan de Vice-Eerste minister en minister van Financiën en Buitenlandse Handel en aan de staatssecretaris voor Ontwikkelingssamenwerking over «de overheidsparticipatie van het Algemeen Bestuur voor Ontwikkelingssamenwerking (ABOS) in Shanghai Bell».

VRAAG OM UITLEG (Intrekking):

Bladzijde 2026.

Mevrouw Bribosia-Picard tot de Vice-Eerste minister en minister van Financiën en Buitenlandse Handel over «de sociale normen in de internationale handel».

VOORSTELLEN (Inoverwegingneming):

Bladzijden 2026 en 2052.

Mevrouw Lizin c.s. — Wetsvoorstel houdende verscherping van het toezicht op personen die in vrijheid zijn gesteld of veroordeeld na zedenfeiten met minderjarigen.

De heer Caluwé. — Wetsvoorstel tot wijziging van artikel 582, 1°, van het Gerechdelijk Wetboek.

De dames Thijs en Sémer. — Voorstel van resolutie betreffende de behandeling van homoseksuelen in Roemenië.

MONDELINGE VRAGEN (Bespreking):

Mondelinge vraag van de heer Hostekint aan de Eerste minister over «het sturen van twee FN-ingenieurs naar de munitiefabriek in Eldoret, Kenia».

Sprekers: **de heer Hostekint, de heer Dehaene**, Eerste minister, blz. 2026.

Mondelinge vraag van de heer Destexhe aan de Eerste minister over «de wildgroei van het aantal wetten en verordeningen».

Sprekers: **de heer Destexhe, de heer Dehaene**, Eerste minister, blz. 2027.

Mondelinge vraag van de heer Verreycken aan de Vice-Eerste minister en minister van Binnenlandse Zaken over «de belangenvermenging van een Antwerps schepen, tegelijk advocaat».

Sprekers: **de heer Verreycken, de heer Peeters**, staatssecretaris voor Veiligheid en staatssecretaris voor Maatschappelijke Integratie en Leefmilieu, blz. 2027.

Mondelinge vraag van mevrouw Milquet aan de Vice-Eerste minister en minister van Binnenlandse Zaken over «de werking van de rijkswacht».

Sprekers: **mevrouw Milquet, de heer Peeters**, staatssecretaris voor Veiligheid en staatssecretaris voor Maatschappelijke Integratie en Leefmilieu, blz. 2028.

Question orale de M. Boutmans au Vice-Premier ministre et ministre de l'Intérieur sur «l'aumônerie et le service des conseillers laïques de la gendarmerie».

Orateurs: **M. Boutmans, M. Peeters**, secrétaire d'État à la Sécurité et secrétaire d'État à l'Intégration sociale et à l'Environnement, p. 2029.

Question orale de Mme Nelis-Van Liedekerke au Vice-Premier ministre et ministre des Finances et du Commerce extérieur sur «l'avenir du bureau du contrôle des Douanes et Accises à Alost».

Orateurs: **Mme Nelis-Van Liedekerke, M. Peeters**, secrétaire d'État à la Sécurité et secrétaire d'État à l'Intégration sociale et à l'Environnement, p. 2029.

Question orale de Mme Lizin au ministre de l'Emploi et du Travail sur «l'application de la loi visant à assurer la participation des femmes à la décision politique».

Oratrices: **Mme Lizin, Mme Smet**, ministre de l'Emploi et du Travail, p. 2030.

Question orale de M. Loones au ministre de l'Emploi et du Travail sur «le statut des animateurs de la jeunesse».

Orateurs: **M. Loones, Mme Smet**, ministre de l'Emploi et du Travail, p. 2031.

Question orale de M. Bourgeois au ministre de la Défense nationale sur «nos troupes en Slavonie orientale et en Bosnie».

Orateurs: **M. Bourgeois, Mme Smet**, ministre de l'Emploi et du Travail, p. 2032.

Question orale de M. Foret au ministre de la Justice sur «la situation dramatique dans les prisons belges».

Orateurs: **M. Foret, M. De Clerck**, ministre de Justice, p. 2033.

PROJETS DE LOI (Discussion):

Projet de loi portant assentiment à la Convention relative au blanchiment, au dépistage, à la saisie et à la confiscation des produits du crime, faite à Strasbourg le 8 novembre 1990.

Discussion générale. — *Orateurs*: **Mme Willame-Boonen**, rapporteuse, **MM. Anciaux, Foret, Coveliers**, p. 2034.

Discussion et vote des articles, p. 2036.

Projet de loi portant assentiment aux Actes internationaux suivants:

- a) Convention européenne d'extradition, faite à Paris le 13 décembre 1957;
- b) Protocole additionnel à la Convention européenne d'extradition, fait à Strasbourg le 15 octobre 1975;
- c) Deuxième Protocole additionnel à la Convention européenne d'extradition, fait à Strasbourg le 17 mars 1978;
- d) Accord entre les États membres des Communautés européennes relatif à la simplification et à la modernisation des modes de transmission des demandes d'extradition, fait à San Sebastian le 26 mai 1989.

Discussion générale. — *Orateurs*: **Mmes Willame-Boonen**, rapporteuse, **Leduc, M. Anciaux, M. De Clerck**, ministre de la Justice, p. 2037.

Discussion et vote des articles, p. 2038.

Mondelinge vraag van de heer Boutmans aan de Vice-Eerste minister en minister van Binnenlandse Zaken over «de aalmoezeniersdienst en de dienst consulenten lekenmoraal van de rijkswacht».

Sprekers: **de heer Boutmans, de heer Peeters**, staatssecretaris voor Veiligheid en staatssecretaris voor Maatschappelijke Integratie en Leefmilieu, blz. 2029.

Mondelinge vraag van mevrouw Nelis-Van Liedekerke aan de Vice-Eerste minister en minister van Financiën en Buitenlandse Handel over «de toekomst van het kantoor van de controle der Douane en Accijnzen te Aalst».

Sprekers: **mevrouw Nelis-Van Liedekerke, de heer Peeters**, staatssecretaris voor Veiligheid en staatssecretaris voor Maatschappelijke Integratie en Leefmilieu, blz. 2029.

Mondelinge vraag van mevrouw Lizin aan de minister van Tewerkstelling en Arbeid over «de toepassing van de wet strekkende tot het bevorderen van de deelname van vrouwen aan de politieke besluitvorming».

Sprekers: **mevrouw Lizin, mevrouw Smet**, minister van Tewerkstelling en Arbeid, blz. 2030.

Mondelinge vraag van de heer Loones aan de minister van Tewerkstelling en Arbeid over «het statuut van de jeugdanimatoren».

Sprekers: **de heer Loones, mevrouw Smet**, minister van Tewerkstelling en Arbeid, blz. 2031.

Mondelinge vraag van de heer Bourgeois aan de minister van Landsverdediging over «onze troepen in Oost-Slavonië en Bosnië».

Sprekers: **de heer Bourgeois, mevrouw Smet**, minister van Tewerkstelling en Arbeid, blz. 2032.

Mondelinge vraag van de heer Foret aan de minister van Justitie over «de dramatische toestand in de Belgische gevangnissen».

Sprekers: **de heer Foret, de heer De Clerck**, minister van Justitie, blz. 2033.

WETSONTWERPEN (Bespreking):

Wetsontwerp houdende instemming met de Overeenkomst inzake het witwassen, de opsporing, de inbeslagneming en de confiscatie van opbrengsten van misdrijven, opgemaakt te Straatsburg op 8 november 1990.

Algemene beraadslaging. — *Sprekers*: **mevrouw Willame-Boonen**, rapporteur, **de heren Anciaux, Foret, Coveliers**, blz. 2034.

Bespreking en stemming over de artikelen, blz. 2036.

Wetsontwerp houdende instemming met volgende Internationale Akten:

- a) Europees Verdrag betreffende uitlevering, opgemaakt te Parijs op 13 december 1957;
- b) Aanvullend Protocol bij het Europees Verdrag betreffende uitlevering, opgemaakt te Straatsburg op 15 oktober 1975;
- c) Tweede Aanvullend Protocol bij het Europees Verdrag betreffende uitlevering, opgemaakt te Straatsburg op 17 maart 1978;
- d) Akkoord tussen de Lid-Staten van de Europese Gemeenschappen betreffende de vereenvoudiging en de modernisering van de wijze van toezending van uitleveringsverzoeken, opgemaakt te San Sebastian op 26 mei 1989.

Algemene beraadslaging. — *Sprekers*: **de dames Willame-Boonen**, rapporteur, **Leduc, de heer Anciaux, de heer De Clerck**, minister van Justitie, blz. 2037.

Bespreking en stemming over de artikelen, blz. 2038.

ORDRE DES TRAVAUX :

Page 2039.

PROJETS DE LOI (Votes):

Projet de loi portant assentiment à la Convention relative au blanchiment, au dépistage, à la saisie et à la confiscation des produits du crime, faite à Strasbourg le 8 novembre 1990, p. 2039.

Projet de loi portant assentiment aux Actes internationaux suivants:

- a) Convention européenne d'extradition, faite à Paris le 13 décembre 1957;
- b) Protocole additionnel à la Convention européenne d'extradition, fait à Strasbourg le 15 octobre 1975;
- c) Deuxième Protocole additionnel à la Convention européenne d'extradition, fait à Strasbourg le 17 mars 1978;
- d) Accord entre les États membres des Communautés européennes relatif à la simplification et à la modernisation des modes de transmission des demandes d'extradition, fait à San Sebastian le 26 mai 1989, p. 2040.

DEMANDES D'EXPLICATIONS (Discussion):

Demande d'explications de M. Jonckheer au Premier ministre sur «l'approbation du pacte de stabilité budgétaire prévue au Conseil européen de Dublin».

Orateurs: **M. Jonckheer, Mme Bribosia-Picard, M. Dehaene**, Premier ministre, p. 2040.

Demande d'explications de M. Anciaux au Premier ministre sur «la lutte contre les mariages blancs et la traite des êtres humains, la légalisation des documents étrangers et la reconnaissance des mariages à l'étranger».

Orateurs: **MM. Anciaux, Devolder, M. De Clerck**, ministre de la Justice, p. 2045.

Demande d'explications de Mme Dua au Premier ministre sur «la lutte contre la traite des êtres humains, l'accueil des victimes et l'attitude à l'égard du monde de la prostitution».

Orateurs: **Mme Dua, M. De Clerck**, ministre de la Justice, p. 2048.

Demande d'explications de Mme Lizin au ministre de la Justice sur «les rapt d'enfants et la Convention de Schengen».

Orateurs: **Mmes Lizin, Leduc, M. De Clerck**, ministre de la Justice, p. 2051.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN:

Bladzijde 2039.

WETSONTWERPEN (Stemmingen):

Wetsontwerp houdende instemming met de Overeenkomst inzake het witwassen, de opsporing, de inbeslagneming en de verbeurdverklaring van opbrengsten van misdrijven, opgemaakt te Straatsburg op 8 november 1990, blz. 2039.

Wetsontwerp houdende instemming met volgende Internationale Akten:

- a) Europees Verdrag betreffende uitlevering, opgemaakt te Parijs op 13 december 1957;
- b) Aanvullend Protocol bij het Europees Verdrag betreffende uitlevering, opgemaakt te Straatsburg op 15 oktober 1975;
- c) Tweede Aanvullend Protocol bij het Europees Verdrag betreffende uitlevering, opgemaakt te Straatsburg op 17 maart 1978;
- d) Akkoord tussen de Lid-Staten van de Europese Gemeenschappen betreffende de vereenvoudiging en de modernisering van de wijze van toezending van uitleveringsverzoeken, opgemaakt te San Sebastian op 26 mei 1989, blz. 2040.

VRAGEN OM UITLEG (Bespreking):

Vraag om uitleg van de heer Jonckheer aan de Eerste minister over «de geplande goedkeuring van het stabiliteitspact op de Europese Raad van Dublin».

Sprekers: **de heer Jonckheer, mevrouw Bribosia-Picard, de heer Dehaene**, Eerste minister, blz. 2040.

Vraag om uitleg van de heer Anciaux aan de Eerste minister over «de bestrijding van schijnhuwelijken en van de mensenhandel, de legalisering van buitenlandse documenten en de erkenning van buitenlandse huwelijken».

Sprekers: **de heren Anciaux, Devolder, de heer De Clerck**, minister van Justitie, blz. 2045.

Vraag om uitleg van mevrouw Dua aan de Eerste minister over «de bestrijding van de mensenhandel, de opvang van slachtoffers en de houding ten aanzien van de prostitutiewereld».

Sprekers: **mevrouw Dua, de heer De Clerck**, minister van Justitie, blz. 2048.

Vraag om uitleg van mevrouw Lizin aan de minister van Justitie over «de ontvoering van kinderen en de Schengen-Overeenkomst».

Sprekers: **de dames Lizin, Leduc, de heer De Clerck**, minister van Justitie, blz. 2051.

PRÉSIDENCE DE M. SWAELEN, PRÉSIDENT
VOORZITTERSCHAP VAN DE HEER SWAELEN, VOORZITTER

Le procès-verbal de la dernière séance est déposé sur le bureau.
De notulen van de jongste vergadering worden ter tafel gelegd.

La séance est ouverte à 15 h 05 m.
De vergadering wordt geopend om 15 h 05 m.

EXCUSÉS — VERONTSCHULDIGD

MM. Staes, en mission à l'étranger, et Vandenbroeke, pour devoirs professionnels, demandent d'excuser leur absence à la réunion de ce jour.

Afwezig met bericht van verhindering: de heren Staes, met opdracht in het buitenland, en Vandenbroeke, wegens ambts- plichten.

— Pris pour information.

Voor kennisgeving aangenomen.

MESSAGES

Chambre des représentants

BOODSCHAPPEN

Kamer van volksvertegenwoordigers

M. le Président. — Par message du 21 novembre 1996, reçu le 22 novembre 1996, la Chambre des représentants a transmis au Sénat, tel qu'il a été adopté en sa séance du 21 novembre 1996, le projet de loi modifiant la loi du 19 juillet 1991 organisant la profession de détective privé.

Ce projet de loi règle une matière visée à l'article 78 de la Constitution. La date limite pour l'évocation est le lundi 9 décembre 1996.

Bij boodschap van 21 november 1996, ontvangen op 22 november 1996, heeft de Kamer van volksvertegenwoordigers aan de Senaat overgezonden, zoals het ter vergadering van 21 november 1996 werd aangenomen, het wetsontwerp tot wijziging van de wet van 19 juli 1991 tot regeling van het beroep van privé-detective.

Dit wetsontwerp regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 78 van de Grondwet. De uiterste datum voor evocatie is maandag 9 december 1996.

— Pris pour notification.

Voor kennisgeving aangenomen.

COMMUNICATIONS — MEDEDELINGEN

Cour d'arbitrage — Arbitragehof

M. le Président. — En application de l'article 76 de la loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage, le greffier de la Cour d'arbitrage notifie au Président du Sénat le recours en annu-

lation des articles 171, 172 et 173 de la loi du 29 avril 1996 portant des dispositions sociales, insérant de nouvelles dispositions dans l'arrêté royal n° 78 du 10 novembre 1967 relatif à l'exercice de l'art de guérir, de l'art infirmier, des professions paramédicales et des commissions médicales, introduit par l'ASBL Fédération belge des chambres syndicales de médecins et autres (numéro du rôle 997).

Met toepassing van artikel 76 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof, geeft de griffier van het Arbitragehof kennis aan de Voorzitter van de Senaat van het beroep tot vernietiging van de artikelen 171, 172 en 173 van de wet van 29 april 1996 houdende sociale bepalingen, tot invoering van nieuwe bepalingen in het koninklijk besluit nr. 78 van 10 november 1967 betreffende de uitoefening van de geneeskunst, de verpleegkunde, de paramedische beroepen en de geneeskundige commissies, ingediend door de VZW Belgisch Verbond der syndicale artsenkamers en anderen (rolnummer 997).

En application de l'article 77 de la loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage, le greffier de la Cour d'arbitrage notifie au Président du Sénat:

1. La question préjudicielle concernant la loi du 15 juillet 1985 relative à l'utilisation de substances à effet hormonal, à effet anti-hormonal, à effet bêta-adrenergique ou à effet stimulateur de production chez les animaux, posée par la Cour d'appel de Gand (numéro du rôle 999);

2. La question préjudicielle concernant les articles 43, 44 et 46 du Code pénal militaire, posée par la Cour militaire (numéro du rôle 1000).

Met toepassing van artikel 77 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof, geeft de griffier van het Arbitragehof kennis aan de Voorzitter van de Senaat van:

1. De prejudiciële vraag over de wet van 15 juli 1985 betreffende het gebruik bij dieren van stoffen met hormonale, anti-hormonale, beta-adrenergische of productie-stimulerende werking, gesteld door het Hof van beroep te Gent (rolnummer 999);

2. De prejudiciële vraag over de artikelen 43, 44 en 46 van het Militair Strafwetboek, gesteld door het Militair Gerechtshof (rolnummer 1000).

— Pris pour notification.

Voor kennisgeving aangenomen.

Cour des comptes — Rekenhof

M. le Président. — Par lettre du 22 novembre 1996, le premier président de la Cour des comptes fait connaître les observations de la cour sur l'avis du Conseil d'État concernant la proposition de loi modifiant la loi provinciale.

Bij brief van 22 november 1996 dient de eerste voorzitter van het Rekenhof de opmerkingen mee van het hof over het advies van de Raad van State betreffende het wetsvoorstel tot wijziging van de provinciewet.

— Envoi à la commission de l'Intérieur et des Affaires administratives.

Verwezen naar de commissie voor de Binnenlandse en Administratieve Aangelegenheden.

Parlement européen — Europees Parlement

M. le Président. — Par lettre du 26 novembre 1996, le président du Parlement européen a transmis au Sénat :

a) Une résolution sur le rapport de la Commission au Conseil et au Parlement européen : Le marché unique en 1995;

b) Une résolution sur l'Organisation mondiale du commerce (OMC);

c) Une résolution sur la communication de la Commission concernant le réexamen de la stratégie communautaire pour la gestion des déchets et sur le projet de résolution du Conseil sur la politique des déchets;

d) Une résolution sur le rapport du groupe d'experts sur la politique de concurrence dans le nouvel ordre commercial : renforcement de la coopération et des règles au niveau international;

e) Une résolution sur la communication de la Commission au Conseil, au Parlement européen, au Comité économique et sociale et au Comité des régions sur l'incidence des développements internationaux sur le secteur du textile et de l'habillement dans la Communauté;

f) Une résolution sur les développements du processus de paix au Proche-Orient;

g) Une résolution sur le rapport de la Commission concernant le champ d'application de la procédure de codécision;

h) Une résolution sur la résolution du Conseil sur les garanties minimales pour les procédures d'asile;

i) Une résolution sur la communication de la Commission : «Plan d'action sur l'accès des consommateurs à la justice et le règlement des litiges de consommation dans le marché intérieur»;

j) Une résolution sur le Livre blanc de la Commission : «Une politique de l'énergie pour l'Union européenne»;

k) Une résolution législative portant avis du Parlement européen sur la proposition de décision du Conseil et de la Commission relative à la conclusion de l'accord intérimaire sur le commerce et les mesures d'accompagnement entre la Communauté européenne, la Communauté européenne du charbon et de l'acier et la Communauté européenne de l'énergie atomique, d'une part, et la république de Slovénie, d'autre part (procédure de consultation),

adoptées au cours de la période de session du 11 au 15 novembre 1996.

Bij brief van 26 november 1996 heeft de voorzitter van het Europees Parlement aan de Senaat overgezonden :

a) Een resolutie over een verslag van de Commissie aan de Raad en het Europees Parlement inzake de interne markt in 1995;

b) Een resolutie over de Wereldhandelsorganisatie (WTO);

c) Een resolutie over de mededeling van de Commissie betreffende de actualisering van de communautaire strategie voor het afvalbeheer en de ontwerp-resolutie van de Raad betreffende het afvalstoffenbeleid;

d) Een resolutie over het verslag van de groep deskundigen inzake het mededingingsbeleid in de nieuwe commerciële ordening : de versterking van internationale samenwerking en regels;

e) Een resolutie over de mededeling van de Commissie aan de Raad, aan het Europees Parlement, aan het Economisch en Sociaal Comité en aan het Comité van de regio's over het effect van de internationale ontwikkelingen op de communautaire textiel- en kledingindustrie;

f) Een resolutie over de ontwikkelingen bij het vredesproces in het Midden-Oosten;

g) Een resolutie over het verslag van de Commissie over de werkingssfeer van de medebeslissingsprocedure;

h) Een resolutie over de resolutie van de Raad over minimumwaarborgen voor asielprocedures;

i) Een resolutie over de mededeling van de Commissie «Actieplan inzake de verhaalsmogelijkheden van de consument en de beslechting van consumentengeschillen in de interne markt»;

j) Een resolutie over het Witboek van de Commissie : «Een Energiebeleid voor de Europese Unie»;

k) Een wetgevingsresolutie houdende advies van het Europees Parlement over het voorstel voor een besluit van de Raad en de Commissie betreffende de sluiting van een interimovereenkomst over handel en aanverwante zaken tussen de Europese Gemeenschap, de Europese Gemeenschap voor kolen en staal en de Europese Gemeenschap voor atoomenergie, enerzijds, en de republiek Slovenië, anderzijds (raadplegingsprocedure),

aangenomen tijdens de vergaderperiode van 11 tot en met 15 november 1996.

— Envoi à la commission des Affaires étrangères.

Verwezen naar de commissie voor de Buitenlandse Aangelegenheden.

Emploi des langues à l'armée — Gebruik der talen bij het leger

M. le Président. — Par lettre du 26 novembre 1996, le ministre de la Défense nationale a transmis au Président du Sénat, en application de l'article 32 de la loi du 30 juillet 1938 concernant l'usage des langues à l'armée, le rapport sur l'application de ladite loi durant l'année 1995.

Bij brief van 26 november 1996 heeft de minister van Landsverdediging, met toepassing van artikel 32 van de wet van 30 juli 1938 betreffende het gebruik der talen bij het leger, aan de Voorzitter van de Senaat overgezonden, het verslag met betrekking tot de toepassing van bovengenoemde wet gedurende het jaar 1995.

— Dépôt au greffe.

Neergelegd ter griffie.

M. le Président. — Il est donné acte de cette communication au ministre de la Défense.

Van deze mededeling wordt aan de minister van landsverdediging akte gegeven.

PÉTITIONS — VERZOEKSCHRIFTEN

M. le Président. — Par pétition établie à Gand, le président du conseil provincial de la Flandre orientale transmet une motion sur la dépolitisation des promotions dans l'ordre judiciaire.

Bij verzoekschrift uit Gent zendt de voorzitter van de provincieraad van Oost-Vlaanderen een motie over betreffende de depolitisering van de bevorderingen bij de rechterlijke orde.

— Envoi à la commission des Affaires institutionnelles et à la commission de la Justice.

Verwezen naar de commissie voor de Institutionele Aangelegenheden en naar de commissie voor de Justitie.

Par pétition établie à Zemst, le bourgmestre de cette commune transmet une motion sur le droit de vote pour les citoyens de la Communauté européenne aux élections communales.

Bij verzoekschrift uit Zemst zendt de burgemeester van deze gemeente een motie over betreffende het stemrecht voor burgers van de Europese Gemeenschap bij gemeenteraadsverkiezingen.

— Dépôt au greffe.

Neergelegd ter griffie.

OVERLIJDEN VAN EEN OUD-SENATOR

DÉCÈS D'UN ANCIEN SÉNATEUR

De Voorzitter. — De Senaat heeft met groot leedwezen kennis gekregen van het overlijden van de heer Eugene De Facq, gewezen provinciaal en gecoöpteerd senator.

Uw Voorzitter heeft het rouwbeklag van de vergadering aan de familie van ons betreurd geweest medelid betuigd.

Le Sénat a appris avec un vif regret le décès de M. Eugene De Facq, ancien sénateur provincial et coopté.

Votre Président a adressé les condoléances de l'assemblée à la famille de notre regretté ancien collègue.

PROJET ET PROPOSITION DE LOI

Dépôt

WETSONTWERP EN WETSVOORSTEL

Indiening

M. le Président. — Le Gouvernement a déposé un projet de loi portant assentiment à l'Accord européen établissant une association entre les Communautés européennes et leurs États membres, d'une part, et la République d'Estonie, d'autre part, Annexes I à X, Protocoles 1 à 5, et Acte final, faits à Luxembourg le 12 juin 1995.

De Regering heeft ingediend een wetsontwerp houdende instemming met de Europa-Overeenkomst waarbij een associatie tot stand wordt gebracht tussen de Europese Gemeenschappen en hun Lid-Statens, enerzijds, en de Republiek Estland, anderzijds, Bijlagen I tot X, Protocollen 1 tot 5, en Slotakte, gedaan te Luxemburg op 12 juni 1995.

Ce projet de loi sera imprimé et distribué.

Dit wetsontwerp zal worden gedrukt en rondgedeeld.

Il est envoyé à la commission des Affaires étrangères.

Het wordt verwezen naar de commissie voor de Buitenlandse Aangelegenheden.

M. Caluwé a déposé une proposition de loi complétant l'article 161 du Code civil.

De heer Caluwé heeft ingediend een wetsvoorstel tot aanvulling van artikel 161 van het Burgerlijk Wetboek.

Cette proposition sera traduite, imprimée et distribuée.

Dit voorstel zal worden vertaald, gedrukt en rondgedeeld.

Il sera statué ultérieurement sur la prise en considération.

Er zal later over de inoverwegingneming worden beslist.

DEMANDES D'EXPLICATIONS — VRAGEN OM UITLEG

Dépôt — Indiening

M. le Président. — Le Bureau a été saisi des demandes d'explications suivantes :

1. de M. Anciaux au ministre des Affaires étrangères et au Vice-Premier ministre et ministre des Finances et du Commerce extérieur sur «l'implication de la Belgique dans la livraison d'armes à la région des Grands Lacs africains»;

— Envoi à la commission des Affaires étrangères.

2. de M. Hatry au Premier ministre sur «les perspectives d'élargissement de l'Union européenne et son impact financier sur le coût d'utilisation des langues officielles»;

— Envoi à la commission des Affaires étrangères.

3. de Mme Mayence-Goosens au secrétaire d'État à la Coopération au Développement sur «sa visite à Kinshasa le 26 novembre 1996»;

— Envoi à la séance plénière.

4. de Mme Dardenne au Vice-Premier ministre et ministre des Finances et du Commerce extérieur sur «la réunion de l'OMC à Singapour et ses objectifs concernant le commerce et l'environnement»;

— Envoi à la commission des Affaires étrangères.

5. de Mme Willame-Boonen au Vice-Premier ministre et ministre des Finances et du Commerce extérieur sur «les normes sociales dans le commerce international»;

— Envoi à la commission des Affaires étrangères.

6. de M. Destexhe au secrétaire d'État à la Coopération au Développement sur «son voyage au Zaïre et la situation au Zaïre et au Rwanda»;

— Envoi à la séance plénière.

7. de M. Delcroix au Vice-Premier ministre et ministre des Finances et du Commerce extérieur et au secrétaire d'État à la Coopération au Développement sur «la participation de l'Agence générale de la coopération au développement (AGCD) dans Shanghai Bell».

— Envoi à la commission des Affaires étrangères.

Het Bureau heeft volgende vragen om uitleg ontvangen :

1. van de heer Anciaux aan de minister van Buitenlandse Zaken en aan de Vice-Eerste minister en minister van Financiën en Buitenlandse Handel over «de Belgische betrokkenheid bij de levering van wapens naar de regio van de Grote Meren»;

— Verwezen naar de commissie voor de Buitenlandse Aangelegenheden.

2. van de heer Hatry aan de Eerste minister over «de eventuele uitbreiding van de Europese Unie en de financiële gevolgen ervan voor het gebruik van de officiële talen»;

— Verwezen naar de commissie voor de Buitenlandse Aangelegenheden.

3. van mevrouw Mayence-Goosens aan de staatssecretaris voor Ontwikkelingssamenwerking over «zijn bezoek aan Kinshasa op 26 november 1996»;

— Verwezen naar de plenaire vergadering.

4. van mevrouw Dardenne aan de Vice-Eerste minister en minister van Financiën en Buitenlandse Handel over «de vergadering van de Wereldhandelsorganisatie te Singapore en haar doelstellingen op het vlak van handel en leefmilieu»;

— Verwezen naar de commissie voor de Buitenlandse Aangelegenheden.

5. van mevrouw Willame-Boonen aan de Vice-Eerste minister en minister van Financiën en Buitenlandse Handel over «de sociale normen in de internationale handel»;

— Verwezen naar de commissie voor de Buitenlandse Aangelegenheden.

6. van de heer Destexhe aan de staatssecretaris voor Ontwikkelingssamenwerking over «zijn reis naar Zaïre en de toestand in Zaïre en Rwanda»;

— Verwezen naar de plenaire vergadering.

7. van de heer Delcroix aan de Vice-Eerste minister en minister van Financiën en Buitenlandse Handel en aan de staatssecretaris voor Ontwikkelingssamenwerking over «de overheids-participatie van het Algemeen Bestuur voor Ontwikkelingssamenwerking (ABOS) in Shanghai Bell».

— Verwezen naar de commissie voor de Buitenlandse Aangelegenheden.

DEMANDE D'EXPLICATIONS — VRAAG OM UITLEG

Retrait — Intrekking

M. le Président. — Il est communiqué au Bureau que Mme Bribosia-Picard désire retirer sa demande d'explications au Vice-Premier ministre et ministre des Finances et du Commerce extérieur sur «les normes sociales dans le commerce international».

Aan het Bureau wordt medegedeeld dat mevrouw Bribosia-Picard haar vraag om uitleg tot de Vice-Eerste minister en minister van Financiën en Buitenlandse Handel over «de sociale normen in de internationale handel» wenst in te trekken.

Par conséquent, cette demande d'explications est retirée de l'ordre du jour de la commission des Affaires étrangères à laquelle elle avait été envoyée précédemment.

Bijgevolg wordt deze vraag om uitleg afgevoerd van de agenda van de commissie voor de Buitenlandse Aangelegenheden, waarnaar ze eerder werd verwezen.

VOORSTELLEN — PROPOSITIONS

Inoverwegingneming — Prise en considération

De Voorzitter. — Aan de orde is thans de bespreking over de inoverwegingneming van voorstellen.

L'ordre du jour appelle la discussion sur la prise en considération de propositions.

U heeft de lijst ontvangen van de verschillende in overweging te nemen voorstellen met opgave van de commissies waarnaar het Bureau van plan is ze te verwijzen.

Vous avez reçu la liste des différentes propositions à prendre en considération, avec indication des commissions auxquelles le Bureau envisage de les envoyer.

Leden die opmerkingen mochten hebben, gelieven mij die vóór het einde van de vergadering te doen kennen.

Je prie les membres qui auraient des observations à formuler de me les faire connaître avant la fin de la séance.

Tenzij er afwijkende suggesties zijn, zal ik beschouwen dat die voorstellen in overweging zijn genomen en verwezen naar de commissies die door het Bureau zijn aangeduid.

Sauf suggestions divergentes, je considérerai les propositions comme prises en considération et envoyées aux commissions indiquées par le Bureau.

MONDELINGE VRAAG VAN DE HEER HOSTEKINT AAN DE EERSTE MINISTER OVER «HET STUREN VAN TWEE FN-INGENIEURS NAAR DE MUNITIEFABRIEK IN ELDORET, KENIA»

QUESTION ORALE DE M. HOSTEKINT AU PREMIER MINISTRE SUR «L'ENVOI DE DEUX INGÉNIEURS DE LA FN À LA FABRIQUE DE MUNITIONS À ELDORET AU KENYA»

De Voorzitter. — Aan de orde is de mondelinge vraag van de heer Hostekint aan de Eerste minister over «het sturen van twee FN-ingenieurs naar de munitiefabriek in Eldoret, Kenia».

Het woord is aan de heer Hostekint.

De heer Hostekint (SP). — Mijnheer de Voorzitter, in aansluiting op de mondelinge vraag die ik verleden week heb gesteld aan Vice-Eerste minister Maystadt in verband met de hulp van FN-Herstal bij de bouw en de productie van een wapenfabriek in Kenia, wens ik vandaag een paar bijkomende vragen te stellen.

Op 14 november jongstleden werden, wegens de uitzonderlijke omstandigheden in Centraal-Afrika, de exportlicenties van FN voor een periode van twee maanden opgeschort.

Uit zeer betrouwbare bron verneem ik echter dat er op het ogenblik nog altijd zes ingenieurs van FN in Eldoret aan het werk zijn. Zij moeten ervoor zorgen dat de productie van de fabriek zo snel mogelijk het peil van 18 miljoen patronen per jaar bereikt. Enkele dagen geleden lag het zelfs in de bedoeling van FN om twee bijkomende ingenieurs naar Eldoret te sturen, maar onder druk van Vice-Eerste minister Maystadt zijn zij uiteindelijk niet vertrokken.

De wet waarop de opschorting van de exportlicenties is gebaseerd, verbiedt ook de overdracht van technologie.

Graag had ik de Eerste minister twee vragen willen stellen.

Ten eerste, vallen de zes ingenieurs die momenteel tewerkgesteld zijn in de wapenfabriek te Eldoret, niet onder de toepassing van de opschorting van de licenties waartoe op 14 november jongstleden werd besloten?

Ten tweede, indien dit het geval is, kan FN dan niet worden verplicht om deze ingenieurs terug te roepen?

De Voorzitter. — Het woord is aan de Eerste minister.

De heer Dehaene, Eerste minister. — Mijnheer de Voorzitter, normaal zou deze vraag aan Vice-Eerste minister Maystadt gericht moeten worden, maar hij verblijft op het ogenblik in China.

Vice-Eerste minister Maystadt besliste op 14 november om op grond van artikel 7, paragraaf 2, van de wet van 5 augustus 1991, de lopende uitvoervergunningen van FN op te schorten. Deze wet heeft luidens een recent advies van de juridische dienst van het ministerie van Buitenlandse Zaken enkel betrekking op het materieel en de daaraan verbonden technologie. Deze wet noch enig ander juridische instrumentarium staan toe ten opzichte van personen maatregelen te nemen. Het is juridisch dus niet mogelijk FN te verhinderen ingenieurs of andere personen uit te sturen in het kader van de activiteiten van het bedrijf.

Het feit dat FN twee ingenieurs die naar Eldoret zouden afreizen, toch in België heeft gehouden, is het gevolg van een beslissing van FN zelf, weliswaar op vraag van Vice-Eerste minister Maystadt. FN heeft trouwens de intentie uitgedrukt om tot het einde van het jaar geen bijkomend technisch personeel meer te sturen naar Eldoret.

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Hostekint voor een repliek.

De heer Hostekint (SP). — Mijnheer de Voorzitter, deze materie valt inderdaad onder de bevoegdheid van Vice-Eerste minister Maystadt, die ook bevoegd is voor Buitenlandse Handel. Ik heb de vraag aan de Eerste minister gesteld omdat ik wist dat de Vice-Eerste minister in het buitenland verbleef.

De Eerste minister antwoordt dat de wet van 5 augustus 1991 enkel van toepassing is op materiaal en de daaraan verbonden technologie en dus niet op ingenieurs. De FN-fabriek draait echter op het ogenblik en het is de bedoeling dat ze over vijf weken, tegen het einde van het jaar, helemaal operationeel zal zijn. Ze zal dan achttien miljoen kogels per jaar produceren. Het is moeilijk te verantwoorden dat deze munitie gebruikt wordt in een gebied dat een echt kruisvat is. Dat een Belgische wapenfabrikant munitie uitvoert naar dit gebied staat volkomen haaks op het preventiebeleid en de vredesinspanning van de Regering, in het bijzonder van de minister van Buitenlandse Zaken, in het gebied.

Strikt juridisch heeft de Eerste minister misschien gelijk. Op basis van wapenwet kan men FN niet verplichten de ingenieurs terug te roepen. Maar België zal hiermee toch ongeloofwaardig overkomen. Ik betreur dat.

De Voorzitter. — Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

QUESTION ORALE DE M. DESTEXHE AU PREMIER MINISTRE SUR «L'INFLATION LÉGISLATIVE ET RÉGLEMENTAIRE»

MONDELINGE VRAAG VAN DE HEER DESTEXHE AAN DE EERSTE MINISTER OVER «DE WILDGROEI VAN HET AANTAL WETTEN EN VERORDENINGEN»

M. le Président. — L'ordre du jour appelle la question orale de M. Destexhe au Premier ministre sur «l'inflation législative et réglementaire».

La parole est à M. Destexhe.

M. Destexhe (PRL-FDF). — Monsieur le Président, en un an, du 16 septembre 1994 au 15 septembre 1995, le Conseil d'État recense dans son dernier rapport 3 030 textes réglementaires ou législatifs dont 120 lois, 263 décrets ou ordonnances, 1 055 arrêtés royaux, 1 036 arrêtés des gouvernements et commissions communautaires, 418 arrêtés ministériels.

Encore faut-il préciser que ne sont pas repris les actes qui régissent des situations particulières — promotions, nominations — ainsi que nombre d'actes qui ne sont pas soumis au bureau de coordination du Conseil d'État: cadres linguistiques, compétences ministérielles, fonctionnement des différents gouvernements.

Ces chiffres révèlent une véritable frénésie réglementaire dans laquelle le citoyen ne peut manifestement se retrouver: nul n'est pourtant censé ignorer la loi!

Kafka disait déjà: «Quel supplice que d'être gouverné par des lois qu'on ne connaît pas.»

Monsieur le Premier ministre, y a-t-il une augmentation régulière du nombre de textes réglementaires et législatifs produits chaque année? Cette inflation réglementaire est-elle la conséquence de la fédéralisation de l'État? Combien de lois et d'arrêtés royaux sont-ils actuellement en vigueur en Belgique? Considérez-vous que cette inflation législative pose un problème? Quelles mesures envisagez-vous éventuellement de prendre au niveau fédéral?

M. le Président. — La parole est au Premier ministre.

M. Dehaene, Premier ministre. — Monsieur le Président, je remettrai à M. Destexhe un tableau qui lui démontrera que la tendance n'est pas à une augmentation régulière des textes. Il s'agit plutôt d'une progression en dents de scie.

Deux facteurs semblent favoriser l'augmentation des textes publiés.

Tout d'abord, la fédéralisation. Une matière que l'on réglait dans le passé par une loi nationale nécessite à présent trois décrets. Chacun d'entre eux a une portée géographique limitée, mais l'ensemble des trois représente un texte complet. Si vous considérez ces éléments de manière exclusivement quantitative, force est de constater que le nombre de textes augmente. Le même phénomène existe pour les matières européennes. Certains textes sont par nature exécutoires immédiatement; d'autres supposent l'élaboration de textes en cascade pour être enfin appliqués au niveau où ils doivent l'être.

Je ne dispose pas de chiffres quant au nombre de textes qui sont d'application dans notre pays. Il ne me semble pas utile de monopoliser deux ou trois fonctionnaires pour en faire le compte.

Il faut évidemment être attentif à ne pas provoquer une multiplication des lois. Je pense, pour ma part, que nous ne recourons pas suffisamment à la coordination des textes. Bon nombre d'arrêtés ou de lois modifient d'autres dispositions légales. Pour la bonne compréhension du citoyen, il serait préférable d'utiliser davantage les services du Conseil d'État afin qu'il coordonne les textes.

Deuxièmement, en matière de sécurité sociale, nous avons entamé un processus qui doit aboutir à une simplification administrative.

Au sein des entreprises, toutes les données relatives à la sécurité sociale seront contenues dans un seul formulaire, données qui seront ensuite réparties entre les différents secteurs concernés.

J'espère qu'à l'avenir, ce même document pourra servir en matière de salaire et de fiscalité, ce qui constituerait déjà une énorme simplification. Mais ce ne sera possible que si une autre simplification, tout aussi utile, intervient parallèlement, à savoir l'harmonisation de différents concepts, comme le salaire et la durée du temps de travail, dans les diverses législations de la sécurité sociale et de la fiscalité. Une première mesure de base va en ce sens: la création d'une carte de sécurité sociale qui aura elle-même une mémoire de manière à pouvoir répondre à plusieurs objectifs.

Je pense que ce type de solution devra être adopté dans différents secteurs afin de moderniser la transmission des données et de simplifier les données législatives.

M. le Président. — La parole est à M. Destexhe pour une réplique.

M. Destexhe (PRL-FDF). — Monsieur le Président, je remercie M. le Premier ministre de sa réponse. La question me paraît importante dans la mesure où un nombre croissant de citoyens sont désarçonnés par ce labyrinthe juridique. Je comprends le souci du Premier ministre d'épargner le travail des fonctionnaires, mais je crois qu'il serait néanmoins utile de connaître le nombre de lois en vigueur dans ce pays. Un certain nombre d'États se sont attaqués à ce problème de rage normative, comme la Suède et l'Allemagne, par exemple. Les États-Unis s'y sont également intéressés et ont mis au point le système des *sunset legislations*, des lois qui sont évaluées après cinq ou dix ans afin d'examiner la portée et la signification pratiques. On peut alors décider de leur prolongation ou non. Cette piste pourrait utilement être explorée dans notre pays.

M. le Président. — L'incident est clos.

Het incident is gesloten.

MONDELINGE VRAAG VAN DE HEER VERREYCKEN AAN DE VICE-EERSTE MINISTER EN MINISTER VAN BINNENLANDSE ZAKEN OVER «DE BELANGENVERMENGING VAN EEN ANTWERPS SCHEPEN, TEGELIJK ADVOCaat»

QUESTION ORALE DE M. VERREYCKEN AU VICE-PREMIER MINISTRE ET MINISTRE DE L'INTÉRIEUR SUR «LA CONFUSION D'INTÉRÊTS D'UN ÉCHEVIN ANVERSOIS, ÉGALEMENT AVOCAT»

De Voorzitter. — Aan de orde is de mondelinge vraag van de heer Verreycken aan de Vice-Eerste minister en minister van Binnenlandse Zaken over «de belangenvermenging van een Antwerps schepen, tegelijk advocaat».

Staatssecretaris Peeters zal namens de Vice-Eerste minister antwoorden op deze vraag.

Het woord is aan de heer Verreycken.

De heer Verreycken (Vl. Bl.). — Mijnheer de Voorzitter, ik wil geenszins afbreuk doen aan het belang van de staatssecretaris, maar sta mij toe te betreuren dat niet de betrokken minister antwoordt op mijn vraag. Ik neem aan dat de staatssecretaris de grond van de zaak enkel kent door de nota die hem door de minister van Binnenlandse Zaken is bezorgd. Ik sta er echter op mijn vraag vandaag te stellen.

In het zogenaamde «proces-Stuyck» werden tientallen beklagden vervolgd wegens fiscale fraude. De advocaten van de vele betichten wisten door hun inzage recht in het dossier ongetwijfeld ook dat het Hoog Comité van Toezicht een onderzoek had gevoerd naar corruptie van Antwerpse schepenen. Een van de

hoofdverdachten verklaarde trouwens met naam en toenaam welke schepenen hij had «gekocht». Tijdens dezelfde ondervraging vermeldde die hoofdverdachte trouwens de huidige Antwerpse schepenen van Financiën als toenmalig «fondsenverzameelaar» voor een politieke partij.

Tijdens de voorbije begrotingsbesprekingen in de Antwerpse gemeenteraad werd de vraag gesteld waarom Antwerpen zich geen burgerlijke partij stelt om de belangen van de belastingplichtigen te verdedigen. Een goede argumentatie had immers kunnen leiden tot een herkwalificatie, waardoor men het corruptiedossier wel in overweging had kunnen nemen.

Op deze vragen werd op een hoge toon gereageerd, eigenaardig genoeg niet door de schepenen voor Rechtszaken, maar wel door de schepenen voor Financiën. Deze laatste meende dat Antwerpen zich terecht geen burgerlijke partij had gesteld. Dezelfde schepenen trad echter op als raadsman van een der beklaagden in de bewuste zaak. Hij verdedigde met andere woorden in zijn functie van schepenen dat hij zich als stadsafgevaardigde niet had gekeerd tegen zijn eigen cliënt.

Meent de minister dat de deontologie van een schepenen toestaat dat hij de verdediging van de belastingplichtigen ondergeschikt maakt aan de belangen van een cliënt?

Zal de minister deze schepenen erop wijzen dat er in deze zaak een mogelijke ernstige belangenvermenging moet worden vastgesteld, die onaanvaardbaar is voor een beheerder van openbare financiën?

Is overleg met de Antwerpse schepenen voor Rechtszaken niet aangewezen om het corruptiedossier alsnog aanhangig te maken door een klacht met burgerlijke partijstelling, ter vrijwaring van de belangen van de belastingplichtigen? Van *non bis in idem* kan hier immers geen sprake zijn, aangezien enkel gevorderd werd wegens fiscale fraude en het corruptiedossier zelf nog niet werd behandeld.

De Voorzitter. — Het woord is aan staatssecretaris Peeters, die antwoordt namens de Vice-Eerste minister en minister van Binnenlandse Zaken.

De heer Peeters, staatssecretaris voor Veiligheid, toegevoegd aan de minister van Binnenlandse Zaken en staatssecretaris voor Maatschappelijke Integratie en Leefmilieu, toegevoegd aan de minister van Volksgezondheid. — Mijnheer de Voorzitter, indien er effectief belangenvermenging of corruptie is geweest in hoofde van een schepenen in de zin van artikel 92, 3°, van de nieuwe gemeentewet, moet de provinciegouverneur op tuchtrechtelijk vlak de bepalingen van artikel 83 van dezelfde wet toepassen. Dat artikel bepaalt dat de provinciegouverneur, overeenkomstig een met redenen omkleed advies van de bestendige deputatie van de provincieraad, de betrokken schepenen kan schorsen of afzetten wegens kennelijk wangedrag of grove nalatigheid. De minister van Binnenlandse Zaken laat de gouverneur van de provincie Antwerpen vragen een onderzoek in te stellen naar de vermelde feiten.

Met betrekking tot een eventuele burgerlijke partijstelling van de stad Antwerpen moet ik meedelen dat de minister van Binnenlandse Zaken niet bevoegd is voor de gemeentelijke financiën. Het gesuggereerde overleg moet eventueel uitgaan van de Vlaamse Regering, die bevoegd is voor de algemene financiering van de gemeenten op grond van artikel 6, paragraaf 1, 8°, tweede lid, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming van de instellingen.

Krachtens artikel 123, 8°, en artikel 270 van de nieuwe gemeentewet moet het college van burgemeester en schepenen de rechtsgedingen instellen na machtiging door de gemeenteraad.

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Verreycken voor een repliek.

De heer Verreycken (Vl. Bl.). — Mijnheer de Voorzitter, ik dank de staatssecretaris uiteraard voor zijn antwoord.

Ik neem aan dat de minister van Binnenlandse Zaken zelf naar de provinciegouverneur zal gaan. Ik zal hem dus niet zelf moeten aanspreken, hetgeen ik wel al overwogen had.

Ik vind het jammer dat de grond van de zaak hier niet wordt besproken. Dat is uiteraard onmogelijk in het kader van een mondelinge vraag. Het is jammer dat de verklaringen van een beklagde die voor een rechtbank beweert dat er corruptie is geweest, geen aanleiding geven tot een verdergaand onderzoek. Er zijn aanwijzingen dat in deze zaak een en ander in de doofpot wordt gestoken. Wij mogen in deze periode allerminst de schijn wekken aan dergelijke operaties mee te doen.

Ik zal alleszins ingaan op de voorstellen van de minister van Binnenlandse Zaken en de zaak bij de gouverneur en de Vlaamse Regering volgen.

De Voorzitter. — Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

QUESTION ORALE DE MME MILQUET AU VICE-PREMIER MINISTRE ET MINISTRE DE L'INTÉRIEUR SUR «LE FONCTIONNEMENT DE LA GENDARMERIE»

MONDELINGE VRAAG VAN MEVROUW MILQUET AAN DE VICE-EERSTE MINISTER EN MINISTER VAN BINNENLANDSE ZAKEN OVER «DE WERKING VAN DE RIJKSWACHT»

M. le Président. — L'ordre du jour appelle la question orale de Mme Milquet au Vice-Premier ministre et ministre de l'Intérieur sur «le fonctionnement de la gendarmerie».

M. Peeters, secrétaire d'État, répondra en lieu et place du Vice-Premier ministre et ministre de l'Intérieur.

La parole est à Mme Milquet.

Mme Milquet (PSC). — Monsieur le Président, la presse du week-end s'est fait largement l'écho de révélations assez graves au sujet de la gendarmerie.

En effet, maître Graindorge et maître Magnée ont dénoncé de graves dysfonctionnements qui auraient eu lieu au sein de la gendarmerie dans l'affaire des tueries du Brabant. Ils ont notamment fait état de la formation de groupes de personnes au sein de la gendarmerie. Ces groupes auraient participé — où aidé à participer — à un mouvement de déstabilisation de l'État avec les conséquences que l'on connaît. Ils auraient en tout cas activement milité dans des mouvements d'extrême droite. Certaines personnes appartenant à ces groupes seraient toujours en fonction à l'heure actuelle.

Que pense le Gouvernement — et plus particulièrement le ministre de l'Intérieur — de ces révélations? Des inspections internes — antérieures ou postérieures — ont-elles été effectuées? Des mesures ont-elles été prises à la suite de ces accusations? Dans la négative, comptez-vous en prendre? Avez-vous ordonné une enquête au Comité P ou à l'Inspection générale de la gendarmerie?

Fondées ou non, je pense que de telles révélations méritent en tout cas d'être vérifiées. J'estime qu'un contrôle devrait à tout le moins être effectué au sein de la gendarmerie à propos des agissements qui se seraient produits entre 1975 et 1985. Des noms ayant été cités, je pense que les personnes concernées devraient être auditionnées.

De Voorzitter. — Het woord is aan staatssecretaris Peeters.

De heer Peeters, staatssecretaris voor Veiligheid, toegevoegd aan de minister van Binnenlandse Zaken en staatssecretaris voor Maatschappelijke Integratie en Leefmilieu, toegevoegd aan de minister van Volksgezondheid. — Mijnheer de Voorzitter, het staat buiten kijf dat er in de rijkswacht geen plaats is voor mensen die de maatschappij willen destabiliseren of zich aan ernstig misdadig gedrag bezondigen. De tuchtregelels terzake bij de rijkswacht zijn uiterst strikt en worden door de commandant van de rijkswacht rigoureuus gehanteerd.

Het staat eveneens buiten kijf dat de manier waarop de recente aantijgingen naar buiten zijn gebracht, helemaal niet strookt met een werkwijze die diepgang, sereniteit en objectiviteit moet waarborgen. De boodschap is dus duidelijk. Wie elementen heeft die klaarheid kunnen brengen, moet die aan de bevoegde organen bekend maken, zodat een onderzoek mogelijk is. Wilde verklaringen kunnen niet leiden tot een serieuze onderzoek. Wie iets te melden heeft, moet en kan dat doen aan de daartoe geëigende organen, te weten de Inspectie van de rijkswacht, het gerecht of het Comité P. Zij worden door de minister van Binnenlandse Zaken dan ook verzocht dit onverwijld te doen.

M. le Président. — La parole est à Mme Milquet pour une réplique.

Mme Milquet (PSC). — Monsieur le Président, cette réponse me paraît courte. Il est vrai que si des personnes souhaitent faire des révélations, il leur appartient de saisir les autorités compétentes.

J'estime néanmoins que le ministre responsable de la gendarmerie doit prendre les mesures utiles afin que l'inspection ou le comité tirent ces accusations au clair. Je ne prétends pas que lesdites révélations sont fondées. Je me refuse en effet à entrer dans le climat de délation que nous connaissons actuellement, mais toutes les vérifications nécessaires doivent être effectuées. Je trouve l'attitude du ministre assez légère, il lui appartient en effet de prendre ses responsabilités. Les citoyens n'ont pas à le faire à sa place. Le ministre doit par ailleurs montrer sa volonté politique de tirer la situation au clair.

De Voorzitter. — Het woord is aan staatssecretaris Peeters.

De heer Peeters, staatssecretaris voor Veiligheid, toegevoegd aan de minister van Binnenlandse Zaken en staatssecretaris voor Maatschappelijke Integratie en Leefmilieu, toegevoegd aan de minister van Volksgezondheid. — Mijnheer de Voorzitter, wat betreft het gerechtelijk aspect is het de minister van Justitie die zaken start en opvolgt. Enkel in verband met het tuchtrecht kan de minister van Binnenlandse Zaken, eventueel in navolging van/of parallel met het gerechtelijk onderzoek, sancties nemen.

Mme Milquet (PSC). — Monsieur le Président, je suis lassée d'entendre qu'il appartient à la gendarmerie de régler ses problèmes internes. Le pouvoir politique en la personne du ministre doit exercer un contrôle et, le cas échéant, prendre les mesures appropriées sans nécessairement attendre la réaction de la gendarmerie.

M. le Président. — L'incident est clos.
Het incident is gesloten.

MONDELINGE VRAAG VAN DE HEER BOUTMANS AAN DE VICE-EERSTE MINISTER EN MINISTER VAN BINNENLANDSE ZAKEN OVER «DE AALMOEZENIERSDIENST EN DE DIENST CONSULENTEN LEKENMORAAL VAN DE RIJKSWACHT»

QUESTION ORALE DE M. BOUTMANS AU VICE-PREMIER MINISTRE ET MINISTRE DE L'INTÉRIEUR SUR «L'AUMÔNERIE ET LE SERVICE DES CONSEILLERS LAÏQUES DE LA GENDARMERIE»

De Voorzitter. — Aan de orde is de mondelinge vraag van de heer Boutmans aan de Vice-Eerste minister en minister van Binnenlandse Zaken over «de aalmoezenersdienst en de dienst consulenten lekenmoraal van de rijkswacht».

Het woord is aan de heer Boutmans.

De heer Boutmans (Agalev). — Mijnheer de Voorzitter, naar ik verneem zullen vanaf 1 januari 1997 de aalmoezenersdienst van de rijkswacht evenals de dienst consulenten lekenmoraal worden afgeschaft en worden vervangen door maatschappelijk werkers.

Het overigens zeer gewaardeerde werk van maatschappelijk werkers is echter van een andere aard dan dat van een consulent of aalmoezener. Een maatschappelijk werker zoekt oplossingen voor concrete, structurele problemen, een consulent of aalmoezener begeleidt personen met morele en ethische problemen.

Een rijkswachter kan, gelet op de aard van zijn werk, geconfronteerd worden met ethische en morele problemen.

Werd er op de aalmoezeners en/of morele consulenten vaak een beroep gedaan?

Is er aan deze beslissing een behoeftenonderzoek of inspraak voorafgegaan?

De Voorzitter. — Het woord is aan staatssecretaris Peeters die antwoordt namens de Vice-Eerste minister en minister van Binnenlandse Zaken.

De heer Peeters, staatssecretaris voor Veiligheid, toegevoegd aan de minister van Binnenlandse Zaken en staatssecretaris voor Maatschappelijke Integratie en Leefmilieu, toegevoegd aan de minister van Volksgezondheid. — Mijnheer de Voorzitter, de minister van Landsverdediging heeft inderdaad beslist om de nu volledig uit katholieke en protestantse aalmoezeners bestaande aalmoezenersdienst van de rijkswacht vanaf 1 januari 1997 terug te laten keren naar de krijgsmacht. Er werd overigens nooit een dienst lekenconsulenten opgericht binnen de rijkswacht.

Het is eveneens de bedoeling om bijkomende sociale assistenten te recruteren om het sociale aspect van het werk van de aalmoezeners bij hun vertrek over te nemen. Om de morele en ethische begeleiding van het personeel van de rijkswacht, ongeacht hun morele of godsdienstige overtuiging, in de toekomst verder te verzekeren, worden momenteel de nodige initiatieven genomen. De vertegenwoordigers van alle in België erkende godsdiensten en van de vrijzinnige beweging werden daaromtrent gecontacteerd.

Op basis van een peiling uitgevoerd in 1994 door de staf van de rijkswacht binnen de verschillende eenheden van het land ten einde het werk van de aalmoezeners te evalueren, werd vastgesteld dat de personeelsleden voornamelijk op de aalmoezeners een beroep doen in het raam van hun privé-leven, meer bepaald om morele steun te verkrijgen in moeilijke situaties. De bemoeiingen van de aalmoezeners op het federale niveau zijn zeer miniem. De aalmoezeners waren vooral actief in de grote kwartieren en eenheden en ter gelegenheid van bijeenkomsten van het personeel. Door de recente reorganisaties binnen de rijkswacht, met name de afschaffing van de mobiele groepen in de provincies, is dit aspect van het werk van de aalmoezeners nagenoeg weggevallen.

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Boutmans voor een repliek.

De heer Boutmans (Agalev). — Mijnheer de Voorzitter, ik begrijp uit het antwoord dat overwogen wordt die dienst in een of andere vorm te herstellen, aangezien er nog overleg zou worden gepleegd.

De Voorzitter. — Het incident is gesloten.
L'incident est clos.

MONDELINGE VRAAG VAN MEVROUW NELIS-VAN LIEDEKERKE AAN DE VICE-EERSTE MINISTER EN MINISTER VAN FINANCIËN EN BUITENLANDSE HANDEL OVER «DE TOEKOMST VAN HET KANTOOR VAN DE CONTROLE DER DOUANE EN ACCIJNZEN TE AALST»

QUESTION ORALE DE MME NELIS-VAN LIEDEKERKE AU VICE-PREMIER MINISTRE ET MINISTRE DES FINANCES ET DU COMMERCE EXTÉRIEUR SUR «L'AVENIR DU BUREAU DU CONTRÔLE DES DOUANES ET ACCISES À ALOST»

De Voorzitter. — Aan de orde is de mondelinge vraag van mevrouw Nelis aan de Vice-Eerste minister en minister van Financiën en Buitenlandse Handel over «de toekomst van het kantoor van de controle der Douane en Accijnzen te Aalst».

Het woord is aan mevrouw Nelis.

Mevrouw Nelis-Van Liedekerke (VLD). — Mijnheer de Voorzitter, naar verluidd circuleren er plannen om het kantoor van de controle der Douane en Accijnzen van Aalst te sluiten en over te plaatsen naar Dendermonde. Dit A-kantoor heeft een belangrijke functie in de fiscale administratie en noteert jaarlijks een omzet van drie à vier miljard frank. Vele bedrijven en tevens import- en exportbedrijven uit de regio's Aalst, Ninove, Geeraardsbergen en Zottegem maken veelvuldig gebruik van de diensten van dit kantoor. De aanwezigheid ervan is een aantrekkingspunt voor de regio. Verplaatsingen naar Dendermonde en het hieraan verbonden tijdverlies betekenen een meerkost in de kostenberekening.

Op 7 augustus jongstleden heb ik de Vice-Eerste minister hierover een brief gestuurd en op 16 september 1996 werd hem een schriftelijke vraag overgemaakt. Vorige maandag diende ik deze mondelinge vraag in en ontving dinsdag per fax een antwoord, waaruit blijkt dat er nog geen beslissing is genomen, omdat het ontwerp nog met de vakbonden moet worden besproken. De Vice-Eerste minister meldt dat een vestiging te Dendermonde ter studie ligt en verwijst eveneens naar rationaliteitsoverwegingen, met name de inplanting van de diensten waar zich de grootste en de meest aan controle onderhevige goederenstromen bevinden.

Kan de Vice-Eerste minister mij een cijfermatige motivering geven met betrekking tot volgende vragen?

Hoeveel kantoren zijn er gevestigd in Oost-Vlaanderen en West-Brabant?

Hoeveel bedrijven doen er dagelijks een beroep op de diensten van elk van deze kantoren?

De Voorzitter. — Het woord is aan staatssecretaris Peeters die antwoordt namens de Vice-Eerste minister.

De heer Peeters, staatssecretaris voor Veiligheid, toegevoegd aan de minister van Binnenlandse Zaken en staatssecretaris voor Maatschappelijke Integratie en Leefmilieu, toegevoegd aan de minister van Volksgezondheid. — Mijnheer de Voorzitter, de Vice-Eerste minister heeft mij volgend bondig antwoord bezorgd. In Oost-Vlaanderen zijn er op het ogenblik tien douanekantoren en in Vlaams-Brabant vijf, wat het totaal op vijftien kantoren brengt voor de regio waarnaar mevrouw Nelis vraagt.

In het korte tijdsbestek tussen het indienen van de vraag om 10 uur vanochtend en nu was het niet mogelijk een cijfermatige analyse te maken van het aantal bedrijven en de aard van de bedrijven die op deze douanekantoren een beroep doen. Dit zal bijkomend onderzoek vergen van de administratie der Doane en Accijnzen.

Misschien kan mevrouw Nelis in dit verband een schriftelijke vraag stellen. Van zodra wij over de informatie beschikken, zullen we ze haar bezorgen.

De Voorzitter. — Het woord is aan mevrouw Nelis voor een repliek.

Mevrouw Nelis-Van Liedekerke (VLD). — Mijnheer de Voorzitter, ik dank de staatssecretaris voor het antwoord van de Vice-Eerste minister dat luidde zoals ik ongeveer had verwacht.

Ik heb de vraag opnieuw gesteld omdat er geen motivering stond in het antwoord op mijn schriftelijke vraag. Daarover wou ik de Vice-Eerste minister graag enkele bijkomende vragen stellen maar ik zal de statistieken afwachten.

Ik verzoek de staatssecretaris evenwel de Vice-Eerste minister mede te delen dat ik hoop geen vier maanden te moeten wachten op het antwoord op een heel eenvoudige vraag.

De Voorzitter. — Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

QUESTION ORALE DE MME LIZIN AU MINISTRE DE L'EMPLOI ET DU TRAVAIL SUR «L'APPLICATION DE LA LOI VISANT À ASSURER LA PARTICIPATION DES FEMMES À LA DÉCISION POLITIQUE»

MONDELINGE VRAAG VAN MEVROUW LIZIN AAN DE MINISTER VAN TEWERKSTELLING EN ARBEID OVER «DE TOEPASSING VAN DE WET STREKKENDE TOT HET BEVORDEREN VAN DE DEELNAME VAN VROUWEN AAN DE POLITIEKE BESLUITVORMING»

M. le Président. — L'ordre du jour appelle la question orale de Mme Lizin au ministre de l'Emploi et du Travail sur «l'application de la loi visant à assurer la participation des femmes à la décision politique».

La parole est à Mme Lizin.

Mme Lizin (PS). — Monsieur le Président, Mme la ministre peut-elle nous donner son appréciation sur le fonctionnement de cette loi, alors que l'actualité nous montre à nouveau la nécessité d'accorder la priorité aux matières liées aux droits des enfants, des jeunes filles et des femmes?

A-t-elle l'intention de fournir un rapport complet à cet égard?

Envisage-t-elle de proposer éventuellement par le biais d'un projet de loi, la réintroduction du concept d'ordre utile pour la place des femmes sur les listes?

M. le Président. — La parole est à Mme Smet, ministre.

Mme Smet, ministre de l'Emploi et du Travail, chargée de la Politique de l'égalité des chances entre hommes et femmes. — Monsieur le Président, cette loi apporte des modifications au Code électoral, à la loi ordinaire du 16 juillet 1993, pour ce qui se rapporte à l'élection du Parlement flamand et du Conseil régional wallon, aux lois relatives à l'élection du Conseil de la Région de Bruxelles-Capitale et du Conseil de la Communauté germanophone, aux lois relatives à l'élection du Parlement européen.

Il est établi que les listes électorales doivent comporter un tiers de personnes de sexe opposé.

Comme réglementation intermédiaire, il a été déterminé, pour les élections organisées entre le 1er janvier 1996 et le 31 décembre 1998, que les listes électorales pouvaient comporter un quart seulement de personnes du même sexe.

En outre, il a été spécialement établi, pour les élections du conseil provincial et pour les élections communales organisées directement après l'adoption de cette loi, que le nombre de candidats du même sexe ne pouvait excéder trois quarts du nombre total.

J'en viens aux résultats. Tout d'abord, en ce qui concerne le conseil communal et le conseil provincial, le nombre de femmes élues au sein des conseils communaux est passé de 14 à 20 p.c., le nombre de femmes échevines est passé de 7 à 14 p.c., le nombre de femmes bourgmestres est passé de 4 à 5 p.c., le nombre de femmes membres du conseil provincial est passé de 15 à 21 p.c.

Dans le cas des élections législatives, la croissance est de 9 à 11 p.c. à la Chambre des représentants, de 11 à 27,5 p.c. au Sénat, de 10 à 18 p.c. au Parlement flamand, de 7 à 9 p.c. au Conseil régional wallon, le Conseil de la Région de Bruxelles-Capitale compte 25 p.c. de femmes élues et le Conseil de la Communauté germanophone en comprend 20 p.c.

Quant aux élections européennes, parmi les élus néerlandophones figurent cinq femmes sur un total de treize et, parmi les élus francophones figurent trois femmes sur un total de douze. Cela signifie qu'actuellement, 32 p.c. des élus belges sont de sexe féminin, contre 14 p.c. en 1989.

J'en viens aux chiffres relatifs aux femmes présentes dans les parlements nationaux des États membres de l'Union européenne.

Au sein de l'Union, la Suède tient le record, avec 40 p.c. de femmes au sein du parlement. La Finlande, le Danemark, les Pays-Bas et l'Autriche la suivent avec, respectivement, 33,5 p.c., 33 p.c., 30,2 p.c., 25 p.c. et 22,7 p.c. En Belgique, environ 16,3 p.c. de

femmes siègent au Parlement national. Un peu plus de 10 p.c. de femmes siègent aux parlements espagnol, italien et luxembourgeois. Les autres États membres n'atteignent pas les 10 p.c.

Compte tenu du fait que la législation existante a déjà produit des effets sans être entièrement d'application, que cette loi ne portera ses fruits qu'aux prochaines élections, que la législation ne pouvait être élaborée avant d'atteindre un équilibre subtil entre les différents points de vue, il semble logique d'attendre que cette législation ait tout son impact et d'en évaluer les résultats par la suite, afin de parvenir, à moyen terme, à la parité démocratique dont les femmes ont besoin.

M. le Président. — La parole est à Mme Lizin pour une réplique.

Mme Lizin (PS). — Monsieur le Président, je voudrais simplement rappeler à Mme la ministre la dernière partie de ma question.

Vous vous souvenez certainement, madame la ministre, de la première version de la loi sur les quotas qui a été tellement discutée. J'ai toujours regretté la suppression d'un tout petit passage dans le deuxième ou le troisième article, qui précisait qu'il s'agissait des places en ordre utile. Une action coordonnée des femmes parlementaires de nature à permettre l'évolution dans le bon sens du bilan dans cette loi consisterait à réintroduire ce concept d'ordre utile dans le texte de la loi. Je pense qu'éventuellement cela devrait pouvoir être fait à l'unanimité. Il serait bon que la ministre chargée de ce genre de questions nous donne son opinion.

M. le Président. — La parole est à Mme Smet, ministre.

Mme Smet, ministre de l'Emploi et du Travail, chargée de la Politique de l'égalité des chances entre hommes et femmes. — Monsieur le Président, je voudrais dire à Mme Lizin qu'une initiative émanant des femmes parlementaires me réjouit toujours. Cependant, je dois attirer son attention sur le fait que la majorité, y compris son parti, a estimé qu'il était impossible d'atteindre un accord sur cette question.

Mme Lizin (PS). — Monsieur le Président, je souhaite répliquer à Mme la ministre que je considère l'impossible comme étant provisoire. Rien ne nous empêche de recommencer !

M. le Président. — L'incident est clos.

Het incident is geloten.

VRAAG OM UITLEG VAN DE HEER LOONES AAN DE MINISTER VAN TEWERKSTELLING EN ARBEID OVER «HET STATUUT VAN DE JEUGDANIMATEUREN»

DEMANDE D'EXPLICATIONS DE M. LOONES AU MINISTRE DE L'EMPLOI ET DU TRAVAIL SUR «LE STATUT DES ANIMATEURS DE LA JEUNESSE»

De Voorzitter. — Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer Loones aan de minister van Tewerkstelling en Arbeid over «het statuut van de jeugdanimatoren».

Het woord is aan de heer Loones.

De heer Loones (VU). — Mijnheer de Voorzitter, met enige schroom neem ik als man het woord in dit halfroond dat op dit ogenblik door een meerderheid van vrouwen wordt bevolkt.

De Voorzitter. — Dat is de toekomst, mijnheer Loones.

De heer Loones (VU). — Mijnheer de Voorzitter, wij beschikken over een groot aanpassingsvermogen...

De onrust bij de jeugdanimatoren werkzaam in een aantal gemeenten in de Westhoek heeft mij geïnspireerd tot een vraag over het statuut van de jeugdanimatoren. Steeds meer gemeenten hebben de jeugdanimatie in hun beleid opgenomen; ze ontplooiën

een speelpleinwerking, organiseren grabbelpasactiviteiten en nemen initiatieven in de begeleiding van gehandicapten door jongeren. Het statuut van de jeugdanimatoren vormt hierbij een probleem. Afhankelijk van de plaatselijke situatie en van de budgettaire armslag van de organisatoren worden zij ingeschakeld hetzij als zuiver onbezoldigde vrijwilliger, hetzij als vrijwilliger met een forfaitaire vergoeding voor kledij en verplaatsingskosten of ook nog als betaalde jobstudent. Deze laatste situatie is uiteraard de meest interessante voor de betrokkene.

Bij diverse instanties, vooral dan bij de sociale inspectie heerst heel wat onduidelijkheid en verwarring over het statuut van deze tewerkgestelden. Er blijkt nood aan een wettelijke regeling die het midden houdt tussen de behoeften van een soepele vrijwilligerswerking en de nood aan bescherming van de jeugdanimatoren tegen misbruik en eventueel ook uitbuiting.

Onderkent de minister de problemen van de jeugdwerksector en is zij bereid deze te laten onderzoeken ?

Is de minister bereid om voor de jeugdanimatoren een gepast statuut uit te werken in overleg met de VVSG, de Vlaamse Vereniging voor Jeugdconsulenten en de Vlaamse Dienst Speelpleinwerk ?

Nu in de sector een aantal vaststellingen werden gedaan door de sociale inspectie, groeit de onrust. Is de minister bereid om, in afwachting van een aangepaste wettelijke regeling, een moratorium in te stellen inzake sociale inspectie ten aanzien van het jeugdwerk zodat de sector geen slachtoffer wordt van veelvuldige controles in een situatie waarvoor de organisatoren vooralsnog zelf de oplossing niet kennen ?

De Voorzitter. — Het woord is aan minister Smet.

Mevrouw Smet, minister van Tewerkstelling en Arbeid, belast met het Beleid van gelijke kansen voor mannen en vrouwen. — Mijnheer de Voorzitter, het jeugdwerk is een gemeenschapsmaterie. Het verwondert me dan ook hierover een vraag te horen in de Senaat. Als federaal minister kan ik mij enkel uitspreken over het statuut van de jeugdanimatoren vanuit arbeidsrechtelijk oogpunt.

Het statuut van de jeugdanimatoren, de keuze tussen een zuiver vrijwilligersstatuut en het inzetten van bezoldigde krachten, zijn materies voor de gemeenschappen. Zij beoordelen of een jeugdwerking in aanmerking komt voor subsidiëring.

In verband met de controle door de Inspectie van sociale wetten heb ik bij deze inspectie informatie ingewonnen, maar zij blijkt van niets te weten. Volgens de heer Loones is er een controle geweest. Ik zou dan ook graag hebben dat hij mij de informatie hierover doorgeeft, want bij de inspectie van sociale wetten is er ter zake geen enkel specifiek probleem bekend. Ook in het bevoegde paritair comité kwamen de gesignaleerde problemen tot op heden nooit aan bod. Dit betekent niet dat ze niet bestaan. Het houdt enkel in dat ze niet op een normale wijze aan mijn departement werden gesignaleerd.

Wie jeugdanimatie wenst te organiseren kan daartoe werknemers aanwerven. Dit gebeurt dan met een arbeidsovereenkomst waarbij de werknemer, al dan niet met een studentencontract, tegen loon arbeid presteert onder het gezag van een werkgever. Wanneer de organisatoren prestaties laten leveren door personen zonder dat er een loon wordt betaald en enkel de werkelijk gemaakte onkosten worden terugbetaald, kan er sprake zijn van vrijwilligerswerk. Dit mag uiteraard geen verdoken arbeidsovereenkomst zijn. De feitelijke situatie is hierbij bepalend en niet de toevallige benaming die de partijen aan hun samenwerking geven.

De hoven en rechtbanken zijn in geval van betwisting exclusief bevoegd. Indien in deze sector bepaalde feiten worden vastgesteld, zal mijn inspectie uitsluitend op de feitelijke situatie voortgaan. Zij beschikt niet over een grote ruimte tot appreciatie, laat staan over de mogelijkheid een moratorium in te stellen. Indien de door de heer Loones gesignaleerde problemen een zekere verspreiding kennen, raad ik de betrokken organisatoren aan deze problemen via de representatieve organisaties bij het paritair comité aanhangig te maken. Ook ikzelf zal dan een onderzoek laten instellen, maar mijn bevoegdheid kan in geen geval het arbeidsrechtelijk

statuut te buiten gaan. De heer Loones heeft verwezen naar problemen in de Westhoek en ik herhaal dat hij mij het beste zijn informatie doorspeelt, zodat ik de zaak kan laten onderzoeken.

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Loones voor een repliek.

De heer Loones (VU). — Mijnheer de Voorzitter, ik dank de minister voor haar antwoord. Het is inderdaad juist dat het jeugdwerk niet uitsluitend een federale materie is. Ik heb mijn vraag dan ook beperkt tot dat gedeelte dat wel onder de bevoegdheid van de federale minister van Tewerkstelling en Arbeid valt, namelijk de sociale inspectie.

Waarschijnlijk ben ik iets te vlug geweest met mijn vraag en zal ik de minister de geciteerde brief moeten doorgeven. Deze brief, waaruit ik bijna letterlijk heb geput, dateert van 25 november en was gericht aan de parlementsleden uit de Westhoek. Hij ging uit van het Westhoekoverleg, een samenwerkingsverband van een twintigtal gemeentebesturen uit de Westhoek. Ik denk inderdaad dat het dossier het best rechtstreeks aan de minister wordt doorgegeven. Ik vermoed dat deze mensen niet gemakkelijk via de representatieve organisaties naar het paritair comité gaan, vermits zij een ander type organisatoren zijn. Toch noteer ik de bereidheid van de minister om in te grijpen indien dit nodig is, ook wanneer er nu blijkbaar geen aanleiding is om het gevraagde moratorium van inspectie in te lassen. Blijkbaar heb ik het dossier te vroeg ter sprake gebracht. Het zal in elk geval nog op een andere manier bij de minister terecht komen.

De Voorzitter. — Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

MONDELINGE VRAAG VAN DE HEER BOURGEOIS AAN DE MINISTER VAN LANDSVERDEDIGING OVER «ONZE TROEPEN IN OOST-SLAVONIE EN BOSNIE»

QUESTION ORALE DE M. BOURGEOIS AU MINISTRE DE LA DÉFENSE NATIONALE SUR «NOS TROUPES EN SLAVONIE ORIENTALE ET EN BOSNIE»

De Voorzitter. — Aan de orde is de mondelinge vraag van de heer Bourgeois aan de minister van Landsverdediging over «onze troepen in Oost-Slavonië en Bosnië».

Het woord is aan de heer Bourgeois.

De heer Bourgeois (CVP). — Mijnheer de Voorzitter, een jaar geleden namelijk op 21 november 1995, werd het Akkoord van Dayton gesloten. Misschien is ex-Joegoeslavië wel enigszins van de voorpagina's verdwenen, maar er blijven daar reusachtige, onopgeloste problemen. Onder meer het vluchtelingenvraagstuk blijft explosief.

In Oost-Slavonië hebben 849 Belgische militairen de opdracht om de Akkoorden van Erdut van 12 november 1995 te helpen uitvoeren. Zij staan ook in voor het begeleiden van de terugkeer en de huisvesting van de vroegere bewoners uit Kroatië, de begeleiding van de voorbereiding van verkiezingen en van de aflossing door een burgerlijke politiemacht. Het mandaat van de 5 000 VN-mansschappen onder commando van de Belgische generaal Schoups loopt normaal gezien af half januari. De minister van Defensie zegt dat ons land bereid is om, op vraag van de VN, enkele weken langer te blijven. Hij wijst er echter op dat hij niet over de middelen beschikt voor een langdurige operatie. Hij betreurt ook de weigering van de minister van Binnenlandse Zaken om politieagenten te sturen voor de vorming van een burgerlijke politie.

Ook in Bosnië zijn nog steeds 418 militairen aanwezig. NAVO-secretaris-generaal Solana wil een verlenging van de IFOR-troepenmacht, waarvan het mandaat op 24 december afloopt. De Verenigde Staten zeggen dat zij hun troepen hoe dan ook tegen het einde van dit jaar willen terugtrekken.

Mag ik daarom aan de minister vragen of er reeds afspraken zijn gemaakt over de verlenging en de inhoud van het mandaat in Oost-Slavonië en Bosnië, over de getalsterkte en het profiel van de

Belgische troepen? Zijn daarover reeds besprekingen gaande en zo ja, tegen welke datum moet daaromtrent een beslissing worden genomen?

Om welke redenen werd generaal Schoups plots teruggeroepen en vervangen, niettegenstaande we over zijn commando niets dan lof hoorden?

Het sturen van politieagenten blijkt voor de minister en voor de bevelvoerende generaal van groot belang. Welke politiemacht is nu reeds ter plaatse, is deze afdoende en wat wordt terzake van ons land verwacht?

De Voorzitter. — Het woord is aan minister Smet, die antwoordt namens de minister van Landsverdediging.

Mevrouw Smet, minister van Tewerkstelling en Arbeid, belast met het Beleid van gelijke kansen voor mannen en vrouwen. — Mijnheer de Voorzitter, begin 1996 heeft België op vraag van de Verenigde Naties de «lead» aanvaard van de militaire component van UNTAES. Wij nemen deel met een staf, een stafcompagnie en een bataljon infanterie. De taken van de militaire component van UNTAES, bepaald door de resolutie 1037 van 15 januari 1996, zijn de volgende: toezicht houden op en vergemakkelijken van de demilitarisatie; toezicht houden op de terugkeer van de vluchtelingen en de «displaced persons» in samenwerking met de UNHCR; door zijn aanwezigheid bijdragen tot het behoud van vrede en veiligheid en door andere middelen bijdragen tot de toepassing van het fundamenteel Akkoord van Erdut.

Hoewel de demilitarisatie sinds 20 juni 1996 met succes is beëindigd en het risico van een externe militaire actie, sinds de normalisatie van de relaties tussen Kroatië en de federale republiek Joegoslavië marginaal is, kunnen de terugkeer van de «displaced persons» en de naderende verkiezingen aanleiding geven tot spanningen. Zonder belangrijke militaire aanwezigheid bestaat de kans dat de stabiliteit in de regio in het gedrang komt. Deze militaire aanwezigheid draagt bij tot de dynamiek, teweeggebracht door de transitionele administrateur voor een terugkeer naar een normaal burgerlijk leven en de vreedzame heropname van de regio in Kroatië.

Het initieel mandaat van UNTAES loopt af op 15 januari 1997. De Veiligheidsraad van de Verenigde Naties heeft op 15 november 1996 resolutie 1079 goedgekeurd die in een verlenging van het actueel mandaat voorziet tot 15 juli 1997, dus voor een periode van zes maanden. Op deze datum zou de UNTAES-opdracht opnieuw verlengd kunnen worden voor een mandaat van zes maanden. Naast de burgerlijke taken zou de opdracht dan vooral uit «monitoring»-taken kunnen bestaan.

Gedurende de besprekingen voorafgaand aan de stemming werd zowel door de leden van de contactgroep als door het secretariaat van de Verenigde Naties uitdrukkelijk verklaard dat wordt vastgehouden aan de opdeling van de taken tussen de militaire en de burgerlijke componenten, dit om een afglijdingseffect en het gebruik van militair personeel voor politionele taken te vermijden.

In de nabije toekomst zal de Regering zich moeten uitspreken over de verlenging van de Belgische bijdrage. Het volume van de Belgische deelname zou niet a priori beduidend moeten verminderen vóór de verkiezingen in de regio.

Wat betreft de zending van generaal-majoor Schoups, heeft de Regering aan de Verenigde Naties voorgesteld dat generaal-majoor Hanset, de huidige commandant van de divisie gevechtsteun, het commando zou overnemen van de militaire component van UNTAES. Dit zal gebeuren op het einde van het actuele mandaat, dus op 15 januari 1997. Deze commandowissel is dus normaal.

Wat de politiemacht betreft, heb ik zojuist het belang van de burgerlijke taken van UNTAES onderstreept. Zij moeten bijdragen tot het herstel van het normaal leven. De *Transitional Police Force* speelt een belangrijke rol in deze dynamiek. De TPF bestaat thans uit ongeveer 1 400 politiemensen waarvan slechts 150 Kroaten. Men streeft naar een verhouding van ten minste 30 à 40 pct. Kroaten. De transitionele administrateur doet inspanningen om de TPF meer operationeel te maken en ook meer evenwichtig wat de samenstelling betreft. Wij volgen met aandacht

— aldus de minister van Landsverdediging — de resultaten van zijn inspanningen. Zij moeten vermijden dat onze troepen zouden worden betrokken bij politionele zaken.

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Bourgeois voor een repliek.

De heer Bourgeois (CVP). — Mijnheer de Voorzitter, ik had toch wat meer inside-informatie verwacht over de vervanging van generaal Schoups. Dit is geen verwijt aan de minister die haar taak naar behoren heeft vervuld, maar zelf niet over die informatie beschikt. Het is toch wel verbazend dat generaal Schoups waarover iedereen vol lof is, zo onverwacht en in vrij duistere omstandigheden wordt afgelost. Wij zullen daar waarschijnlijk in de commissie nog op terug komen. In zijn antwoord verduidelijkt de minister toch een paar zaken. Het mandaat wordt met zes maanden verlengd en de troepenmacht wordt niet verminderd. Verder moet de Regering zich beraden over de verantwoordelijkheid die zij op zich wil nemen voor de vorming van een burgerlijke politie die de militaire eenheden uiteindelijk moet afllossen.

De Voorzitter. — Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

Dames en heren, ik stel voor onze werkzaamheden even te onderbreken in afwachting dat de minister van Justitie hier aanwezig kan zijn.

Je vous propose d'interrompre nos travaux en attendant le ministre de la Justice. (*Assentiment.*)

De vergadering is geschorst.

La séance est suspendue.

— *De vergadering wordt geschorst om 16 uur.*

La séance est suspendue à 16 heures.

Ze wordt hervat om 16 h 15 m.

Elle est reprise à 16 h 15 m.

De Voorzitter. — De vergadering is hervat.

La séance est reprise.

QUESTION ORALE DE M. FORET AU MINISTRE DE LA JUSTICE SUR «LA SITUATION DRAMATIQUE DANS LES PRISONS BELGES»

MONDELINGE VRAAG VAN DE HEER FORET AAN DE MINISTER VAN JUSTITIE OVER «DE DRAMATISCHE TOESTAND IN DE BELGISCHE GEVANGENISSEN»

M. le Président. — L'ordre du jour appelle la question orale de M. Foret au ministre de la Justice sur «la situation dramatique dans les prisons belges».

La parole est à M. Foret.

M. Foret (PRL-FDF). — Monsieur le Président, les récents incidents survenus à la prison de Jamioulx, ainsi que la grève générale menée en front commun syndical par les surveillants des 31 établissements pénitentiaires du pays, ce 25 novembre, ont démontré une nouvelle fois la gravité de la situation dans le monde carcéral belge. La présence d'environ 8 100 détenus dans des établissements susceptibles d'accueillir seulement 6 400 détenus rend les conditions de travail des 4 434 surveillants très difficiles et les conditions d'incarcération, spécialement dans les prisons de Mons et de Saint-Gilles, inacceptables.

Les causes de ce phénomène sont bien connues : allongement de la durée des peines, augmentation du nombre d'arrestations, durcissement des conditions de libération anticipée ...

Les ministres de la Justice et de la Fonction publique ont rappelé les mesures envisagées en la matière, à savoir : le déblocage de 750 millions pour un plan pluriannuel de construction et de rénovation, l'achèvement des travaux à Andenne et Nivelles, l'engagement de 150 agents complémentaires, l'organisation de programmes de formation pour les agents ...

M. le ministre pourrait-il répondre aux questions suivantes ?

Quand sera débattue au Parlement la note de politique pénitentiaire qui a d'ores et déjà été déposée ?

Quelle est sa position à propos des revendications du personnel pénitentiaire au sujet de la revalorisation de leurs traitements, problème qui a été posé lors de la grève générale du 25 novembre ?

Est-il favorable à la spécialisation des prisons, notamment en fonction de la durée des peines, du degré de dangerosité des détenus et de certaines thérapies indispensables ? Je pense en particulier aux toxicomanes et aux délinquants sexuels.

Est-il exact qu'il envisage d'engager du personnel de la Régie des Transports maritimes pour combler le déficit du personnel pénitentiaire ? Cette question fait suite aux propos tenus par M. le ministre Daerden hier en commission.

Enfin, peut-il confirmer les échos surprenants suivant lesquels, en cas de crue de la Meuse, les détenus de la prison d'Andenne, qui a coûté un milliard de francs, et qui sera prochainement inaugurée, auront les pieds dans l'eau en raison de mauvaises conceptions architecturales ?

M. le Président. — La parole est à M. De Clerck, ministre.

M. De Clerck, ministre de la Justice. — Monsieur le Président, le secteur pénitentiaire connaît effectivement des problèmes. Les événements récents l'ont montré. Nous en avons d'ailleurs débattu hier et il semble important d'apporter une réponse à cette situation. J'ai également rencontré les responsables syndicaux dont la position me paraît compréhensible. Nous sommes tous conscients du fait qu'une telle situation est exceptionnelle. Celle-ci n'est pas uniquement due à des problèmes d'ordre structurel, comme ceux présentés dans la note d'orientation que vous avez mentionnée, monsieur Foret. Nous devons aussi tenir compte de l'effet Dutroux. Des changements sont actuellement enregistrés au niveau tant du processus d'incarcération que des mises en liberté. C'est ainsi que le nombre de personnes emprisonnées est à présent supérieur à 8 040. Ce qui ne s'était encore jamais produit en Belgique.

D'abord, monsieur Foret, je répondrai à vos diverses questions pour ensuite évoquer de manière générale la politique à mener sur le plan pénitentiaire.

À l'heure actuelle, environ 400 cellules sont inutilisées, principalement en raison de travaux de rénovation. Pour 1997 et 1998, une capacité supplémentaire de deux fois 500 places sera libérée grâce à des décisions prises par le passé. Dans des conditions dites normales, cela devrait suffire. Cependant, la question est de savoir si le phénomène de surpopulation exceptionnelle que nous connaissons aujourd'hui dans nos prisons, persistera.

Je suis tout à fait disposé à engager le débat sur la note d'orientation, et ce en commission de la Justice ou en séance plénière. Cependant, je vous rappelle que cette note d'orientation a été déposée en juin dernier. Elle a donc été élaborée bien avant que n'éclate l'affaire Dutroux, puisque c'est le 17 août que celle-ci a démarré.

Je me suis déclaré prêt à renégocier avec les syndicats le dossier relatif à la rémunération des agents pénitentiaires. Les dispositions nécessaires à cet effet seront prises dans le cadre du Comité de secteur III. Ce faisant, nous tiendrons évidemment compte des décisions qui interviendront en matière de norme salariale et des accords qui auront été conclus au niveau central.

Je tiens en tout cas à rappeler que je dispose de l'espace budgétaire nécessaire pour réaliser une extension du cadre des prisons à concurrence de 639 personnes. Le dossier relatif à cette extension de cadre a été transmis pour accord à mon collègue compétent pour la Fonction publique. Par ailleurs, j'attire votre attention sur le fait qu'une décision était déjà intervenue en septembre dernier, concernant l'engagement de 150 personnes supplémentaires.

J'en viens à la question relative à la spécialisation des prisons.

La problématique de la surpopulation dans la plupart des prisons fermées de la Belgique entrave les règles de la classification. Ainsi, il est quasiment impossible de laisser un détenu purger sa peine dans une prison proche de son entourage social et familial, ce qui serait pourtant souhaitable en vue de sa réintégration.

Une certaine spécialisation des prisons est tout de même présente. Certaines prisons fermées sont destinées à accueillir avant tout les détenus condamnés à de longues peines; par exemple, la prison de Louvain-Central et celle d'Oudenaarde pour ce qui concerne la Flandre. En Wallonie, les longues peines sont davantage dispersées sur plusieurs prisons, à savoir, Huy, Jamioulx, Lantin, Mons, Namur, Dinant.

D'autres prisons sont des prisons ouvertes; c'est le cas pour Hoogstraten en Flandre, Marneffe et Saint-Hubert en Wallonie. On y retrouve de jeunes adultes et des condamnés en fin de peine.

Les prisons de Tournai et de Termonde accueillent principalement des récidivistes, ce qui peut être considéré comme une spécialisation selon la dangerosité, bien que ce concept devrait être davantage défini.

La spécialisation en fonction de certaines thérapies n'est pas développée suffisamment à l'heure actuelle. Ainsi, les toxicomanes ne sont pas concentrés dans une prison précise mais sont dispersés à travers les différents établissements, dont certains prévoient des actions spécifiques en matière de toxicomanie. À la prison de Ruiselede en Flandre, un programme de traitement spécifique pour toxicomanes a été mis sur pied pour les personnes qui le souhaitent.

En matière de délinquance sexuelle, j'ai décidé d'installer, dans six prisons de notre pays, des unités d'orientation et de traitements spécialisés. Des équipes ad hoc se retrouveront dans les prisons de Marneffe, Lantin et Mons en Wallonie, Hoogstraten, Louvain-Central et Bruges pour la Flandre. Les délinquants sexuels seront orientés vers ces prisons, en fonction d'un diagnostic approfondi et d'un programme préthérapeutique. À cette fin, une extension du personnel psychosocial est prévue à partir de janvier 1997 et le programme spécialisé sera opérationnel à partir du mois de mars prochain.

En ce qui concerne votre quatrième question, monsieur Foret, la situation est la suivante: en Wallonie, il est encore possible de puiser dans une réserve de recrutement, par contre, en Flandre, un nombre trop restreint de candidats ont réussi l'examen de recrutement d'agents pénitentiaires organisés cet été par le SPR. Dès lors, je n'ai pu compléter le cadre. Un nouvel examen de recrutement est actuellement en cours au SPR et la première épreuve a déjà eu lieu. Pour pallier cette carence de personnel en Flandre, le Gouvernement a accepté que soient réaffectés des ex-agents de la RMT qui, à l'issue d'un entretien avec le directeur de l'établissement pénitentiaire, sont jugés aptes à travailler dans les prisons. Les procédures nécessaires à cet effet se déroulent dans le cadre de la réaffectation du personnel de la RMT. Je vous confirme donc les propos tenus par le ministre Daerden.

J'en viens à votre dernière question. La prison d'Andenne est effectivement située dans la vallée de la Meuse mais, à cet endroit, le niveau du sol est plus élevé que celui qui ait jamais été atteint par la Meuse. Il est vrai que la route reliant la ville d'Andenne à la prison a déjà été inondée en un certain endroit, ce qui pourrait expliquer les rumeurs dont vous faites état. Cependant, la construction de la prison a été envisagée de façon à éviter ce problème dans l'établissement même.

Je terminerai en évoquant la situation dramatique qui prévaut au sein des prisons belges. Nous devons faire face à trois types de problèmes. Tout d'abord, une surpopulation évidente nous oblige à évaluer à tout moment la capacité des différents établissements. Nous devons certainement prévoir l'agrandissement du nombre des cellules.

Ensuite, nous devons revoir la politique de libération. J'ai donné la priorité à un tribunal d'exécution des peines. Nous en avons déjà discuté, notamment lors du dernier Conseil des ministres. Le 6 décembre, nous prendrons une décision définitive sur ce point. Finalement, il ne reviendra plus au ministre de la Justice de prendre une décision en matière de libération et la tâche sera attribuée à ce tribunal.

Enfin, nous devons revoir la politique des peines alternatives, lesquelles sont nécessaires pour tenter d'accompagner les gens qui ont commis des délits. J'espère que nous aurons l'occasion de mener ce débat et de travailler ensemble.

M. le Président. — La parole est à M. Foret pour une réplique.

M. Foret (PRL-FDF). — Monsieur le Président, je remercie le ministre de sa réponse.

Monsieur le ministre, si je puis m'accorder avec vous lorsque vous dites que la situation dans les prisons est exceptionnelle en raison de circonstances hors du commun, je voudrais redire ici combien il me paraît que le Gouvernement et dans l'ensemble tous les milieux politiques ont tardé à prendre connaissance de la gravité de ce problème. Je me souviens encore très précisément de débats qui ont eu lieu à propos de budgets du département de la Justice. J'ai relu des interventions que j'avais développées en 1990 et 1991 et dont je ne retirerais pas une ligne aujourd'hui. Déjà à l'époque, je signalais, comme d'autres collègues, à quel point la situation était grave. On n'a pas voulu, on n'a pas pu ou su anticiper. On paie aujourd'hui gravement les retards et les carences.

Cela dit, j'ai pris acte de différents éléments de votre réponse. Je me réjouis de votre souhait de voir s'ouvrir rapidement un vrai débat sur la politique pénitentiaire. Si notre collègue M. Lallemand nous entend, je me permets de lui demander que l'on active ce débat en commission de la Justice, si ce n'est en séance plénière.

J'aimerais mettre en exergue un élément de nature à apporter un changement concret. Vous acceptez de renégocier avec les syndicats les conditions de traitement et l'extension du cadre. Je pense qu'une des premières choses à faire serait de payer les traitements dans les temps. Au-delà de l'augmentation des traitements qui doit être débattue, un problème bien réel se pose avec les retards de paiements. Cette première amélioration est aisément et utilement réalisable.

En ce qui concerne la spécialisation dont vous avez mis en œuvre certains éléments, je souhaiterais que vous poursuiviez l'étude et, notamment, en prenant en compte le caractère dangereux de certains détenus. Il est vrai que réunir tout le monde n'est bon ni pour le reclassement ni pour la surveillance. Il faut donc accentuer ce caractère qui me paraît indispensable.

Pour terminer, j'émettrai deux remarques.

Nous avons tout lieu d'être réconfortés; les architectes de notre pays et spécialement ceux qui ont élaboré le projet de la prison d'Andenne — encore que vous ayez, je crois, fait appel à des collaborateurs internationaux — ont donc conçu une prison où nous avons la certitude que les gardiens et les détenus auront bien les pieds au sec. C'est important. J'espère que chacun aura aussi la tête au chaud et restera bien calme.

Par ailleurs, je trouve assez particulier que le Gouvernement ait choisi la date du 6 décembre pour mener toutes ces réflexions. Peut-être nous promet-il une politique de Saint-Nicolas en matière de justice et de détention pénitentiaire! Je l'ignore, mais le hasard est parfois très surprenant.

M. le Président. — L'incident est clos.

Het incident is gesloten.

PROJET DE LOI PORTANT ASSENTIMENT À LA CONVENTION RELATIVE AU BLANCHIMENT, AU DÉPISTAGE, À LA SAISIE ET À LA CONFISCATION DES PRODUITS DU CRIME, FAITE À STRASBOURG LE 8 NOVEMBRE 1990

*Discussion générale
et vote des articles*

WETSONTWERP HOUDENDE INSTEMMING MET DE OVEREENKOMST INZAKE HET WITWASSEN, DE OPSPORING, DE INBESLAGNEMING EN DE CONFISCATIE VAN OPBRENGSTEN VAN MISDRIJVEN, OPGE-MAAKT TE STRAATSBURG OP 8 NOVEMBER 1990

*Algemene bespreking
en stemming over de artikelen*

M. le Président. — Nous abordons l'examen du projet de loi portant assentiment à la Convention relative au blanchiment, au dépistage, à la saisie et à la confiscation des produits du crime, faite à Strasbourg le 8 novembre 1990.

Wij vatten de bespreking aan van het wetsontwerp houdende instemming met de Overeenkomst inzake het witwassen, de opsporing, de inbeslagname en de confiscatie van opbrengsten van misdrijven, opgemaakt te Straatsburg op 8 november 1990.

La discussion générale est ouverte.

De algemene bespreking is geopend.

La parole est à la rapporteuse.

Mme Willame-Boonen (PSC), rapporteuse. — Monsieur le Président, cette convention élaborée dans le cadre du Conseil de l'Europe s'inscrit dans la perspective d'une approche patrimoniale de la criminalité: il s'agit de s'attaquer aux profits générés par l'activité criminelle.

Les moyens proposés par la convention sont de deux natures: d'une part, une harmonisation de base des législations en ce qui concerne l'infraction de blanchiment et en ce qui concerne les mesures provisoires et les sanctions dans ce domaine, en particulier la confiscation des produits de l'activité criminelle; d'autre part, des mécanismes de coopération judiciaire internationale.

Cette convention se révèle être un instrument primordial dans la lutte contre le blanchiment d'argent et contre toute forme de criminalité à l'échelle internationale. Sa ratification est une des priorités du Gouvernement dans le cadre du plan d'action contre la criminalité organisée.

Le ministre a fait remarquer que la législation belge correspondait bien aux dispositions contenues dans cette convention, notamment grâce aux lois du 17 juillet 1990 et du 7 avril 1995. Un projet de loi actuellement à l'étude prévoit des dispositions complémentaires en ce qui concerne la saisie conservatoire d'immeubles.

Lors de la discussion, la question d'une éventuelle modification de la loi du 17 juillet 1990 — qui concernait la confiscation et le recèlement — a été soulevée. Peut-être devrait-elle être clarifiée. Le problème du secret bancaire a également été abordé.

Un membre a remarqué que l'exposé des motifs précisait que le droit belge ne contenait actuellement aucune disposition susceptible de permettre la coopération prévue par la convention. Le ministre a indiqué qu'un projet de loi répondant à ce problème était en préparation.

On a souligné que cette convention permettait l'utilisation de techniques spéciales d'investigation: interception de télécommunications, accès à des systèmes informatiques. Une intervenante a souhaité savoir si cette convention mettait sur pied un système européen qui donnerait une solution concernant l'accès au cryptage des messages.

Un autre membre a souligné que le texte ne prévoyait pas de dispositions permettant à la Belgique de contester la décision d'une juridiction étrangère.

Un commissaire a souhaité connaître les pays qui ont émis des réserves et les motifs de refus qu'ils ont invoqués dans le cadre de la ratification. Ces éléments d'information ont été joints en annexe du rapport écrit.

Un membre, enfin, a souligné que, dans le cadre d'Europol, la fraude fiscale était un motif de refus de coopération. Or, ce domaine a précisément des ramifications internationales.

Le ministre a largement répondu aux interrogations des membres de la commission.

Pour le reste, je renvoie au rapport écrit pour plus de détails. Ce texte a été adopté à l'unanimité des douze membres présents de la commission. Je vous remercie de votre attention. (*Applaudissements.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Anciaux.

De heer Anciaux (VU). — Mijnheer de Voorzitter, het wetsontwerp houdende instemming met de Overeenkomst inzake het witwassen, de opsporing, de inbeslagname en de verbeurdverklaring van opbrengsten van misdrijven lijkt op het eerste

gezicht verdedigbaar. Namens mijn fractie wil ik echter enkele bedenkingen uiten bij dit ontwerp. Bij het lezen van het wetsontwerp viel mij onmiddellijk op dat onder de oorspronkelijke ondertekenaars van dit verdrag zich landen bevinden als Luxemburg, Zwitserland, Andorra en Liechtenstein. Dit zijn allemaal landen die niet bepaald uitblinken in de strijd tegen het witwassen van geld dat afkomstig is van de georganiseerde misdaad. Bepaalde studies wijzen er inderdaad op dat 45 pct. van het geld dat op Luxemburgse rekeningen staat, afkomstig is van de georganiseerde misdaad.

Dit verdrag is een schijnheilig vertoon vanwege de ondertekende landen. Nergens zien wij in de Europese Unie een echte bereidheid om de strijd aan te gaan tegen geld dat afkomstig is van misdaadorganisaties. Wij horen voortdurend spreken over het bereiken van de Europese Monetaire Unie zonder dat er ook maar één verband wordt gelegd met een Europese fiscale unie. Elke lidstaat behoudt zijn buurstaatje waar het handel mee kan drijven en waar het misdaadgeld kan witwassen. Wij stellen vast dat alle Belgische banken, niet alleen de bank die de laatste maanden in opspraak is gekomen, de gewoonte hebben om een fraudecircuit te organiseren naar zuster- of broederbanken in Luxemburg en waarschijnlijk ook in Zwitserland.

Wij hebben hier ooit een wet aangenomen die de controle op verdachte transacties mogelijk moet maken. Bij de uitvoering van deze wet wordt men echter met enkele problemen geconfronteerd. Wanneer iemand met 1 miljard naar de bank gaat en vraagt om dit op een rekening te plaatsen en door te storten naar een Zwitserse of een Luxemburgse bank, zal hij of zij er onmiddellijk op worden gewezen dat het om frauduleus geld gaat. Er zal onmiddellijk een aangifte volgen. Deze aangifteplicht geldt niet voor verdachte transacties tussen banken.

Misschien is het in België moeilijk een bank op te richten, maar dat lijkt niet overal zo. In sommige landen kan men even gemakkelijk een bank oprichten als bij ons bij manier van spreken een VZW. Bij nogal wat transacties tussen Belgische en Luxemburgse banken zijn enorme bedragen gemoeid. De meeste buitenlandse banken die via ons land doorstorten naar Luxemburg of Zwitserland, hebben hun hoofdzetel in landen die bekend staan om het gemak waarmee ze juridische constructies opzetten om aanzienlijke fiscale fraude mogelijk te maken. Deze overeenkomst verandert hieraan niets, evenmin als aan het bankgeheim. Groot-Brittannië kan met zijn zwart geld nog altijd naar Jersey, België naar Luxemburg, Frankrijk naar Monaco of Spanje naar Andorra. Toch hebben precies deze landen het lef dit verdrag mee te ondertekenen.

Mijn uiteenzetting heeft alleen de bedoeling de schijn weg te nemen dat ons land met het ondertekenen van deze overeenkomst een belangrijke stap doet in de strijd tegen het witwassen van het geld van de georganiseerde misdaad. Met de goedkeuring van dit soort overeenkomsten wordt eerder een rookgordijn opgehangen voor de publieke opinie.

Een laatste opmerking. In de memorie van toelichting wordt, zoals zo vaak in ontwerpen die de bekrachtiging van internationale verdragen betreffen, geargumenteed dat de bewust internationale overeenkomst kan worden goedgekeurd, omdat de verplichtingen die ze oplegt niets veranderen aan de huidige situatie. Dit is een zwakke verantwoording om een internationaal verdrag te ondertekenen.

Mijnheer de Voorzitter, hoewel bepaalde stappen en de symboliek ongetwijfeld goed bedoeld zijn, zal de Volksuniefractie zich onthouden, om aan te tonen dat door de goedkeuring van deze overeenkomst de strijd tegen de georganiseerde misdaad of tegen het witwassen van misdaadgeld absoluut niet ernstig wordt ingezet. (*Applaus.*)

M. le Président. — La parole est à M. Foret.

M. Foret (PRL-FDF). — Monsieur le Président, je me réjouis que le Parlement entame aujourd'hui la procédure de ratification de cette convention qui a sans doute une importance fondamentale dans le contexte européen pour lutter plus efficacement contre certaines formes de criminalité organisée.

D'emblée, je puis vous assurer que mon groupe votera ce projet.

L'assentiment que notre assemblée est amenée à donner aujourd'hui intervient à un moment particulier de nos travaux.

En effet, d'une part, vous n'ignorez pas que, depuis quelques semaines, plusieurs de nos collègues ont entamé, au sein d'une commission d'enquête, une étude approfondie sur les moyens à mettre en œuvre pour faire face aux nouvelles formes de criminalité.

D'autre part, notre assemblée a évoqué le projet de loi adopté par la Chambre, projet qui a pour objectif de compléter notre droit interne en application de cette même convention. Cette quasi-simultanéité des débats me semble tout à fait propice à l'accomplissement d'un travail législatif de qualité.

Il est évident qu'un des moyens de lutter contre les réseaux criminels est de s'attaquer aux profits que ces puissantes organisations criminelles tirent de leurs activités illégales. Le législateur belge l'a compris depuis plusieurs années. En effet, la loi du 17 juin 1990 a déjà introduit dans notre arsenal législatif une grande partie des dispositions requises par la convention, tant en ce qui concerne les possibilités de confiscation que l'incrimination du blanchiment. Les structures internes sont toutefois totalement insuffisantes pour contrer un phénomène d'une telle ampleur.

À ce sujet — là est l'essentiel de mon intervention —, je voudrais vous inviter à prendre connaissance ou, si cela n'est pas déjà fait, à relire l'Appel de Genève lancé voilà quelques semaines par différents magistrats européens. Ils ne se trompaient pas lorsqu'en tête de leurs revendications, ils invitaient «les parlements et gouvernements nationaux concernés à ratifier la Convention de Strasbourg du 8 novembre 1990 relative au blanchiment, au dépiçage, à la saisie et à la confiscation des produits du crime».

Il est exact que cette convention, outre une harmonisation minimale du droit interne des États parties, met en place des mécanismes spécifiques de coopération judiciaire indispensable, ce qui fait encore cruellement défaut à nos différents États.

Si je vous recommandais de lire l'Appel de Genève voici un instant, je vous invite maintenant à ne pas faire l'impasse sur l'ouvrage qui l'accompagne. Il vous emmène dans un surprenant tour d'Europe judiciaire par le biais d'une série d'interviews de divers magistrats réalisées par Denis Robert.

En reprenant les paroles du procureur général de Genève, M. Bertossa, je voudrais adresser au Gouvernement un appel: «Regardez la récente conférence de Naples qui a réuni les ministres de la Justice. On y a fait de grands discours sur la lutte contre le crime organisé, sur la nécessaire collaboration entre pays. Mais, en dehors des grandes déclarations: rien. Derrière, il n'y a rien. Aucune action.»

Le volumineux plan d'action contre le crime organisé préparé par le ministre de la Justice est pavé de bonnes intentions qui seront discutées pendant de nombreux mois encore. Je crains néanmoins que l'on n'oublie d'agir concrètement au quotidien. Or, c'est là l'essentiel.

Je vous rappelle que la coopération internationale ne doit pas simplement être inscrite dans un texte. Elle doit également se vivre au quotidien et être appliquée de la manière la plus efficace possible. Pour ce faire, le rôle du Gouvernement est primordial. Suivant qu'il fasse pression ou non sur un gouvernement étranger, il permettra d'accélérer ou non les transmissions diplomatiques d'informations. À cet égard, le débat que nous avons eu hier en commission de la Justice était éclairant.

La pression diplomatique doit donc être mise sur les pays qualifiés de paradis fiscaux qui permettent de construire de multiples écrans empêchant de démanteler totalement les organisations criminelles les plus importantes ou de faire la lumière sur de multiples affaires de corruption politique qui émaillent malheureusement l'actualité dans différents pays européens, dont le nôtre, hélas.

Je conclurai mon intervention en demandant au Gouvernement de veiller à l'application concrète, à l'échelle internationale, de toutes les bonnes dispositions que nous voterons dans quelques instants, sans oublier celles déjà entrées en vigueur dans le cadre d'un plan très général.

Je remarquerai également, une fois n'est pas coutume, que les mesures d'application de la convention qui sera prochainement ratifiée sont déjà prises ou le seront incessamment par le biais du projet de loi que nous avons évoqué.

Vous constaterez, monsieur le ministre, que je ne vous fais pas de procès d'intention. En fait, je tenais simplement à insister sur la nécessité absolue d'assortir les présentes dispositions d'un suivi rigoureux et d'une application quotidienne. (*Applaudissements.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Coveliers.

De heer Coveliers (VLD). — Mijnheer de Voorzitter, toen deze overeenkomst werd opgesteld, in 1990, waren er in België nog heel wat mensen die wellicht ter goeder trouw beweerden dat het verschijnsel van de georganiseerde misdaad in België niet bestond. In de voorbije zes jaar hebben wij intussen heel wat meer ervaring opgedaan. Er zullen nog weinig mensen zijn, tenzij zij die er zelf baat bij hebben, om te beweren dat het verschijnsel van de georganiseerde misdaad België niet treft. Daarnaast stel ik vast dat heel wat auteurs en politiemensen waarschuwen voor een overschatting van het verschijnsel. Zij stellen dat men voorzichtig moet omspringen met het nemen van bepaalde maatregelen en dat men alles in zijn proportie moet blijven zien. Enerzijds bestaat de noodzaak om de individuele burger en de maatschappij te beschermen, wat bepaalde dwangmaatregelen impliceert. Anderzijds mogen wij niet het risico lopen van een totale opheffing van een aantal vrijheden. Wat in 1990 overeengekomen is, was op dat ogenblik zeer goed.

De overeenkomst maakt een ingrijpen mogelijk op een van de weinige punten waar dit mogelijk is, namelijk daar waar de winsten van de georganiseerde misdaad enigszins aan de oppervlakte komen, met andere woorden waar de winsten van de illegale markten worden witgewassen om ze in de legale markten te investeren. Het is essentieel dat dit internationaal gebeurt. Hoe groot het land ook mag zijn, men zal immers steeds proberen om de illegale winsten in een ander land wit te wassen.

Deze overeenkomst volstaat natuurlijk niet om de problematiek aan te pakken. Sinds 1990 hebben wij een hele evolutie meegemaakt. Zoals vaak komt de wetgever ook hier te laat, want degenen die geld willen witwassen proberen immers de wet te omzeilen.

Wij zullen dit ontwerp goedkeuren, eerst en vooral om symbolische redenen. Een tegenstem zou negatief overkomen na al de inspanningen die zijn gedaan. Wij zijn ons ervan bewust dat deze overeenkomst onvolledig is en voor een stuk achterhaald. Dit is onvermijdelijk als er zoveel tijd verloopt tussen het opstellen van een overeenkomst en de goedkeuring door de nationale parlementen. Daarom moet men zoals de heer Foret zegt, sneller werken en de samenwerking tussen de politiediensten en de uitvoerende macht van de betrokken landen verbeteren. Ik hoop dat daar een mogelijkheid ligt om het probleem te beperken.

De illusie dat wij op een bepaald moment vat zullen hebben op alle vormen van criminaliteit hebben wij niet, maar wij kunnen het verschijnsel wel beheersen. Deze overeenkomst van 1990, was een stap in de goede richting, maar is al aan herziening toe. Wij hopen dat die herziening er snel komt. Om symbolische redenen en rekening houdend met de historische context, zal de VLD-fractie dit ontwerp goedkeuren. (*Applaus.*)

De Voorzitter. — Daar niemand meer het woord vraagt in de algemene beraadslaging verklaar ik ze voor gesloten en bespreken wij de artikelen van het wetsontwerp.

Plus personne ne demandant la parole dans la discussion générale, je la déclare close et nous passons à l'examen des articles du projet de loi.

L'article premier est ainsi rédigé:

Article premier. La présente loi règle une matière visée à l'article 77 de la Constitution.

Artikel 1. Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 77 van de Grondwet.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 2. La Convention relative au blanchiment, au dépistage, à la saisie et à la confiscation des produits du crime, faite à Strasbourg le 8 novembre 1990, sortira son plein et entier effet.

Art. 2. De Overeenkomst inzake het witwassen, de opsporing, de inbeslagneming en de verbeurdverklaring van opbrengsten van misdrijven, opgemaakt te Straatsburg op 8 november 1990, zal volkomen uitwerking hebben.

— Adopté.

Aangenomen.

De Voorzitter. — De commissie stelt een nieuw Nederlands opschrift voor dat luidt:

La commission propose un nouvel intitulé néerlandais ainsi rédigé:

Wetsontwerp houdende instemming met de Overeenkomst inzake het witwassen, de opsporing, de inbeslagneming en de verbeurdverklaring van opbrengsten van misdrijven, opgemaakt te Straatsburg op 8 november 1990.

Is de Senaat het met die tekst eens?

Ce texte rencontre-t-il l'accord de l'assemblée? (*Assentiment.*)

We stemmen zo dadelijk over het wetsontwerp in zijn geheel.

Il sera procédé tout à l'heure au vote sur l'ensemble du projet de loi.

PROJET DE LOI PORTANT ASSENTIMENT AUX ACTES INTERNATIONAUX SUIVANTS:

- a) CONVENTION EUROPÉENNE D'EXTRADITION, FAITE À PARIS LE 13 DÉCEMBRE 1957
- b) PROTOCOLE ADDITIONNEL À LA CONVENTION EUROPÉENNE D'EXTRADITION, FAIT À STRASBOURG LE 15 OCTOBRE 1975
- c) DEUXIÈME PROTOCOLE ADDITIONNEL À LA CONVENTION EUROPÉENNE D'EXTRADITION, FAIT À STRASBOURG LE 17 MARS 1978
- d) ACCORD ENTRE LES ÉTATS MEMBRES DES COMMUNAUTÉS EUROPÉENNES RELATIF À LA SIMPLIFICATION ET À LA MODERNISATION DES MODES DE TRANSMISSION DES DEMANDES D'EXTRADITION, FAIT À SAN SEBASTIAN LE 26 MAI 1989

*Discussion générale
et vote des articles*

WETSONTWERP HOUDENDE INSTEMMING MET VOLGENDE INTERNATIONALE AKTEN:

- a) EUROPEES VERDRAG BETREFFENDE UITLEVERING, OPGEMAAKT TE PARIJS OP 13 DECEMBER 1957
- b) AANVULLEND PROTOCOL BIJ HET EUROPEES VERDRAG BETREFFENDE UITLEVERING, OPGEMAAKT TE STRAATSBURG OP 15 OKTOBER 1975
- c) TWEEDE AANVULLEND PROTOCOL BIJ HET EUROPEES VERDRAG BETREFFENDE UITLEVERING, OPGEMAAKT TE STRAATSBURG OP 17 MAART 1978
- d) AKKOORD TUSSEN DE LID-STATEN VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN BETREFFENDE DE VEREENVOUDIGING EN DE MODERNISERING VAN DE WIJZE VAN TOEZENDING VAN UITLEVERINGSVERZOEKEN, OPGEMAAKT TE SAN SEBASTIAN OP 26 MEI 1989

*Algemene bespreking
en stemming over de artikelen*

M. le Président. — Nous abordons l'examen du projet de loi portant assentiment à divers actes internationaux.

Wij vatten de bespreking aan van het wetsontwerp houdende instemming met verschillende internationale akten.

La discussion générale est ouverte.

De algemene bespreking is geopend.

La parole est à la rapporteuse.

Mme Willame-Boonen (PSC), rapporteuse. — Monsieur le Président, le projet de loi à l'examen concerne quatre instruments internationaux qui visent tous à améliorer la coopération internationale en matière d'extradition, la Convention européenne d'extradition de 1957 constituant la base juridique.

Le premier protocole additionnel précise et complète la notion d'infraction politique. Le second protocole assouplit les conditions d'extradition en matière d'infraction fiscale. Enfin, l'accord de 1989 simplifie et modernise les modes de transmission des demandes d'extradition dans l'Union européenne.

Pour de plus amples informations, je me permets de vous renvoyer à mon rapport écrit.

Je me limiterai, ici, à quelques considérations, que je formulerai en tant que membre du PSC.

Nous devons nous féliciter de l'existence d'une coopération en matière d'extradition afin de lutter contre la criminalité. Il s'agit d'une matière sensible, qui touche de près les citoyens.

Le projet de loi en question mérite surtout notre attention au regard des événements récents survenus dans le domaine de la réglementation en matière d'extradition au sein de l'Union européenne.

Outre la convention du 10 mars 1995 visant à simplifier les procédures d'extradition, une convention d'extradition a été signée à Dublin le 27 septembre 1996. Celle-ci modifie certains principes de manière significative, qu'il s'agisse des faits donnant lieu à l'extradition, de la notion d'infraction politique ou de la possibilité d'extrader ses ressortissants.

Toutes ces modifications faciliteront considérablement l'extradition. Le Parlement devra donc être particulièrement vigilant lors de l'assentiment de cette convention qui nous sera soumise, je le suppose, dans quelques mois. En effet, il est important non seulement de protéger la société contre certaines personnes, mais également de sauvegarder les droits fondamentaux de chacun. (*Applaudissements.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan mevrouw Leduc.

Mevrouw Leduc (VLD). — Mijnheer de Voorzitter, met het wetsontwerp dat hier vandaag aan de orde is brengt België zijn wetgeving inzake uitlevering in overeenstemming met deze van zijn partners in de Europese Unie. Dit wetsontwerp heeft tot doel de internationale samenwerking inzake uitlevering te verbeteren en te vereenvoudigen op een wijze die verenigbaar is met de fundamentele rechtsbeginselen, met inbegrip van de beginselen van het Europese Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en van de fundamentele vrijheden. Het is de bedoeling om het justitieel en politieel beleid in de lidstaten van de Europese Unie, onder meer ook op het vlak van de strijd tegen het terrorisme, op elkaar af te stemmen. Daartoe worden de uitleveringsprocedures van de verschillende landen gelijkgeschakeld en wordt de uitlevering vergemakkelijkt. Zo zullen terroristen die in één van de lidstaten worden gezocht als gevolg hiervan geen bescherming meer kunnen zoeken in een andere lidstaat.

Ik grijp echter de gelegenheid aan om enkele kritische opmerkingen te maken bij het op 27 september 1996 ondertekende nieuwe verdrag van de Europese Unie inzake uitlevering. Gezien de context van Spaans-Belgische geschillen waarin dit verdrag is tot stand gekomen lijkt enige achterdocht mij bijzonder gewettigd. In tegenstelling tot wat de eigen Regering heeft laten uitschijnen, zijn het niet de Belgische verkozenen die in deze zaak geen blijk van vertrouwen hebben willen geven in de werking van de Belgische justitie, maar ontbrak het vooral de Spaanse autoriteiten aan eerbied voor de onafhankelijke werking van Belgische rechtsinstanties. Voor België was de druk van Spanje, een medelidstaat van de Europese Unie, misplaatst en irriterend.

In het licht hiervan durf ik te betwijfelen of het aangewezen is via bilaterale afspraken met Spanje vooruit te lopen op wat in een multilateraal kader tussen alle lidstaten van de Europese Unie kan worden afgesproken en vervolgens door juridische verbintenissen op hetzelfde tijdstip van kracht kan worden.

Dat afstand wordt gedaan van het vast ingewortelde beginsel van niet-uitlevering van eigen onderdanen tegen hun wil in aan een vreemd land, weze het een lidstaat van de Europese Unie, doet vragen rijzen. Een individuele persoon kan natuurlijk steeds afstand doen van zijn recht om in eigen land te worden gevonnisd en om in eigen land zijn eventuele straf te ondergaan. In het licht van de gebrekkige werking van het Belgische gerecht en van de erbarmelijke toestand van de Belgische gevangenen, zal een Belg het afstand doen van deze rechten niet noodzakelijk als een nadeel ervaren.

Gezien de toekomstige uitbreiding van de Europese Unie kan evenwel worden betwijfeld of het verantwoord is dat alle huidige en toekomstige leden van de Europese Unie aan hun respectieve staatsburgers deze maatregel eenzijdig opleggen en hen, zonder hun instemming, deze rechten ontnemen.

Daarenboven is vooral de mildering van de dubbele strafbaarstelling betwistbaar. Ik kan nog steeds moeilijk aanvaarden dat een persoon, mogelijk ook een Belg, door België aan een ander land, zij het een lidstaat van de Europese Unie, wordt uitgeleverd voor feiten die al dan niet verband houden met terrorisme, maar die in België niet strafbaar zijn.

Dat afstand wordt gedaan van de tot op heden geldende uitzondering voor de zogenaamde politieke misdrijven lijkt me in de optiek van de Europese Unie daarentegen wel logisch. Er moet ongetwijfeld worden aangenomen dat er in een lidstaat van de Europese Unie geen misdrijf bestaat dat niet gemeenschappelijk zou zijn. Vanuit die benadering kan worden aanvaard dat zelfs voor politiek geïnspireerde misdrijven uitlevering wordt toegestaan, voor zover deze misdrijven tevens een inbreuk op het gemeenrecht vormen. Ook hier dient vanzelfsprekend te worden vastgehouden aan het beginsel van de dubbele strafbaarstelling. De universele rechten van de mens dienen echter onverminderd van toepassing te blijven. (*Applaus.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Anciaux.

De heer Anciaux (VU). — Mijnheer de Voorzitter, ik zal het kort houden, omdat mevrouw Leduc reeds grotendeels heeft gezegd wat ik ook wilde zeggen. Ik sluit mij dan ook graag bij haar aan.

Tijdens de commissiebesprekingen werd er reeds op gewezen dat het verdrag in verband met uitlevering en de bijkomende protocollen niet echt wereldschokkend is, omdat intussen reeds de verdragen van 1995 en 1996 zijn ondertekend, waardoor de problematiek van de verdragen die nu ter goedkeuring worden voorgelegd, grotendeels achterhaald is.

Ik wil dan ook van de gelegenheid gebruik maken om een aantal opmerkingen te maken over de verdragen die in 1995 en 1996 met Spanje en in het kader van de Europese Unie werden gesloten. Ik kan mij er grotendeels toe beperken te verwijzen naar wat mevrouw Leduc daarover heeft gezegd, met dien verstande dat ik nogmaals wil benadrukken dat het loutere lidmaatschap van de Europese Unie geen garantie inhoudt dat de mensenrechten in een land worden nageleefd. Eigenlijk gaat men ervan uit dat het vanzelfsprekend is dat er wordt uitgeleverd naar een lidstaat van de Europese Unie en dat daarbij niet meer moet worden nagekeken voor welke feiten dit gebeurt, omdat het lidmaatschap van de Europese Unie een voldoende garantie inhoudt.

Bovendien wil ik erop wijzen dat het nieuwe verdrag voorziet in de uitlevering van de eigen onderdanen. Tijdens de commissiebesprekingen verwees de minister naar het Schengenakkoord. Bij de bespreking van de asielwetgeving heeft de minister van Buitenlandse Zaken gewezen op een onaanvaardbaar punt in dit akkoord, namelijk dat op vraag van een Schengenland, bijvoorbeeld Spanje, een vreemdeling de toegang tot ons eigen grondgebied kan worden geweigerd, indien dit land — Spanje — meent dat de toelating van deze persoon zijn staatsbelangen schaadt. Dit

is toch wel echt absurd, maar ik neem aan dat wij daar dieper op ingaan op het ogenblik dat het uitleveringsverdrag ter goedkeuring wordt voorgelegd.

Tijdens de bespreking van het vorige punt maakte ik reeds een opmerking over de memorie van toelichting. De minister zal het mij niet kwalijk nemen dat ik er nu op wijs dat de memorie van toelichting bij dit ontwerp, zo blijkt uit het verslag, duidelijk drie of vier jaar geleden werd geschreven. Ik begrijp niet dat een memorie van toelichting bij een wetsontwerp dat eind 1996 wordt ingediend bij de Senaat, er nog altijd vanuit gaat dat er geen Schengenverdrag is, dat de doodstraf nog bestaat en dergelijke meer. Dit getuigt toch wel van een gebrek aan werkwijze of respect voor deze vergadering. Dit is duidelijk een tekst uit 1993 waarin geen enkele wijziging werd aangebracht.

Wij kunnen niet anders dan het wetsontwerp goedkeuren. Het akkoord wordt evenwel ook van kracht voor die landen die geen lid zijn van de Schengengroep, noch van de Europese Unie, maar die wel behoren tot de Raad van Europa. De andere landen vallen onder de nieuwe Europese uitleveringsverdragen. Het akkoord geldt dus ook voor Turkije. Gelet op het niet-naleven van de fundamentele mensenrechten voor grote bevolkingsgroepen en het zwaar straffen van politieke delicten in dat land, heb ik toch wel enkele bedenkingen. De goedkeuring van het ontwerp zou wel eens gevolgen kunnen hebben voor de Koerden die in ons land verblijven en die volgens de Turkse wetgeving, gewoon omdat zij lid zijn van een Koerdische vereniging, automatisch verdacht worden van terrorisme. Op basis van de goedkeuring van het akkoord zou Turkije uitlevering kunnen vragen van geveerde personen die als staatsgevaarlijk worden beschouwd. Indien dit het geval zou zijn, dan had ik toch nog graag vóór de stemming een antwoord gekregen van de minister. De goedkeuring van het akkoord zou wel eens in het verlengde kunnen liggen van de Belgische heksenjacht tegen alle Koerdische instellingen in ons land. (*Applaus.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan minister De Clerck.

De heer De Clerck, minister van Justitie. — Mijnheer de Voorzitter, ik wil alleen reageren op de zogenaamde systematische heksenjacht tegen de Turkse gemeenschap in België. Het gaat hier helemaal niet om toevalligheden of om een strategie, maar om strafrechtelijke feiten. Het gaat ook helemaal niet om internationale politiek, maar om het handhaven van het Belgisch strafrecht. Als er interventies nodig zijn, dan moeten die ook gebeuren, zoals die ook gebeuren ten aanzien van Belgen of andere vreemdelingen die in België verblijven.

Ik betwist formeel dat wordt opgetreden in overleg met de Turkse overheid. Het gaat om justitiële acties ten aanzien van de Turkse gemeenschap als gevolg van een aantal belangrijke misdrijven. Als daaruit conclusies moeten worden getrokken, dan zal dat ook gebeuren. Ook de recente tweede controles werden met recht en reden en op een correcte manier uitgevoerd.

De Voorzitter. — Daar niemand meer het woord vraagt in de algemene beraadslaging verklaar ik ze voor gesloten en bespreken wij de artikelen van het wetsontwerp.

Plus personne ne demandant la parole dans la discussion générale, je la déclare close et nous passons à l'examen des articles du projet de loi.

L'article premier est ainsi rédigé :

Article premier. La présente loi règle une matière visée à l'article 77, alinéa 1er, 6°, de la Constitution.

Artikel 1. Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 77, eerste lid, 6°, van de Grondwet.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 2. Les Actes internationaux suivants sortiront leur plein et entier effet :

a) Convention européenne d'extradition, faite à Paris le 13 décembre 1957;

b) Protocole additionnel à la Convention européenne d'extradition, fait à Strasbourg le 15 octobre 1975;

c) Deuxième Protocole additionnel à la Convention européenne d'extradition, fait à Strasbourg le 17 mars 1978;

d) Accord entre les États membres des Communautés européennes relatif à la simplification et à la modernisation des modes de transmission des demandes d'extradition, fait à San Sebastian le 26 mai 1989.

Art. 2. De volgende Internationale Akten zullen volkomen uitwerking hebben:

a) Europees Verdrag betreffende uitlevering, opgemaakt te Parijs op 13 december 1957;

b) Aanvullend Protocol bij het Europees Verdrag betreffende uitlevering, opgemaakt te Straatsburg op 15 oktober 1975;

c) Tweede Aanvullend Protocol bij het Europees Verdrag betreffende uitlevering, opgemaakt te Straatsburg op 17 maart 1978;

d) Akkoord tussen de Lid-Staten van de Europese Gemeenschappen betreffende de vereenvoudiging en de modernisering van de wijze van toezending van uitleveringsverzoeken, opgemaakt te San Sebastian op 26 mei 1989.

— Adopté.

Aangenomen.

De Voorzitter. — We stemmen zo dadelijk over het wetsontwerp in zijn geheel.

Il sera procédé tout à l'heure au vote sur l'ensemble du projet de loi.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

ORDRE DES TRAVAUX

De Voorzitter. — Dames en heren, het Bureau stelt voor aanstaande week de volgende agenda voor.

Donderdag 5 december 1996 om 15 uur.

1. Inoverwegingneming van een wetsvoorstel.
2. Mondelinge vragen.
3. Wetsontwerp tot wijziging van de wet van 31 december 1983 tot hervorming der instellingen voor de Duitstalige Gemeenschap.
4. Wetsontwerp houdende instemming met de Internationale Overeenkomst van 1989 inzake jute en juteprodukten, en bijlagen A en B, opgemaakt te Genève op 3 november 1989.
5. Wetsontwerp houdende instemming met de Overeenkomst tussen de Regering van het Koninkrijk België en de Regering van de Republiek India tot het vermijden van dubbele belasting en tot het voorkomen van ontduiking van de belasting naar het inkomen, en met het Protocol, ondertekend te Brussel op 26 april 1993.
6. Wetsontwerp houdende instemming met de Overeenkomst inzake het Statuut van de Missies en de Vertegenwoordigers van Derde Staten bij de Noord-Atlantische Verdragsorganisatie, ondertekend te Brussel op 14 september 1994.
7. Wetsontwerp houdende instemming met het Tiende Protocol bij het Verdrag van 's-Gravenhage van 18 februari 1950 tussen het Koninkrijk België, het Groothertogdom Luxemburg en het Koninkrijk der Nederlanden tot unificatie van accijnzen en van het waarborgrecht, ondertekend te Brussel op 2 december 1992.

Vanaf 16 uur: naamstemmingen over het geheel van de afgehandelde agendapunten.

8. Vragen om uitleg:

a) van mevrouw Mayence-Goossens aan de staatssecretaris voor Ontwikkelingssamenwerking over «zijn bezoek aan Kinshasa op 26 november 1996»;

b) van de heer Destexhe aan de staatssecretaris voor Ontwikkelingssamenwerking over «zijn reis naar Zaïre en de toestand in Zaïre en Rwanda».

Mesdames, messieurs, le Bureau propose pour la semaine prochaine l'ordre du jour suivant.

Jeudi 5 décembre 1996 à 15 heures.

1. Prise en considération d'une proposition de loi.
2. Questions orales.
3. Projet de loi modifiant la loi du 31 décembre 1983 de réformes institutionnelles pour la Communauté germanophone.
4. Projet de loi portant assentiment à l'Accord international de 1989 sur le jute et les articles en jute, et les annexes A et B, faits à Genève le 3 novembre 1989.
5. Projet de loi portant assentiment à la Convention entre le Gouvernement du Royaume de Belgique et le Gouvernement de la République de l'Inde tendant à éviter la double imposition et à prévenir l'évasion fiscale en matière d'impôts sur le revenu, et au Protocole, signés à Bruxelles le 26 avril 1993.
6. Projet de loi portant assentiment à l'Accord sur le statut des Missions et des Représentants d'États tiers auprès de l'Organisation du Traité de l'Atlantique Nord, signé à Bruxelles le 14 septembre 1994.
7. Projet de loi portant assentiment au Dixième Protocole à la Convention de la Haye du 18 février 1950 portant unification des droits d'accise et de la rétribution pour la garantie des ouvrages en métaux précieux entre le Royaume de Belgique, le Grand-Duché de Luxembourg et le Royaume des Pays-Bas, signé à Bruxelles le 2 décembre 1992.

À partir de 16 heures: votes nominatifs sur l'ensemble des points à l'ordre du jour dont la discussion est terminée.

8. Demandes d'explications:

a) de Mme Mayence-Goossens au secrétaire d'État à la Coopération au Développement sur «sa visite à Kinshasa le 26 novembre 1996»;

b) de M. Destexhe au secrétaire d'État à la Coopération au Développement sur «son voyage au Zaïre et la situation au Zaïre et au Rwanda».

Le Sénat est-il d'accord sur cet ordre des travaux ?

Is de Senaat het eens met deze regeling van de werkzaamheden ?
(*Instemming.*)

Il en est donc ainsi décidé.

Dan is hiertoe besloten.

PROJET DE LOI PORTANT ASSENTIMENT À LA CONVENTION RELATIVE AU BLANCHIMENT, AU DÉPISTAGE, À LA SAISIE ET À LA CONFISCATION DES PRODUITS DU CRIME, FAITE À STRASBOURG LE 8 NOVEMBRE 1990

Vote

WETSONTWERP HOUDENDE INSTEMMING MET DE OVEREENKOMST INZAKE HET WITWASSEN, DE OPSPORING, DE INBESLAGNEMING EN DE VERBEURDVERKLARING VAN OPBRENGSTEN VAN MISDRIJVEN, OPGEMAAKT TE STRAATSBURG OP 8 NOVEMBER 1990

Stemming

M. le Président. — Mesdames, messieurs, nous devons nous prononcer maintenant sur l'ensemble du projet de loi portant assentiment à la Convention relative au blanchiment, au dépistage, à la saisie et à la confiscation des produits du crime, faite à Strasbourg le 8 novembre 1990.

Wij moeten ons nu uitspreken over het geheel van het wetsontwerp houdende instemming met de Overeenkomst inzake het witwassen, de opsporing, de inbeslagname en de verbeurdverklaring van opbrengsten van misdrijven, opgemaakt te Straatsburg op 8 november 1990.

Le vote commence.

De stemming begint.

— Il est procédé au vote nominatif.

Er wordt tot naamstemming overgegaan.

62 membres sont présents.

62 leden zijn aanwezig.

60 votent oui.

60 stemmen ja.

2 s'abstiennent.

2 onthouden zich.

En conséquence, le projet de loi est adopté.

Derhalve is het wetsontwerp aangenomen.

Il sera transmis à la Chambre des représentants.

Het zal aan de Kamer van volksvertegenwoordigers worden overgezonden.

Ont voté oui :

Ja hebben gestemd :

MM. Bock, Bourgeois, Boutmans, Mme Bribosia-Picard, MM. Buelens, Caluwé, Mme Cantillon, MM. Ceder, Chantraine, G. Charlier, Ph. Charlier, Coene, Mme Cornet d'Elzius, MM. Coveliers, Daras, Mmes Dardenne, de Bethune, M. De Decker, Mme Delcourt-Pêtre, MM. Delcroix, Desmedt, Destexhe, Devolder, D'Hooghe, Mme Dua, MM. Erdman, Foret, Happart, Hazette, Hostekint, Hotyat, Jonckheer, Lallemand, Mmes Leduc, Lizin, M. Mahoux, Mmes Maximus, Mayence-Goossens, Merchiers, MM. Moens, Mouton, Mme Nelis-Van Liedekerke, MM. Olivier, Pinoie, Poty, Raes, Santkin, Mme Sémer, M. Swaelen, Mme Thijs, MM. Tobback, Urbain, Vandenberghe, Mme Van der Wildt, MM. Van Hauthem, Vautmans, Vergote, Verhofstadt, Verreycken et Mme Willame-Boonen.

Se sont abstenus :

Onthouden hebben zich :

MM. Anciaux et Loones.

PROJET DE LOI PORTANT ASSENTIMENT AUX ACTES INTERNATIONAUX SUIVANTS :

- a) CONVENTION EUROPÉENNE D'EXTRADITION, FAITE À PARIS LE 13 DÉCEMBRE 1957
- b) PROTOCOLE ADDITIONNEL À LA CONVENTION EUROPÉENNE D'EXTRADITION, FAIT À STRASBOURG LE 15 OCTOBRE 1975
- c) DEUXIÈME PROTOCOLE ADDITIONNEL À LA CONVENTION EUROPÉENNE D'EXTRADITION, FAIT À STRASBOURG LE 17 MARS 1978
- d) ACCORD ENTRE LES ÉTATS MEMBRES DES COMMUNAUTÉS EUROPÉENNES RELATIF À LA SIMPLIFICATION ET À LA MODERNISATION DES MODES DE TRANSMISSION DES DEMANDES D'EXTRADITION, FAIT À SAN SEBASTIAN LE 26 MAI 1989

Vote

WETSONTWERP HOUDENDE INSTEMMING MET VOLGENDE INTERNATIONALE AKTEN :

- a) EUROPEES VERDRAG BETREFFENDE UITLEVERING, OPGEMAAKT TE PARIJS OP 13 DECEMBER 1957
- b) AANVULLEND PROTOCOL BIJ HET EUROPEES VERDRAG BETREFFENDE UITLEVERING, OPGEMAAKT TE STRAATSBURG OP 15 OKTOBER 1975

- c) TWEEDE AANVULLEND PROTOCOL BIJ HET EUROPEES VERDRAG BETREFFENDE UITLEVERING, OPGEMAAKT TE STRAATSBURG OP 17 MAART 1978
- d) AKKOORD TUSSEN DE LID-STATEN VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN BETREFFENDE DE VEREENVOUDIGING EN DE MODERNISERING VAN DE WIJZE VAN TOEZENDING VAN UITLEVERINGSVERZOEKEN, OPGEMAAKT TE SAN SEBASTIAN OP 26 MEI 1989

Stemming

M. le Président. — Nous devons nous prononcer maintenant sur l'ensemble du projet de loi portant assentiment à divers actes internationaux.

Wij moeten ons nu uitspreken over het geheel van het wetsontwerp houdende instemming met verschillende internationale akten.

Le vote commence.

De stemming begint.

— Il est procédé au vote nominatif.

Er wordt tot naamstemming overgegaan.

62 membres sont présents.

62 leden zijn aanwezig.

Tous votent oui.

Allen stemmen ja.

En conséquence, le projet de loi est adopté.

Derhalve is het wetsontwerp aangenomen.

Il sera transmis à la Chambre des représentants.

Het zal aan de Kamer van volksvertegenwoordigers worden overgezonden.

Ont pris part au vote :

Aan de stemming hebben deelgenomen :

MM. Anciaux, Bock, Bourgeois, Boutmans, Mme Bribosia-Picard, MM. Buelens, Caluwé, Mme Cantillon, MM. Ceder, Chantraine, G. Charlier, Ph. Charlier, Coene, Mme Cornet d'Elzius, MM. Coveliers, Daras, Mmes Dardenne, de Bethune, M. De Decker, Mme Delcourt-Pêtre, MM. Delcroix, Desmedt, Destexhe, Devolder, D'Hooghe, Mme Dua, MM. Erdman, Foret, Happart, Hazette, Hostekint, Hotyat, Jonckheer, Lallemand, Mmes Leduc, Lizin, MM. Loones, Mahoux, Mmes Maximus, Mayence-Goossens, Merchiers, MM. Moens, Mouton, Mme Nelis-Van Liedekerke, MM. Olivier, Pinoie, Poty, Raes, Santkin, Mme Sémer, M. Swaelen, Mme Thijs, MM. Tobback, Urbain, Vandenberghe, Mme Van der Wildt, MM. Van Hauthem, Vautmans, Vergote, Verhofstadt, Verreycken et Mme Willame-Boonen.

DEMANDE D'EXPLICATIONS DE M. JONCKHEER AU PREMIER MINISTRE SUR «L'APPROBATION DU PACTE DE STABILITÉ BUDGÉTAIRE PRÉVUE AU CONSEIL EUROPÉEN DE DUBLIN»

VRAAG OM UITLEG VAN DE HEER JONCKHEER AAN DE EERSTE MINISTER OVER «DE GEPLANDE GOEDKEURING VAN HET STABILITEITSPACT OP DE EUROPESE RAAD VAN DUBLIN»

M. le Président. — L'ordre du jour appelle la demande d'explications de M. Jonckheer au Premier ministre sur «l'approbation du pacte de stabilité budgétaire prévue au Conseil européen de Dublin».

La parole est à M. Jonckheer.

M. Jonckheer (Écolo). — Monsieur le Président, voici un mois, j'ai interrogé le ministre des Finances, M. Maystadt, en commission des Finances, sur le même sujet mais au moyen de questions différentes.

C'est à la suite des réponses du ministre des Finances que j'ai souhaité vous demander des explications, monsieur le Premier ministre, à la veille du Conseil européen de Dublin, où vous serez probablement appelé — selon les informations dont je dispose ce n'est pas encore certain, mais vous nous informerez sans doute à ce sujet — à donner votre approbation politique au pacte de stabilité budgétaire. Je parle d'approbation politique parce qu'en droit communautaire le Conseil européen, en tant que tel, n'a pas à approuver ou désapprouver un projet de règlement.

Mon intervention consistera en une triple critique à l'égard de ce pacte de stabilité, plus précisément au sujet de la première proposition de règlement communautaire, la seconde portant sur les sanctions à appliquer et n'entrant pas dans le cadre de mon propos.

Ma première critique porte sur le contenu même du pacte de stabilité, la deuxième sur sa forme juridique et la troisième sur l'absence de lien entre cette proposition de pacte de stabilité budgétaire et les négociations intergouvernementales dans le cadre de la CIG.

Ces critiques ne sont pas seulement académiques. Elles ont une portée politique indéniable puisque l'une des raisons qui m'ont poussé à vous interroger directement, monsieur le Premier ministre, est la suivante: selon les informations dont je dispose, une partie importante du mémorandum du Gouvernement fédéral risque de ne pas être rencontrée dans le cadre de cette conférence intergouvernementale.

J'en viens à ma première critique portant sur le contenu du pacte lui-même. Je rappellerai brièvement que le pacte s'inscrit dans le cadre du Traité de Maastricht. Les écologistes estiment qu'il convient, sur le plan de la politique macro-économique, de rééquilibrer ou de corriger un certain nombre de dispositions du Traité de Maastricht. Cela s'applique aux objectifs tels que définis à l'article 2 du Traité, car ces derniers s'additionnent pour le moment sans que l'on distingue clairement de hiérarchie entre eux.

Cela s'applique également aux procédures en matière de politique économique, telles que définies aux articles 103 et 109 du Traité, qui attribuent une très large place au Conseil des ministres mais laissent de côté le Parlement européen.

Enfin, la nécessité d'une correction porte sur la question des instruments en matière de politique économique. En effet, le Traité de Maastricht prévoit — telle est sa portée strictement communautaire — une monnaie unique et une politique monétaire centralisée. Par contre, il laisse totalement décentralisées les politiques en matière budgétaire et en matière de revenus. Chacun doit réduire son déficit public et maîtriser ses coûts de production à l'intérieur de son économie nationale. La coordination telle que prévue par le Traité se résume en fait à vérifier que le déficit public de chaque État approche du seuil des 3 p.c. en 1997.

J'ai rappelé diverses dispositions du Traité. J'ai indiqué leurs insuffisances au niveau de la définition des objectifs et, surtout, l'absence de hiérarchie entre ceux-ci. Sur le plan politique, il est probablement impossible de choisir une autre voie. J'ai également relevé une critique portant sur les procédures en matière de politique économique au niveau européen et j'ai plus particulièrement insisté sur le fait que le Parlement européen n'avait aucun rôle à cet égard, puisqu'il est à peine informé et consulté. Il n'a pas de capacité d'intervention puisqu'aucune procédure de codécision n'est mise en place dans le cadre de l'UEM.

Je voudrais à présent préciser la notion de rééquilibrage du Traité de Maastricht. Le fait n'est pas tellement que l'on puisse imaginer, au niveau européen, une politique keynésienne, c'est-à-dire un soutien explicite à la conjoncture du point de vue de la demande. Comme vous le savez, cette théorie ne compte plus énormément de partisans. Elle est surtout impraticable lorsque les États affichent des déficits publics importants. Par contre, un élément me paraît plus critiquable dans le Traité, à savoir

l'absence de dimension de l'investissement public, non seulement en matière d'infrastructures, mais surtout, sur le plan immatériel. Je pense à la recherche et développement, à l'éducation et à la formation, à un certain nombre d'applications dites «pré-compétitives» telles que préconisées dans le Livre blanc de Jacques Delors, auquel vous vous référez souvent, monsieur le Premier ministre, en matière de réseaux transeuropéens, de recherche biotechnologique et d'environnement. Un rééquilibrage du Traité de Maastricht devrait prendre en considération la nécessité de tels investissements qui ont un effet sur les politiques économiques et, plus particulièrement, les politiques budgétaires.

Enfin, j'en viens à la troisième insuffisance relevée au niveau du Traité de Maastricht dans le cadre strict de la politique macro-économique. Le Traité ne prévoit pas de cadre d'appui suffisant pour orienter les politiques des acteurs publics et privés dans le sens «d'une harmonisation dans le progrès», pour reprendre l'expression utilisée dans l'article 117 sur les dispositions sociales. Ce cadre d'appui paraît très insuffisant, notamment en matière fiscale. Sur ces deux points, à savoir, d'une part, l'importance de la capacité d'action des acteurs publics dans les domaines indiqués ci-avant et, d'autre part, un cadre d'appui suffisant, notamment en matière d'harmonisation fiscale, le Gouvernement et les écologistes devraient être d'accord. En effet, c'est dans ce sens que j'ai compris le mémorandum que vous avez présenté au Parlement, voici quelques mois.

Après avoir précisé les points sur lesquels le Traité de Maastricht me paraissait déséquilibré en matière de politique économique, j'en viens à présent au pacte de stabilité budgétaire proprement dit. Ce pacte s'inscrit à l'intérieur du Traité de Maastricht; les bases juridiques proposées pour les règlements font évidemment référence aux articles actuels du Traité. Le projet de règlement dont je ne parle pas, celui qui concerne les sanctions, précise effectivement des sanctions qui ne figuraient pas dans le Traité et qui seront d'application une fois l'euro créé.

Le premier projet dont je parle précise, quant à lui, des procédures et baptise désormais «programmes de stabilité» ce que l'on appelait «programmes de convergence». À la lecture du projet de règlement, on s'aperçoit que la véritable nouveauté réside dans le fait que celui-ci introduit, à la fois dans les considérants et dans un article, une valeur de référence budgétaire, soit une norme d'équilibre budgétaire, voire d'excédents, qui n'est pas prévue dans le Traité de Maastricht.

Sur ce point, je me permets d'attirer votre attention comme, je pense, vos collaborateurs l'auront fait. Par rapport à cet adage que vous utilisez souvent: «Tout Maastricht, rien que Maastricht», le projet de règlement communautaire prévoit une norme d'équilibre budgétaire à moyen terme qui ne figure pas dans le Traité de Maastricht. Je prétends donc que ce projet de règlement modifie, d'une certaine façon, le Traité. Pour cette raison, il me paraît évident qu'il existe un lien conceptuel et politique entre cette proposition de règlement et les discussions en cours au sein de la CIG.

Sur cette norme d'équilibre, monsieur le Premier ministre, M. Maystadt m'a donné des réponses qu'il a formulées essentiellement en se référant à la situation belge. Il considère que cette norme est une bonne chose, compte tenu de notre taux d'endettement extrêmement élevé. Toujours selon M. Maystadt, pour la législation actuelle, l'accord gouvernemental n'est en rien modifié puisqu'il y aura une décreue automatique du solde net à financer pour l'État belge. Cette réponse, permissive pour la Belgique, ne me paraît pas généralisable sur le plan européen pour une raison assez simple: les taux d'endettement des principaux pays de l'économie européenne, qu'il s'agisse de la France, de l'Allemagne, de l'Espagne ou du Royaume-Uni, se situent en dessous des 60 p.c. du critère de Maastricht. Je ne pense donc pas qu'il soit correct de généraliser la situation belge au niveau européen.

Le deuxième argument de M. Maystadt, qu'il considère d'ailleurs comme le principal, consiste à dire que, si nous voulons redonner une marge de manœuvre à la politique budgétaire, sur le plan national ou européen, il convient d'abord de revenir à une situation proche de l'équilibre, ce qui permettrait, en période de

récession économique, de faire jouer ce que les économistes appellent les stabilisateurs automatiques, c'est-à-dire le gonflement automatique d'un certain nombre de dépenses de l'État.

Je n'entrerai pas ici dans les détails trop techniques mais, trouvant cet argument intéressant, j'ai consulté des experts en la matière. Certains me disent que l'on peut retrouver ce rôle de stabilisateur automatique dès que l'on a un déficit d'environ 1 p.c. ou 1,5 p.c. en moyenne européenne. Vous me direz peut-être qu'il est inutile de chicaner, et qu'entre zéro et un pour-cent, de toute façon une évolution interviendra à moyen terme. Mais ces chiffres étant peu évoqués, j'en ferai part au sein de cette assemblée: un pour-cent de PIB au niveau communautaire équivaut à 2 400 milliards de francs belges. Il est donc intéressant de savoir si, pour le Conseil des ministres des Finances et pour le Conseil européen, une position d'équilibre justifiable se situe à 1,5 p.c. de déficit en moyenne de cycle conjoncturel, ou à zéro pour-cent. Or, dans la proposition de règlement, il est question d'aller vers l'équilibre ou l'excédent.

J'en viens à une deuxième argumentation pour laquelle le ministre des Finances ne m'a pas donné de réponse. Lorsque le chiffre de 3 p.c. de déficit a été avancé, le ministre a été interrogé sur le choix de ce chiffre, la littérature courante en témoigne. À l'époque, la réponse consistait à dire que ce taux correspondait, en moyenne historique, au niveau d'investissements publics de la plupart des États membres. Ce n'est pas le cas de la Belgique où la politique de réduction du déficit public pèse lourdement sur ce genre de dépenses qui sont actuellement de l'ordre de 1,2 p.c. du PIB, la moyenne européenne étant de 2,5 p.c. Si l'on veut tendre vers l'équilibre, qu'advient-il des investissements publics au sens classique du terme, c'est-à-dire les investissements en infrastructure? La réponse est claire: on ne supprimera pas les dépenses en infrastructure; elles devront donc être consenties au détriment d'un certain nombre de dépenses courantes ou de sécurité sociale dans les différents États membres.

Pour en terminer avec cette série de critiques de la norme d'équilibre en tant que telle, je dirai que les écologistes sont favorables à une discipline budgétaire, certainement dans le cadre belge. Quant au cadre européen, nous pensons qu'il est légitime, une fois l'euro créé, d'avoir des garanties que certains États membres ne mèneront pas une politique budgétaire trop laxiste. Nous sommes donc favorables à une discipline budgétaire mais nous nous opposons à une surenchère dans l'orthodoxie qui pénalise gravement les capacités des acteurs publics. À mon sens, c'est relativement dommageable.

Telles sont les critiques que je tenais à développer sur la norme d'équilibre budgétaire.

Je serai plus bref en ce qui concerne les deux autres volets annoncés dans mon introduction.

J'émettrai d'abord une critique de nature juridique. Je pense que tout le monde dans cette assemblée — ce serait bien le moins — estime que le choix des orientations de politiques budgétaires constitue un acte politique fondamental. C'est même, dit-on, l'acte principal des parlements. Dans les dispositions actuelles du Traité de Maastricht, les recommandations se font au travers de ce que l'on appelle les grandes orientations de politique économique, article 103 du Traité. Concrètement, cela signifie que la décision est effectivement aux mains du Conseil des ministres des Finances après un certain nombre de consultations et de procédures. Cela veut donc dire aussi que si des coalitions au pouvoir changent dans les différents États, les ministres des Finances peuvent changer aussi. Par conséquent, les grandes orientations des politiques économiques traduisent des choix idéologiques ou politiques différents ou qui peuvent varier au fil du temps. Cette procédure me paraît bonne mais je déplore une fois de plus le faible rôle du Parlement européen.

Cela dit, le pacte de stabilité budgétaire nous propose donc de figer les grandes orientations dans un règlement communautaire. Ce dernier est, dans l'ordre juridique de la Communauté, l'instrument le plus contraignant, directement applicable dans tous les États membres — membres de l'euro, dans le cas présent — et dans tous ses éléments.

On a donc opté pour l'acte juridique le plus fort, voté à la majorité qualifiée. Pour quelle raison choisir cet instrument juridique? Et pourquoi ne pas se limiter à la procédure telle qu'elle est prévue

actuellement? La seule explication que l'on puisse trouver est à mon sens éminemment politique. Il s'agit de la méfiance qui règne entre les partenaires et qui fait que le gouvernement allemand et la Bundesbank exigent des autres États membres la codification de tous ces éléments dans un règlement communautaire afin de s'assurer qu'une fois l'euro instauré, des garanties en matière d'orientations budgétaires sont possibles.

Je trouve qu'il s'agit d'un dérapage dangereux et d'une mauvaise utilisation du règlement communautaire. Je peux comprendre qu'il existe un règlement communautaire sur les sanctions parce qu'il faut, sur ce point, compléter les dispositions prévues au Traité de Maastricht. J'estime néanmoins que, pour ce qui relève des orientations de politique économique, nous devons nous en tenir à la procédure prévue à l'article 103 du Traité. Elle me paraît en effet tout à fait suffisante et prévoit, j'y insiste, des dispositions permanentes. Les dispositions de l'article 103 n'ont pas un caractère provisoire comme celles prévues dans le cadre des phases transitoires préparatoires à la monnaie unique. Aux termes du Traité, elles valent aussi pour la période où la monnaie unique aura cours.

J'en viens à ma troisième critique du pacte de stabilité. Elle part d'une réflexion extrêmement simple: supposons que ce règlement communautaire soit adopté, nous aurions donc, au niveau européen, des dispositions budgétaires nationales.

Il est clair que nous sommes très éloignés de ce que l'on pourrait souhaiter en tant que fédéralistes, à savoir ce que les économistes appellent le fédéralisme budgétaire — et sur ce point nous serons sans doute d'accord. Le fédéralisme budgétaire implique, en effet, un renforcement du budget de la communauté, une capacité d'emprunt pour la communauté en tant que telle et une coordination plus forte des politiques économiques nationales. Ce fédéralisme budgétaire n'est manifestement pas à l'ordre du jour compte tenu des divisions politiques que nous connaissons au sein de l'Europe. Par conséquent, nous devons nous rabattre sur ce que j'appellerai un *second best*. Quel est-il?

Puisque nous parlons de politique budgétaire, nous n'évoquons pas seulement les dépenses mais nous envisageons aussi les recettes, et ce *second best* réside dans l'harmonisation de la fiscalité sur le plan européen. Le Premier ministre est favorable à cette harmonisation puisqu'il l'a inscrite dans son mémorandum. Je constate toutefois que le projet de règlement communautaire qu'il est amené à approuver politiquement ne comporte pas un seul mot sur la nécessité de cette harmonisation fiscale — même pas dans les considérants. Par ailleurs, je remarque aussi que, dans le cadre actuel des négociations de la conférence intergouvernementale, tout laisse penser qu'il n'y aura pas d'accord au sein de la CIG en matière fiscale et notamment sur le point important du passage au vote à la majorité qualifiée. M. Maystadt ne m'a d'ailleurs pas détrompé à ce sujet en commission des Finances.

Nous sommes donc à nouveau dans une situation fort déséquilibrée qui nous contraint à adopter, sous la pression de nos amis allemands, un projet de règlement introduisant dans le Traité une nouvelle norme d'équilibre budgétaire alors que nous n'avons pas obtenu satisfaction en matière d'harmonisation fiscale.

Faut-il rappeler les arguments qui plaident en faveur d'une compétence communautaire dans ce domaine? La lutte contre la fraude fiscale, la limitation de la compétition fiscale entre États, le rééquilibrage de la fiscalité afin de rendre le travail moins coûteux et l'introduction d'une taxe énergie CO₂ sont des exemples.

Le document que le commissaire Monti a fait approuver par le dernier Conseil Écofin contient beaucoup de suggestions. Il n'est cependant pas nouveau car il reprend des thèmes qui ont déjà été débattus il y a sept ou huit ans. Le commissaire réaffirme néanmoins avec force que, dans deux domaines en tout cas, la Commission européenne estime, tout en respectant le principe de subsidiarité, qu'une harmonisation fiscale sur le plan européen est nécessaire. L'harmonisation fiscale sur l'épargne constitue le premier objectif — point 6.11 du document. La taxe énergie CO₂ — point 6.17 — est également citée.

Pourquoi établir un lien politique entre le pacte de stabilité et les propositions du commissaire Monti? Tout simplement pour ne pas répéter une histoire trop connue — de vous notamment, monsieur le Premier ministre.

Après avoir accepté, en 1990, l'achèvement de la libéralisation totale des mouvements des capitaux sans harmonisation fiscale et après avoir accepté, toujours sans harmonisation fiscale, Maastricht qui crée une nouvelle contrainte pour les politiques budgétaires, nous nous apprêtons aujourd'hui à adopter une nouvelle norme budgétaire d'équilibre sans même attendre la conclusion des négociations en cours sur la réforme des Traités. À supposer que cette norme d'équilibre soit acceptée à la majorité qualifiée, ne doit-elle pas, à tout le moins, être couplée avec une avancée en matière fiscale ?

Dans la demande d'explications que je vous ai adressée, la thèse que je défends est déjà très minimaliste. Elle préconise un report de la décision sur le pacte de stabilité jusqu'au Conseil européen d'Amsterdam. Une vision d'ensemble des résultats de la CIG pourra alors être dégagée. Refuser cette proposition sous prétexte d'atteinte à la crédibilité de l'objectif de la monnaie unique revient à avouer que nous renonçons dès à présent à un volet important — à mes yeux en tout cas — du memorandum que vous avez déposé.

J'écouterai votre réponse avec attention. Je pense qu'un débat centré sur l'Europe n'est pas seulement une discussion entre pays et nationalités dans le but de savoir ce que pensent nos amis anglais ou allemands. Nous savons que les clivages nationaux existent. Mais une discussion européenne implique également, et, à mes yeux, plus fondamentalement le débat entre deux visions. La première vision, que je qualifierai de néolibérale, considère que l'harmonisation fiscale n'est pas nécessaire. Certains représentants du VLD l'ont d'ailleurs répété en commission. La seconde vision est «régulationniste». Tout en acceptant le marché unique et la monnaie unique, elle implique un renforcement des politiques d'encadrement du marché unique.

Je pense donc que nous disposons d'une opportunité nous permettant de faire comprendre à certains de nos partenaires que nous ne pouvons pas accepter continuellement de renforcer un des volets des politiques économiques européennes sans fortifier simultanément les politiques d'encadrement. (*Applaudissements.*)

M. le Président. — La parole est à Mme Bribosia.

Mme Bribosia-Picard (PSC). — Monsieur le Président, je me devais d'intervenir dans ce débat d'une importance capitale.

Tout d'abord, je pense qu'une nouvelle norme de stabilité à moyen terme imposant un programme pluriannuel de stabilité serait le garant du respect de l'orthodoxie budgétaire. Mais je pense aussi qu'il serait peut-être préférable que chaque État se gère selon ses besoins, sans toutefois dépasser la norme des 3 p.c. de déficit public afin de ne pas mettre en danger la politique monétaire européenne. Une norme de 0 p.c. pourrait être, tout au plus, recommandée en vue de souligner les avantages découlant du respect de cet équilibre budgétaire. Elle inciterait les États à continuer malgré tout leurs efforts et ainsi se dégager des marges de manœuvre en cas de récession. À cet égard, il est très important de faire comprendre aux citoyens que l'assainissement des finances publiques est une nécessité absolue afin d'éviter le désastre pour les nouvelles générations. Un commissaire européen a déclaré de manière très pertinente que «les critères de Maastricht sont les meilleurs alliés de nos enfants». Si nous voulons faire adhérer la population à notre projet européen, il est urgent de s'atteler à en démontrer le bien-fondé.

Je pense également que l'absence de règles et normes suffisamment convergentes en matière sociale, fiscale et environnementale conduirait à une concurrence entre États. À ce moment, le citoyen européen pourrait s'interroger sur son identité européenne. En effet, l'Europe économique et rien que l'Europe économique ferait naître un doute quant à l'utilité du renforcement de l'intégration, qui doit aussi être sociale.

Le pacte de stabilité n'a pas que des avantages ! J'aimerais que le Premier ministre donne son avis sur les interrogations que je formule à présent.

L'effort qu'il faudra continuer à fournir ne risque-t-il pas de provoquer une récession s'il devait se prolonger trop longtemps ?

Aucune harmonisation fiscale n'est prévue, ce qui devrait continuer à nourrir la concurrence fiscale entre les États membres de l'Union européenne. Or, pour répondre à une norme d'équilibre, il faudra sans doute augmenter les recettes. Dès lors, ne risque-t-on pas de faire porter les efforts sur les autres facteurs que le capital ? Je pense ici essentiellement au travail.

En cas de dépassement des 3 p.c., il y aurait une amende correspondant à un certain pourcentage du PIB. Cette amende impliquerait donc un effort supplémentaire pour l'État endetté qui aura de ce fait plus de difficultés à revenir aux 3 p.c. Ne risque-t-on pas d'entrer dans un cercle vicieux ?

Ce déficit de 3 p.c. pourra être dépassé dans des cas exceptionnels. Quelle conception de cas exceptionnels le Gouvernement belge défend-il ?

Des efforts budgétaires soutenus riment avec investissements publics faibles. Or, ceux-ci sont essentiels pour l'entretien et l'extension de l'infrastructure existante qui, à son tour, conditionnera les investissements étrangers. Ne sommes-nous pas, là aussi, dans un cercle vicieux ?

Monsieur le Premier ministre, il faut répondre de toute urgence aux questions de la population si nous voulons, je le répète, obtenir son adhésion au projet européen nonobstant les efforts qui lui sont demandés.

M. le Président. — La parole est au Premier ministre.

M. Dehaene, Premier ministre. — Monsieur le Président, je ne puis que me réjouir de ce débat car, même si je ne partage pas toutes les craintes exprimées ici, nous devons effectivement être conscients du fait que le pacte de stabilité comporte un certain nombre d'éléments qui influenceront la politique des années à venir.

Pour ce qui concerne les éléments de fond de ce pacte de stabilité, le contexte macro-économique et les caractéristiques techniques du pacte, ainsi que la politique globale du Gouvernement belge en cette matière, je voudrais me référer à la réponse circonstanciée formulée par le ministre des Finances à la demande d'explications du sénateur Jonckheer sur le «Pacte européen de stabilité et les orientations budgétaires à moyen terme».

Dans le cadre du présent exposé, je voudrais répondre en premier lieu aux questions d'ordre politique formulées dans la demande d'explications.

Permettez-moi de souligner au préalable que le pacte de stabilité budgétaire ne peut être dissocié de la nécessité de garantir la stabilité des cours du change au sein de l'Union européenne. Afin d'assurer le bon fonctionnement de l'Union monétaire et du marché intérieur, il faut dès lors prévoir un mécanisme de change qui règle les relations entre l'euro et les monnaies des pays qui ne feront pas immédiatement partie de l'Union monétaire. C'est ce que l'on appelle la relation entre les *in* et les *out* ou le système du serpent monétaire européen «bis».

Ce nouveau mécanisme de change vise un double objectif. D'une part, il doit ouvrir la perspective d'une intégration rapide dans l'Union monétaire des pays qui n'y adhéreront pas dès la première phase. D'autre part, le mécanisme de change doit encourager la stabilité des cours du change au sein de l'Union européenne, notamment afin d'éviter que les dévaluations compétitives n'entravent le fonctionnement harmonieux du grand marché, voire les relations concurrentielles entre les différents États membres.

Le pacte de stabilité budgétaire comporte deux volets. Le premier volet définit les grandes orientations de la politique économique au sein de l'Union ainsi que le contrôle multilatéral sur cette politique économique. Le deuxième volet porte sur le dépassement des normes budgétaires ainsi que sur les procédures et sanctions prévues en cas de dépassement.

Le pacte de stabilité implique l'adoption de deux règlements. Eu égard à l'article 103 du Traité, le premier règlement aura pour objectif de préciser les lignes de force de la politique économique et d'établir des plans pluriannuels comprenant une description des mesures envisagées par chaque État membre pour atteindre ces objectifs. Le second règlement devra déterminer la procédure et les sanctions prévues en cas de déficits budgétaires excessifs, tels que le prévoit déjà l'article 104 du Traité. Ces règlements sont donc nécessaires pour assurer le fonctionnement pratique de l'Union monétaire et la mise en œuvre de la politique budgétaire dans ce cadre. Ils s'inscrivent dans le processus récurrent selon lequel toute nouvelle étape de la construction européenne engendre la nécessité d'approfondir l'intégration. La réalisation de l'Union monétaire requiert en effet une meilleure coordination de la politique économique des États membres.

Cependant, ces règlements n'impliquent aucunement un quelconque choix en faveur d'une politique macro-économique à double norme zéro: 0 p.c. d'inflation et 0 p.c. de déficit budgétaire. L'objectif de la politique monétaire de la future Banque centrale européenne est la stabilité des prix, ce qui n'est pas synonyme de 0 p.c. d'inflation. Même la Bundesbank, qui est légalement tenue de veiller à la stabilité des prix en Allemagne, tend vers un faible taux d'inflation et non vers un équilibre absolu des prix. De plus, l'objectif d'un budget en équilibre à long terme ne signifie pas que l'actuelle norme de 3 p.c. serait remplacée par une nouvelle norme de 0 p.c. La meilleure indication à cet égard constitue le mécanisme de sanction mis au point dans le second règlement qui ne sort ses effets que lorsque le déficit budgétaire dépasse la norme de 3 p.c. L'équilibre budgétaire est dès lors une simple orientation globale et non un engagement normatif devant être réalisé à un moment spécifique.

Cela dit, je tiens à rappeler l'orientation retenue pour la politique budgétaire de la Belgique, à savoir la stabilisation du solde primaire pour l'entité I des pouvoirs publics. Compte tenu d'hypothèses normales en termes de croissance économique et de taux d'intérêt, ce principe aboutit automatiquement à une résorption continue du déficit de financement en deçà de 3 p.c., et ce à la suite de l'effet boule de neige « inversé ». Le Gouvernement belge a retenu cette orientation afin de modérer l'incidence des charges d'intérêt sur la dette publique et, partant, de dégager une marge pour répondre au défi démographique et aux nouveaux besoins de société. La stabilisation du solde primaire permet aux dépenses publiques de suivre la croissance de l'économie ou de dégager une marge pour une diminution de la pression fiscale et parafiscale. En termes politiques, cette stabilisation se traduit par une extension de la marge de manœuvre pour la politique budgétaire, et ce contrairement aux années écoulées, où il fallait relever le solde primaire.

Lors de la discussion relative au pacte de stabilité, il ne me paraît pas opportun d'effectuer un lien entre un accord sur ce pacte et une convention relative à la coordination fiscale, tel que M. Jonckheer l'a évoqué. L'expérience du passé nous apprend que toute phase nouvelle dans le processus d'intégration européenne est l'aboutissement logique des phases antérieures. Il existe une sorte de logique cumulative d'une intégration de plus en plus poussée. La coordination fiscale sera la conséquence normale de la création de l'Union monétaire, à la suite des distorsions qui apparaîtront dès que l'Union monétaire sera une réalité.

L'Union monétaire est un projet politique par excellence qui démontrera que l'Union européenne assortie d'une monnaie unique ne peut fonctionner convenablement sans coordination en matière fiscale et sociale, tout comme le grand marché intérieur ne peut être pleinement réalisé sans monnaie unique. Si le temps n'est pas encore mûr pour une coordination fiscale approfondie, le processus de maturation est bel et bien en cours et l'Union monétaire ne fera qu'accélérer ce processus. Cependant, tous les aspects de l'union politique ne peuvent pas se réaliser en une seule fois, au risque de bloquer tout progrès.

Dès lors, je pense qu'il est capital de veiller maintenant à remplir les conditions nécessaires à la réalisation de l'Union monétaire. Nous n'avons jamais caché que nous considérons cette Union monétaire comme le moteur de l'intégration future. De plus, elle renforce l'impact des options européennes sur la politique intérieure que l'on peut et que l'on veut mener.

Je suis persuadé, par ailleurs, que les options économiques que notre pays prendra dans les années à venir n'auront un impact réel que si nous les inscrivons dans un cadre européen plus large.

L'Union monétaire est donc un facteur essentiel mais elle est dépourvue de sens en l'absence d'harmonisation des politiques économiques, en l'absence d'un pacte de stabilité assurant que cette coordination, cette convergence sera poursuivie à l'avenir.

Pour ce qui est du cas particulier de la Belgique, ce cadre nous obligera à remplir les conditions qui nous permettront de reconstruire les défis du siècle à venir, particulièrement le défi démographique. Cela nous imposera des choix importants dans les années futures, je ne le nie pas, mais je pense que le cadre dynamique de l'Union monétaire nous encouragera à suivre la voie des options nécessaires. (*Applaudissements.*)

M. le Président. — La parole est à M. Jonckheer.

M. Jonckheer (Écolo). — Monsieur le Président, je tiens à formuler deux observations.

En premier lieu, monsieur le Premier ministre, vous avez fait une déclaration importante lorsque vous avez dit que le projet de règlement ne contenait pas d'engagement normatif. J'en prends acte, mais je me permets de vous suggérer, ainsi qu'à votre ministre des Finances, de faire modifier en conséquence l'article 3, paragraphe 1er, du projet de règlement qui stipule: « Sur la base des évaluations effectuées par la Commission et par le comité institué à l'article 109c » — le Comité économique et financier —, « le Conseil détermine si, compte tenu des caractéristiques nationales spécifiques, l'objectif budgétaire à moyen terme fixé par le programme de stabilité consiste dans une situation proche de l'équilibre ou dans un excédent. »

Lorsque je lis ce texte, non pas dans les considérants, mais dans l'article même du projet de règlement, j'estime que si la thèse politique consiste à dire qu'il n'y a pas d'engagement normatif, il est préférable de modifier la rédaction dudit article. La phrase concernée pourrait être supprimée et l'on pourrait en revenir à l'idée que la Commission doit présenter des évaluations et que le Conseil doit estimer si les politiques budgétaires sont ou non convergentes. Il me semble inutile d'indiquer cette nouvelle norme d'équilibre budgétaire.

Ma deuxième réflexion porte sur la thèse que vous développez, monsieur le Premier ministre, au sujet du rôle moteur de l'Union monétaire. J'y crois également en partie. Il est vrai que la monnaie unique n'est pas seulement un instrument; dans les circonstances politiques actuelles, elle représente probablement le seul objectif fédérateur au sein de l'Union européenne des Quinze.

Cela dit, votre argument relatif à l'harmonisation fiscale — plusieurs membres de votre parti tiennent le même raisonnement — consiste à dire qu'il faut attendre que le premier cercle monétaire soit constitué et qu'après la mise en œuvre de la monnaie unique, la pression en faveur de l'harmonisation sera plus forte. Je me permets toutefois d'en douter pour la raison suivante: en théorie économique, contrairement à ce que vous avez dit, ce n'est pas tellement la monnaie unique qui pousse à l'harmonisation, mais bien la libre circulation des capitaux.

À partir du moment où les mouvements de capitaux sont totalement libres, il est clair que l'harmonisation de la fiscalité est indispensable, sous peine d'assister à ce qui se passe pour le moment, à savoir une concurrence fiscale entre les États membres, ce que la Commission européenne reconnaît elle-même.

Je crains que nous nous trouvions à nouveau dans un jeu de dupes. En 1990, on a accepté la libéralisation totale des mouvements de capitaux et le ministre des Finances disait déjà à l'époque qu'une harmonisation fiscale était nécessaire. Nous sommes fin 1996; elle n'existe toujours pas et n'existera pas davantage en 1997 et 1998.

Vous dites que lorsque la monnaie unique sera effective, les conditions de l'harmonisation fiscale seront réunies. Cela ne me convainc pas.

Une autre thèse figure dans votre mémorandum: les choses vont tellement mal, au sens où les opinions sont tellement divisées, qu'il faut éviter toute interférence entre le processus de l'Union

monétaire et la réforme des traités. Je puis comprendre ce point de vue. Cependant, en termes de calendrier, une interférence apparaît.

En effet, début 1998, le choix des pays sera décidé de même que, probablement, les taux de conversion entre monnaies nationales et l'euro. À ce moment-là, les États seront en principe dans la phase de ratification des résultats de la CIG. Par ailleurs, les pays qui organiseront un référendum sur la monnaie unique prendront certainement en considération le type de résultats qui se dégageront de la CIG. Donc, qu'on le veuille ou non, en termes de calendrier politique, cette interférence entre, d'une part, le processus de l'Union monétaire et, d'autre part, le processus de la CIG existe, et selon moi, elle justifie le lien que j'ai établi devant vous. (*Applaudissements.*)

M. le Président. — L'incident est clos.

Het incident is gesloten.

VRAAG OM UITLEG VAN DE HEER ANCIAUX AAN DE EERSTE MINISTER OVER «DE BESTRIJDING VAN SCHIJNHUWELIJKEN EN VAN DE MENSENHANDEL, DE LEGALISERING VAN BUITENLANDSE DOCUMENTEN EN DE ERKENNING VAN BUITENLANDSE HUWELIJKEN»

DEMANDE D'EXPLICATIONS DE M. ANCIAUX AU PREMIER MINISTRE SUR «LA LUTTE CONTRE LES MARIAGES BLANCS ET LA TRAITE DES ÊTRES HUMAINS, LA LÉGALISATION DES DOCUMENTS ÉTRANGERS ET LA RECONNAISSANCE DES MARIAGES À L'ÉTRANGER»

De Voorzitter. — Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer Anciaux aan de Eerste minister over «de bestrijding van schijnhuwelijken en van de mensenhandel, de legalisering van buitenlandse documenten en de erkenning van buitenlandse huwelijken».

De minister van Justitie zal antwoorden namens de Eerste minister.

Het woord is aan de heer Anciaux.

De heer Anciaux (VU). — Mijnheer de Voorzitter, ik ben vanzelfsprekend ten zeerste verheugd over het feit dat de minister van Justitie zal antwoorden namens de Eerste minister. Mijn vraag om uitleg heeft betrekking op het beleid van heel de Regering, meer bepaald op het beleid dat op elkaar moet worden afgestemd van de verschillende betrokken departementen onder meer Justitie, Binnenlandse Zaken, Buitenlandse Zaken en zelfs Tewerkstelling en Arbeid. De strijd tegen de mensenhandel en de schijnhuwelijken is terecht een ethische taak geworden van de overheid, die absoluut moet worden gesteund.

*De heer Moens, ondervoorzitter,
treedt als voorzitter op*

Deze technieken spelen ook in het kader van de gedwongen prostitutienetwerken een niet-onbelangrijke rol. De vaststelling dat er internationale zwendelnetwerken bestaan in het afleveren van valse documenten, valse identiteitskaarten, valse huwelijksakten enzovoort, doet de noodzaak aan een ernstige controle hierop alleen maar toenemen. Het regeringsbeleid is in dit verband een ondoorzichtig kluwen geworden. De verschillende betrokken ministeries spelen de bal constant naar elkaar. Onze ambassades, die in eerste instantie instaan voor de bescherming van onze onderdanen in het buitenland en voor de diplomatieke contacten met andere landen, worden hoe langer hoe meer vooruitgeschoven grensposten waaraan nieuwe controletaken worden toevertrouwd.

Ik wil mijn vraag om uitleg vooral op dit concreet probleem toespitsen daar mijn collega, mevrouw Dua, straks een vraag om uitleg zal stellen die meer specifiek de problematiek rond vrou-

wenhandel, mensenhandel en prostitutienetwerken zal behandelen. Dat biedt mij de mogelijkheid om dieper in te gaan op de problematiek van de legalisatie van huwelijken, de schijnhuwelijken op zichzelf en de problematiek van het ping-pongspel tussen de verschillende departementen.

Het onderzoek en de controle op de documentenfraude in het kader van de bestrijding van de mensenhandel is een van de nieuwe taken van onze ambassades. Het ambassadepersoneel is hiervoor echter niet voldoende opgeleid, evenmin is het voldoende in aantal. In dit verband heb ik een uitgebreid antwoord gekregen op een schriftelijke vraag die gericht was aan de minister van Buitenlandse Zaken die mij in zijn antwoord in detail de procedure heeft uitgelegd en heeft bevestigd dat het een zeer ingewikkeld probleem is.

Dat laatste was niet zo moeilijk te achterhalen omdat ik, waarschijnlijk niet als enige, geconfronteerd word met tientallen dossiers van meestal vrouwen met Belgische nationaliteit die een huwelijk willen aangaan met een Pakistaans onderdaan, maar daartoe in ons land niet de mogelijkheid krijgen daar die vaak wordt uitgewezen zodat het huwelijk uiteindelijk in Pakistan wordt gesloten. Door het laten legaliseren in België van de huwelijksakte ontstaat voor de betrokkene de mogelijkheid een verblijfsvergunning te krijgen en hier te wonen.

Voor het onderzoek naar de echtheid van de documenten, zowel de huwelijksakte als de geboorte-akten en alle mogelijke akten die voor de legalisering vereist zijn, doet men hoe langer hoe meer een beroep op privé-instanties, op advocaten ter plaatse en in dit verband doet de aanwezigheid van de heer Erdman me genoegen. Dit fenomeen neemt alsmaar uitbreiding. Ik heb het voor het eerst vastgesteld in de adoptieproblematiek, maar nu wordt deze tactiek werkelijk een noodzaak voor de ambassades. Dit is een bedenkelijke evolutie, want ik houd er niet van dat overheids-taken toevertrouwd worden aan privé-personeel, die als het ware volmacht krijgen.

De minister van Buitenlandse Zaken en zijn administratie hebben me toevertrouwd dat het dossier dat door advocaten ter plaatse werd onderzocht, in de praktijk blindelings wordt gevolgd bij gebrek aan tijd en bevoegd personeel.

Degenen die op regelmatige wijze met een vreemdeling een huwelijk uit liefde willen sluiten, ondervinden de grootste moeilijkheden om hun partner het land binnen te krijgen of hun buitenlands huwelijk hier te laten registreren. De braven moeten boeten voor de stoupen.

Schijnhuwelijken vormen inderdaad een enorm probleem. Volgens de minister van Buitenlandse Zaken werd een internationaal netwerk opgezet om door middel van deze praktijk mensen hier in de prostitutie of de mensenhandel te doen terechtkomen. Omdat men het probleem van de schijnhuwelijken streng wil aanpakken zijn degenen die op een correcte wijze een huwelijk willen aangaan het slachtoffer. Iedereen heeft het volste recht om te huwen.

Ik citeer hetgeen de heer Vande Lanotte vorige woensdag in de Kamer heeft gezegd in antwoord op een vraag om uitleg van de heer De Lathouwer: «De keuze om met iemand samen te wonen is een fundamenteel recht.» Dat recht dreigt hoe langer hoe meer onmogelijk te worden door de huidige problematiek. Mensen die de regelmatige weg volgen, ondervinden vaak meer moeilijkheden en hebben vaak minder kans om hun situatie snel geregeld te krijgen dan mensen die de illegale weg volgen en erin slagen hun echtgenoot of echtgenote illegaal het land binnen te loodsen om hier een aanvraag tot verblijf in te dienen.

Eén van de nefaste gevolgen van het regeringsbeleid is bovendien een forse stijging van het aantal illegalen zoals we dat ook hebben gezien toen de verstrenge asieltwetgeving door de Senaat werd goedgekeurd. Bovendien worden bonafide mensen dikwijls van het kastje naar de muur gestuurd. Zo stelt het ministerie van Buitenlandse Zaken vaak het al dan niet legaliseren van documenten en in dit geval van de huwelijksakte afhankelijk van het advies van de procureur des Konings die zich dan op zijn beurt niet bevoegd acht om hierover een advies te formuleren. Zo worden mensen dikwijls verplicht naar het buitenland te gaan om er enige tijd samen te wonen nadat ze daar in het huwelijk zijn getreden. Het gaat hier om honderden gevallen. Als men niet in het buiten-

land gaat samenwonen, wordt er verondersteld dat het om een schijnhuwelijk gaat. Als men echter lang genoeg in het buitenland woont, dan wordt men hier ambtshalve geschrapt uit het bevolkingsregister.

Een gelegaliseerde huwelijksakte zou moeten volstaan om in België een verblijfsvergunning te verkrijgen, omdat in onze rechtsstaat elke akte die in het buitenland is gesloten en hier gelegaliseerd is dezelfde rechtsgevolgen heeft alsof ze hier zou zijn gesloten. Bij een aanvraag om legalisatie verklaart men op de ambassade niet over de zaak te kunnen oordelen en gaat men er altijd van uit dat het om een schijnhuwelijk of om valse documenten gaat. Men vraagt dan een advies aan de procureur des Konings in de gemeente waar de echtgenote ingeschreven was maar ambtshalve is geschrapt omdat ze verplicht was in het buitenland te gaan wonen. De procureur des Konings zegt dan dat hij aan de ambassadeur of aan het ministerie van Buitenlandse Zaken slechts een advies kan geven op het moment dat de betrokkenen in België zijn en verblijven. Omdat de procureur des Konings geen advies geeft wordt er vanuit de ambassade aan het ministerie van Binnenlandse Zaken gevraagd om een visum te verstrekken. Het ministerie van Binnenlandse Zaken wil op zijn beurt geen visum geven omdat er niet is overgegaan tot legalisatie van de huwelijksakte.

Om een visum te verstrekken stelt Binnenlandse Zaken als minimumvereiste dat er in België een arbeidsvergunning wordt verkregen. Bijgevolg wordt het ministerie van Arbeid en Tewerkstelling op zijn beurt ingeschakeld. Daarop verklaart het ministerie van Arbeid en Tewerkstelling zich in de onmogelijkheid een arbeidsvergunning af te leveren, aangezien er nooit een aanvraag tot het verkrijgen van een arbeidsvergunning werd ingediend. De bal wordt teruggespeeld naar het ministerie van Binnenlandse Zaken dat van zijn kant verklaart het advies van de procureur des Konings af te wachten.

Wanneer de betrokkenen uiteindelijk erin slagen ons land, hetzij legaal, hetzij illegaal binnen te geraken, hangt hun lot af van de beslissing van de bevoegde ambtenaar van de burgerlijke stand want volgens de minister van Binnenlandse Zaken is deze gemeentelijke ambtenaar bevoegd om vast te stellen of er al dan niet een schijnhuwelijk in het spel is en kan desgevallend de procedure opschorten. Door dit administratieve ping-pongspel komen de betrokken koppels terecht in een erg stresserende emotionele toestand. Het parket gaat er immers van uit dat er slechts een onderzoek kan worden ingesteld als het huwelijk in de registers van de burgerlijke stand werd ingeschreven. Door deze benadering ontbreekt het aan elk samenhangend beleid. Voor de rechtzoekenden bestaat er geen enkele duidelijkheid over de bevoegdheid van de verschillende diensten. Het visumbeleid, ook in zijn uitvoering door de ambassades, valt onder het toezicht van het ministerie van Binnenlandse Zaken. Ook hier worden de betrokkenen het slachtoffer van administratieve ping-pong tussen de diverse ministeries die elkaar de eindbevoegdheid betwisten.

Aan de Eerste minister zou ik willen vragen of het met het oog op het wegwerken van de perverse gevolgen van het wanbeleid ten aanzien van de schijnhuwelijken niet mogelijk is, een coherent beleid op regeringsniveau uit te werken in samenspraak met de ministers van Justitie, Binnenlandse Zaken, Buitenlandse Zaken, en Arbeid en Tewerkstelling. Op welke wijze denkt de Eerste minister het beleid inzake de toelating tot ons grondgebied te versoepelen ten aanzien van partners die zich in een regelmatige huwelijkssituatie bevinden? Zal het kader van onze ambassades worden versterkt, zodat het personeel beter opgewassen is tegen de toegenomen taken? Dient het ambassadepersoneel niet te worden uitgebreid met parket magistraten en met ambtenaren van Binnenlandse Zaken zodat de controles in de ambassades zelf op een correcte manier kunnen worden uitgevoerd? Zal de Regering werk maken van deze problematiek en een einde stellen aan de ondoorzichtigheid die de beoordeling van dergelijke huwelijken kenmerkt?

Wie denkt dat hier gediscussieerd wordt over slechts enkele uitzonderlijke gevallen, vergist zich. Het gaat om vele tientallen huwelijken. Ook ik kan niet vooraf waarborgen dat de bonafide Belgische vrouw die uit liefde wil huwen met een Pakistaan na het afsluiten van het huwelijk niet het slachtoffer zal worden van de slechte bedoelingen van haar echtgenoot. De vraag is echter of het

de overheid toekomt de uitoefening van het fundamentele recht om een huwelijk aan te gaan, in naam van die onzekerheid onmogelijk te maken. Het ministerie van Buitenlandse Zaken beweert dat voor elk dossier getracht wordt een oplossing te vinden binnen de zes maanden, maar dat het soms wel eens durft uitlopen tot acht of tien maanden. Zelf ken ik geen enkel dossier dat minder dan twee of tweeënhalf jaar blijft hangen. Dat is toch echt krankzinnig. Vele mensen zijn er aan kapot gegaan. Ik hoop dan ook dat de overheid inziet dat wij moeten zorgen voor een gecoördineerd beleid zodat ieder weet wie verantwoordelijk is voor wat en waar mensen hun rechten kunnen laten gelden. (*Applaus.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Devolder.

De heer Devolder (VLD). — Mijnheer de Voorzitter, zeer kort wil ik de argumentatie van de heer Anciaux ondersteunen. Ik ben eveneens de mening toegedaan dat wie echt uit liefde wil huwen, deze mogelijkheid moet krijgen. Op dat vlak is er inderdaad dringend nood aan een coördinatie tussen de verschillende ministeries. Ook ik ken enkele concrete dossiers. Ik heb eens een overzicht gemaakt van de administratieve martelgang op dit vlak sinds 1994.

Allereerst geef ik een voorbeeld uit Pakistan. De betrokkenen bieden zich telkens opnieuw aan bij de ambassade in Islamabad. Telkens is het visum nog in behandeling en worden zij doorverwezen naar Binnenlandse Zaken, omdat er iets niet in orde zou zijn. Telkens moeten zij 10 000 roepies betalen en elke keer is ook de behandelingstermijn verstreken.

Ik ben het met de heer Anciaux eens dat wij inderdaad niet kunnen garanderen dat de liefde tussen beide partners eeuwig zal zijn. Dat weet men immers nooit. Ook in België worden wij met veel echtscheidingen geconfronteerd.

Sommige gevallen waarover mijn interpellatie handelt zijn echt dramatisch en bepaalde mensen gaan eraan kapot. Zo ken ik een dossier waarin het gaat om een man die zelfs Nederlands heeft geleerd. In verband met dit bepaalde dossier antwoordde minister Derycke op 20 juni dat het om een schijnhuwelijk zou gaan, omdat de ouders dit hadden verklaard. Uiteraard is het niet de schuld van de minister dat hij zulk een verklaring heeft afgelegd, want hij kan de gegevens die hem worden doorgespeeld, niet controleren. Dit bleek echter een flagrante leugen te zijn van de ambassade, die achteraf met documenten werd weerlegd. Dan werd aangevoerd dat er geen authentieke akte was. Opnieuw volgde een hele administratieve poespas en uiteindelijk blijkt de akte wel authentiek te zijn. De betrokkenen dachten dat nu alles wel in orde zou komen en dat gezinshereniging mogelijk zou zijn. Dan werd echter beweerd dat de Pakistaanse huwelijkswet niet gerespecteerd werd, omdat de vrouw geen getuige had. Na controle bleek dat vrouwen ouder dan 18 jaar in Pakistan geen getuige moeten hebben. Dit om maar even aan te geven hoe met deze mensen wordt gespeeld.

Ik kan nog een ander, niet zo dramatisch, maar eerder lachwekkend voorbeeld geven. Een Brugse arbeider sluit op zijn werk vriendschap met een Marokkaanse arbeidster van dezelfde leeftijd. De vriendschap groeit, de Bruggeling gaat met vakantie naar Marokko, de Marokkaanse familie komt naar België. Uiteindelijk verlooft de man uit Brugge zich met het Marokkaanse meisje. Omdat het toch vakantie is, besluit men het huwelijksfeest in Marokko te houden. Daarna wil het koppel naar België terugkeren, maar de man moet ingevolge de administratieve poespas zijn echtgenote achterlaten. Zij kan pas zes weken later naar België terugkeren, hoewel administratief alles perfect in orde is. Men wilde gewoon moeilijk doen. Uiteindelijk raakte alles dan toch opgelost. De liefde zal achteraf wel veel groter zijn geweest. Dit maar om te illustreren hoever men soms wel gaat. Men mag toch het kind niet met het badwater weggooien.

De Voorzitter. — Het woord is aan minister De Clerck.

De heer De Clerck, minister van Justitie. — Mijnheer de Voorzitter, ik antwoord hier inderdaad namens de Regering, maar wellicht kan ik vanuit mijn bevoegdheid terzake ook enkele elementen aanbrengen.

Het regeerakkoord bepaalt dat de strijd tegen elke vorm van mensenhandel wordt voortgezet. Schijnhuwelijken kunnen soms een vorm van mensenhandel zijn en moeten dus worden bestreden. Dit geldt overigens voor alle huwelijken die niet worden gesloten om een duurzame leefgemeenschap tot stand te brengen, maar enkel en alleen om bepaalde andere doeleinden te bereiken. Het is voor vreemdelingen inderdaad moeilijker geworden om zich in ons land te vestigen. Wij moeten vaststellen dat in een aantal gevallen het huwelijk wordt misbruikt als middel om onze wetgeving terzake te omzeilen.

Onlangs werden in Antwerpen over deze problematiek studiedagen gehouden. Er werd mij meegedeeld dat 1 pct. van de huwelijken die in Antwerpen worden gesloten, schijnhuwelijken zouden kunnen zijn. Vijf procent van de huwelijken met een vreemdeling zou hiervoor in aanmerking komen en dit cijfer zou nog gestegen kunnen zijn. Verder werden er volgens het parket van Antwerpen sinds 1990, 150 dergelijke huwelijken vernietigd met het oog op de ontbinding van schijnhuwelijken.

Er wordt thans onderzoek verricht in verband met het bestaan van netwerken die zouden bemiddelen bij de totstandkoming van schijnhuwelijken, al dan niet via een huwelijksbureau. Schijnhuwelijken kunnen echter ook het resultaat zijn van het begeleidingswerk van individuele personen met minder eerbare bedoelingen. Bij de verschillende parketten-generaal worden cijfermatige gegevens opgevraagd. Een werkgroep, bestaande uit vertegenwoordigers van de ministers van Binnenlandse Zaken, Buitenlandse Zaken en Justitie, zal op basis van de resultaten van deze onderzoeken voorstellen formuleren.

De minister van Binnenlandse Zaken verklaarde op 20 november in de commissie voor de Justitie van de Kamer van volksvertegenwoordigers naar aanleiding van een interpellatie van de heer De Lathouwer over de nieuwe maatregelen om het fenomeen van de schijnhuwelijken in te dijken, dat sommige van onze ambassades ons meedelen dat 70 tot 80 pct. van de hen voorgelegde documenten vervalst zijn en/of tegen betaling werden afgeleverd.

De heer Devolder sprak over Marokko. Onlangs was ik in Marokko en ontmoette er de Belgische ambassadeur. Ook hij signaleerde een enorm probleem van controle. Bepaalde mechanismen en handel in documenten bemoeilijken het werk van de ambassade in grote mate.

Een ernstige controle zowel van geboorteakten, huwelijksakten als van akten die moeten bevestigen dat iemand ongehuwd is, is dus méér dan aangewezen. In een zeer beperkt aantal landen worden door onze ambassades inderdaad soms bijkomende controles gevraagd vooraleer akten worden gelegaliseerd. Het gaat echter enkel om die landen waar om het even welke «voor echt verklaarde» documenten met officiële stempels en al, gewoon te koop blijken. De kostprijs van deze bijkomende controle is inderdaad ten laste van de aanvrager, doch het gaat naar Belgische normen om bescheiden bedragen. Die bijkomende controle is noodzakelijk om de authenticiteit van de documenten te kunnen waarborgen.

De hele problematiek van schijnhuwelijken vereist zowel een preventieve als een repressieve aanpak. De preventieve aanpak verdient de voorkeur, niet alleen om misbruiken te voorkomen, doch ook om ontgoochelingen bij de slachtoffers te vermijden. Binnen die preventieve aanpak spelen onze ambassades en onze ambtenaren van de burgerlijke stand een cruciale rol. Wanneer een ambtenaar zijn medewerking ten onrechte zou weigeren kunnen betrokkenen steeds een beroep doen op de rechtbank. Dat blijkt in de praktijk echter zelden te gebeuren.

Binnen de preventieve aanpak moet ook de idee worden gesitueerd om de afkondiging van het huwelijk te vervangen door het vragen van toelating tot het sluiten van een huwelijk waarbij het huwelijk maar zou kunnen worden voltrokken na het ontvangen van die toelating. Dit systeem is reeds van toepassing in een aantal landen. Die toelating zou maar geweigerd kunnen worden om gegronde redenen die verband moeten houden met de grondvoorwaarden voor het huwelijk.

De rechterlijke macht zou dan pas moeten optreden wanneer de betrokkene meent dat de toelating ten onrechte wordt geweigerd of wanneer nadien toch nog zou blijken dat het om een schijnhuwelijk gaat.

Het is de ambtenaren van de burgerlijke stand ook bekend dat sommige mensen naar het buitenland trekken om daar te huwen, in een aantal gevallen zelfs nadat de ambtenaar van de burgerlijke stand hier weigerde om het huwelijk te voltrekken. Zo kon men tot voor kort vrij gemakkelijk huwen in Denemarken of in Engeland. Nu blijkt echter ook een Spaanse route te bestaan sinds dit land niet alleen christelijke maar ook islamitische en rabbinale huwelijken erkent. Wanneer aan de ambtenaar van de burgerlijke stand gevraagd wordt een huwelijk te registreren dat gesloten werd in een land dat minder strenge eisen stelt voor een huwelijksvoltrekking of waar officiële documenten zomaar te koop zijn, is enig wantrouwen niet meer dan begrijpelijk.

Wanneer een Belgische rechter een huwelijk vernietigt dat gesloten werd in het buitenland, wordt trouwens de huwelijksakte zelf niet vernietigd. Dit vonnis heeft enkel betrekking op de gevolgen die uit dit huwelijk voortvloeien.

De bewering als zouden personen die de reguliere weg volgen om te huwen meer moeilijkheden ondervinden om hun situatie geregeld te krijgen dan mensen die een illegale weg volgen kan niet worden onderschreven evenmin als de bewering als zou het regeeringsbeleid terzake tot een forse stijging van het aantal illegalen leiden. Een huwelijk met een vreemdeling of een huwelijk dat gesloten werd in het buitenland kan wel enkele bijkomende problemen met zich brengen, maar men mag dit zeker niet veralgemenen. Zo bevestigde een afgevaardigde van het ministerie van Buitenlandse Zaken op een werkvergadering in verband met schijnhuwelijken die door de schepen van de burgerlijke stand te Antwerpen op 24 oktober 1996 werd georganiseerd, dat personen die hier legaal verblijven weinig moeilijkheden blijken te hebben met het voorleggen van geldige documenten, dit in tegenstelling met personen die hier illegaal verblijven.

Het is ook niet juist dat het parket pas een onderzoek zou kunnen starten wanneer het huwelijk in de burgerlijke stand is ingeschreven. Zo bepaalt een gezamenlijke omzendbrief van de ministers van Binnenlandse Zaken en van Justitie van 7 juli 1994, dat de ambtenaar van de burgerlijke stand bij twijfel omtrent het oprecht karakter van een huwelijk het advies kan inwinnen van het openbaar ministerie vooraleer zijn ambt te verlenen tot het sluiten van een huwelijk.

Het visumbeleid behoort inderdaad tot de bevoegdheid van de minister van Binnenlandse Zaken en er kunnen geen gegronde redenen worden ingeroepen om een wijziging terzake te bepleiten. Het aanwerven van bijkomend personeel op de ambassades enkel en alleen om de voorgelegde documenten te controleren, is niet alleen budgettair onhaalbaar doch zou ook het probleem dat soms ter plaatse moet worden onderzocht niet oplossen. Het aanstellen van parketmagistraten bij de ambassades heeft dan ook weinig zin.

Voor zover nodig bevestig ik bij deze dan ook — aldus de Eerste minister — dat een huwelijk met een vreemdeling of een huwelijk geloten in het buitenland niet per definitie verdacht is, net zomin als het illegaal verblijf van een vreemdeling op zich een huwelijksbeletsel zou zijn. Het is niet omdat iemand hier illegaal verblijft, dat het huwelijk dat hij wil aangaan automatisch kan worden tegengehouden.

De ambtenaar van de burgerlijke stand moet de procedure stilleggen wanneer het gaat om een schijnhuwelijk. Hij moet daarvoor kunnen nagaan of aan de drie grondvoorwaarden voor het huwelijk is voldaan, namelijk of één van de toekomstige echtgenoten niet getrouwd is, of er geen dwang werd gebruikt en of het huwelijk niet wordt gesloten om andere doelstellingen te realiseren. Precies die controle kan wel voor bijkomende problemen zorgen wanneer het gaat om een huwelijk met een vreemdeling of om een huwelijk dat in het buitenland werd gesloten. Bij een onterechte weigering kan echter steeds een beroep worden gedaan op de rechtbank.

Op basis van meer gedetailleerde informatie van de parketten-generaal en van sommige ambtenaren van de burgerlijke stand zal, na overleg tussen de ministeries van Binnenlandse Zaken, Buitenlandse Zaken en Justitie, worden nagegaan waar en voor welke landen er bijsturingen nodig zijn.

De stelling dat illegalen in België niet kunnen huwen — een stelling die ik de jongste tijd geregeld hoorde — moet worden bestreden.

Dat alle problemen voortspruiten uit een verkeerde houding, is ook niet waar. Schijnhuwelijken zijn een realiteit. Wij moeten daartegen optreden. We moeten zoeken naar de ware reden om een huwelijk aan te gaan. De wijze waarop dit moet gebeuren, is natuurlijk niet altijd evident. Wij moeten blijven tonen dat wij aandacht besteden aan de schijnhuwelijken en dat wij het huwelijk niet zien als een middel om het verblijf in België te regulariseren. (*Applaus.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Anciaux.

De heer Anciaux (VU). — Mijnheer de Voorzitter, ik dank de minister voor zijn antwoord dat mij grotendeels voldoet. Ik ben eveneens van oordeel dat de strijd tegen de schijnhuwelijken moet worden voortgezet. Ik ben zeker geen voorstander van een lakse houding op dat vlak. Zoals de heer Devolder, wil ik erop wijzen dat wij het kind niet met het badwater mogen weggooien.

Op het probleem van de handel in documenten hebben wij natuurlijk geen vat. In sommige landen kan men alleen nog tegen betaling aan documenten geraken. De minister beweert dat het verkeerd is het regeringsbeleid verantwoordelijk te stellen voor de toename van het aantal illegalen. Ik verwijs in dat verband naar de situatie van de talrijke Nigerianen die in het Brusselse illegaal verblijven. Dat is alleen te wijten aan het feit dat die documenten in Nigeria uitsluitend tegen betaling kunnen worden bekomen. Dat is niet de fout van die mensen. Wij moeten rekening houden met dat probleem, hoewel ik ook wel weet dat enig wantrouwen gerechtigd is.

Ik heb nog een laatste bedenking. Ik lees een brief voor van de procureur des Konings van Brugge die antwoordt op de vraag van de ambassade om een advies te formuleren met betrekking tot een schijnhuwelijk. Ik citeer: «Het is niet mijn wens tussen te komen in de administratieve praktijken van het ministerie van Buitenlandse Zaken met betrekking tot het legaliseren van stukken of het verlenen van visa. Een eigen ambtelijk onderzoek ter plaatse is overigens niet mogelijk, zodat de bevoegde diensten der ambassade ter plaatse autonoom dienen te beslissen.» In dit geval zegt de procureur dus dat hij geen advies kan formuleren omdat de vrouw in kwestie ambtshalve werd geschrapt aangezien zij bij haar echtgenoot in het buitenland moest gaan wonen ten einde te voorkomen dat men haar huwelijk als een schijnhuwelijk zou beschouwen.

Dan heb ik nog een ander voorbeeld uit een brief van de procureur des Konings van Dendermonde. Ik citeer: «Dit is een administratieve aangelegenheid waarin mijn ambt geen bevoegdheid heeft. Mijn ambt komt enkel tussenbeide wanneer er elementen voorhanden zijn die zouden kunnen wijzen op een schijnhuwelijk en de al of niet legalisatie van uw documenten heeft hier geen enkel uitstaans mee. Het bovenstaande werd u trouwens ter kennis gebracht bij het bezoek van de betrokkene aan mijn parket. Voor zover als nodig kan ik hierbij bevestigen dat er op mijn parket momenteel geen onderzoek hangende is in verband met een mogelijk schijnhuwelijk.»

Dit bevestigt nogmaals het feit dat er vanuit de parketten begripelijkwijze geen adviezen worden verstrekt aan de ambassades. De parketten stellen dat zij in deze materies niet bevoegd zijn omdat de betrokkenen niet in ons land wonen. Op dit pingpongspel heb ik vroeger al gewezen.

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Devolder.

De heer Devolder (VLD). — Mijnheer de Voorzitter, wij steunen de minister en zijn collega's in hun strijd tegen de schijnhuwelijken. Het is echter belangrijk dat men streeft naar een gecoördineerde procedure. Bovendien mag de procedure geen jaren aanslepen. Zelfs voor twijfelgevallen kan het niet dat men voortdurend met nieuwe feiten voor de dag komt, die dan weer kunnen worden weerlegd. Ik pleit voor een korte procedure.

De Voorzitter. — Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

VRAAG OM UITLEG VAN MEVROUW DUA AAN DE EERSTE MINISTER OVER «DE BESTRIJDING VAN DE MENSENHANDEL, DE OPVANG VAN SLACHTOFFERS EN DE HOUDING TEN AANZIEN VAN DE PROSTITUTIEWERELD»

DEMANDE D'EXPLICATIONS DE MME DUA AU PREMIER MINISTRE SUR «LA LUTTE CONTRE LA TRAITE DES ÊTRES HUMAINS, L'ACCUEIL DES VICTIMES ET L'ATTITUDE À L'ÉGARD DU MONDE DE LA PROSTITUTION»

De Voorzitter. — Aan de orde is de vraag om uitleg van mevrouw Dua aan de Eerste minister over «de bestrijding van de mensenhandel, de opvang van slachtoffers en de houding ten aanzien van de prostitutiewereld».

De minister van Justitie zal antwoorden namens de Eerste minister.

Het woord is aan mevrouw Dua.

Mevrouw Dua (Agalev). — Mijnheer de Voorzitter, de bestrijding van de mensenhandel is in de vorige legislatuur uitgebreid behandeld naar aanleiding van het boek van Chris De Stoop. Ook de publieke opinie heeft geschokt gereageerd op de feiten die in dit boek werden aangeklaagd. Het was dan ook een goede beslissing om over dit onderwerp een parlementaire onderzoekscommissie op te richten. Deze commissie heeft volgens mij goed werk verricht. De werkzaamheden van deze commissie hebben geleid tot een nieuwe wet ter bestrijding van de mensenhandel. Door deze wet kunnen deze praktijken strenger worden bestraft.

Dit is niet onbelangrijk. Gisteren werd een vonnis geveld in het proces tegen de beruchte bende van de Miljardair. De bende werd veroordeeld voor feiten van vrouwenhandel die dateren van voor de nieuwe wet. Het openbaar ministerie eiste de maximumstraf. De rechter heeft een vonnis in die zin uitgesproken. De betrokkenen hebben vijf jaar gekregen, de maximale straf voor het openhouden van een ontuchthuis. Het was het enige instrument waarover de rechter beschikte. Indien deze feiten zich nu zouden voordoen, riskeren de daders een straf van tien tot vijftien jaar. Dit wijst erop dat men door deze nieuwe wet de mensenhandel harder aanpakt en in zijn reële context van uitbuiting en misleiding plaatst.

De werkzaamheden van de onderzoekscommissie hebben ook geleid tot een reeks maatregelen die een beter kader creëren om de mensenhandel op een meer efficiënte wijze te bestrijden. Er werd bijvoorbeeld een regeling voor het afleveren van arbeidskaarten voor kabaretdansersessen uitgewerkt door de gemeenschappen. Voorts werd ook een procedure uitgewerkt voor het opvangen van slachtoffers van mensenhandel en een nationaal magistraat aangesteld.

De vraag is natuurlijk of al deze maatregelen ook in de praktijk effectief zijn en of ze op het terrein het gewenste effect hebben gehad. Vooral daarover wil ik een aantal vragen stellen, zeker omdat ik mij nog altijd nauw betrokken voel bij deze materie als ex-lid van de onderzoekscommissie.

Een eerste aandachtspunt is de opvang van de slachtoffers van mensenhandel. Uit contact met de opvangdiensten blijkt dat de opvang van slachtoffers nog steeds een probleem vormt, niettegenstaande het feit dat de regeling op zich goed is.

Het probleem is dat de opvangprocedure waarbij illegale slachtoffers niet automatisch uit het land worden gezet, maar een voorlopige verblijfsvergunning kunnen krijgen in afwachting van een eventueel proces, nog steeds onvoldoende wordt toegepast door de politiediensten. Ook het bureau C van de dienst Vreemdelingenzaken is niet altijd bereid zich soepel op te stellen. In elke stap van de procedure worden de integriteit en de eerlijkheid van het slachtoffer telkens opnieuw in twijfel getrokken. Dit heeft tot gevolg dat nog steeds slachtoffers in de gevangenis worden gestopt waar ze niet thuishoren of dat ze naar hun land worden teruggestuurd zonder van de mogelijkheid gebruik te kunnen maken om gedurende vijftienveertig dagen tot rust te komen in een opvangcentrum, in afwachting van een eventuele klacht waardoor een voorlopige verblijfsvergunning kan worden verkregen.

Dit is niet alleen een ramp voor de personen in kwestie, maar heeft ook als gevolg dat belangrijke getuigenissen kunnen worden verspeeld.

De oorzaak is tweevoudig. Enerzijds is er de gebrekkige voorlichting van de politiediensten, hoewel dit in de grote steden minder een probleem is. Anderzijds is er een mentaliteitskwestie bij de betrokken diensten, namelijk de ingebakken angst voor misbruiken. Dit blijkt trouwens ook uit het rapport van de Regering. Prioritair is niet zozeer het aanpakken van de trafikanten maar wel dat «al het mogelijke moet worden gedaan om aan te tonen dat illegale immigratie niet kan lonen», zoals wordt vermeld op pagina 29 van het verslag. Drooglegging van migratiestromen heeft dus nog steeds voorrang op de opvang van slachtoffers. In elk slachtoffer van mensenhandel wordt een potentiële profiteur gezien, wat een goede toepassing van de omzendbrief van 13 april 1995 uiteraard sterk hypothekeert. Op dit vlak moeten dan ook dringend maatregelen worden genomen.

De drie opvangcentra hebben nog steeds te kampen met moeilijkheden doordat de financiering allesbehalve vlot verloopt. De OCMW-bijdragen voor de slachtoffers worden met zes maanden vertraging doorgestort, waardoor deze centra leningen moeten aangaan om te kunnen blijven functioneren.

De centra in Luik en Brussel ondervinden een bijkomend probleem omdat de Franstalige Gemeenschap en de gewesten hun financieringsbeloftes niet naleven. Deze financiële besommeringen belemmeren sterk de goede werking van deze centra die zich noodgedwongen moeten bezighouden met overleven in plaats van met het opvangen van slachtoffers.

Beloofd werd dat deze centra zich burgerlijke partij zouden kunnen stellen in rechtszaken, om te voorkomen dat de slachtoffers dat moeten doen. Die staan vaak onder sterke druk van het milieu en moeten nog bekomen van hun traumatische ervaringen.

De aanvragen tot erkenning van deze centra om te kunnen optreden als burgerlijke partij zijn echter nog steeds in behandeling en werden bijgevolg nog niet goedgekeurd. Waarom is dit nog niet gebeurd? Dat deze centra in de plaats kunnen treden van de slachtoffers zou een enorme ondersteuning en verlichting betekenen voor de betrokken vrouwen.

Tevens moet dringend een oplossing worden gevonden voor de minderjarige slachtoffers, die in aantal toenemen. Ze vallen niet onder de bepalingen van de bijzondere jeugdzorg, maar voor hen bestaan er evenmin aangepaste opvangmogelijkheden. Alternatieven moeten worden uitgewerkt of afspraken moeten in dat verband met de bestaande diensten worden gemaakt.

Een tweede opmerkelijk fenomeen is dat het optreden van politie en rijkswacht in het prostitutiemilieu sterk is toegenomen. Op het eerste gezicht zou dit een goede zaak moeten zijn, maar de wijze waarop dit momenteel gebeurt, roept toch vragen op en heeft perverse neveneffecten. Het probleem is niet nieuw: reeds van bij de aanvang werden mensenhandel en gewone prostitutie op één hoop gegooid en het resultaat daarvan laat zich op het terrein duidelijk voelen. Er is een spectaculaire stijging van het aantal razzia's en controles, die niet in de eerste plaats gericht zijn op het vinden van slachtoffers van mensenhandel en het ontmaskeren van trafikanten, maar wel op het uitzuiveren van het prostitutiemilieu. Bestrijding van mensenhandel wordt op de duur herleid tot een jacht op prostituees, wat toch nooit de bedoeling is geweest van de onderzoekscommissie.

De gevolgen zijn trouwens al goed merkbaar in het milieu: er ontstaat een verdere marginalisering van de prostitutie. De meer zichtbare vormen verdwijnen, onder meer door de verminderde inkomsten, vermits de klanten wegblijven uit schrik voor de razzia's; de meer klandestiene vormen, zoals escortebureaus en privé-prostitutie, nemen toe.

Dit is een zeer slechte evolutie, omdat daardoor het zicht en dus ook de controle op de sector sterk vermindert, zodat de vrouwen zelf meer dan ooit worden gemarginaliseerd en ook worden verplicht om in minder veilige omstandigheden te werken.

Deze discussie werd in het verleden reeds gevoerd. Ik wil ze nu niet opnieuw uitgebreid heropenen, maar ik blijf bij mijn standpunt dat het van essentieel belang is dat het beleid een duidelijke positie inneemt ten aanzien van de niet-gedwongen prostitutie. De grijze zone rond prostitutie moet worden uitgeklaard. Het uitoe-

fenen van prostitutie is geen strafbaar feit en er is dus geen enkele reden om deze mensen speciaal te viseren. Ik pleit ervoor om zo vlug mogelijk aan prostituees een betere bescherming op sociaal vlak te geven, zodat daarover duidelijkheid komt.

Ten slotte nog iets over de rol van politie en gerecht in deze materie. De minister zal zich herinneren dat de onderzoekscommissie naar de mensenhandel zeer uitgebreid aandacht heeft besteed aan de rol en het falen van diverse politiediensten en gerechtelijke instanties. Wanneer men vandaag het rapport van de commissie herleest, dan zijn de belangrijkste conclusies van toen over het functioneren van politiediensten en gerecht brandend actueel. Er was toen sprake van dysfuncties ten gevolge van collusie en zelfs corruptie bij bepaalde politiediensten; er was sprake van onwil tot samenwerking tussen de diverse korpsen; er was sprake van ongepast en repressief optreden van politie tegenover slachtoffers. Het zijn klachten die vandaag zeer bekend in de oren klinken. Ook het gerecht werd op de korrel genomen. Uit alles bleek dat mensenhandel nooit een echte prioriteit is geweest en dat er dan ook zwaar geklungeld werd in bepaalde dossiers.

De activiteiten van de onderzoekscommissie en vooral de heisa in de pers hebben de diverse instanties wel wat alerter gemaakt voor het probleem, maar toch loopt op het terrein nog een en ander mis. Zo verloopt de communicatie tussen de dienst Strafrechtelijk Beleid en de parketten zeer stroef, waardoor er ook weinig algemene informatie beschikbaar is. Het is bijvoorbeeld zeer moeilijk om een globale evaluatie te maken van de gerechtelijke activiteiten op het vlak van de bestrijding van mensenhandel, omdat de parketten onvoldoende en niet-uniforme gegevens doorgeven en omdat ze de begrippen mensenhandel, prostitutie, ontucht en dergelijke door elkaar haspelen.

Wel blijkt dat er relatief veel zaken werden opgestart, maar weinig zaken zijn geëindigd in een effectieve bestraffing. In totaal werden 151 zaken geopend die te maken hebben met mensenhandel en prostitutie; 59 daarvan zijn nog in onderzoek; 68 of liefst 45 pct. werden geseponeerd; 9 werden doorverwezen; slechts in 15 gevallen of 10 pct. is reeds een uitspraak gevallen, waarbij dan nog in groot aantal gevallen de straf werd opgeschort.

De bijzondere verbeurdverklaring waarin de wet op de mensenhandel voorziet als belangrijk wapen in de strijd tegen die mensenhandel, werd nooit toegepast. Nochtans was het de bedoeling hiermee de trafikanten te raken daar waar zij het meest gevoelig zijn, namelijk op het financiële vlak.

Ook de rol van de nationale magistratuur is in de praktijk problematisch: informatie over de acties en situaties op het terrein in de verschillende arrondissementen wordt niet systematisch doorgegeven. Nochtans werd hierom in niet mis te verstane bewoordingen gevraagd, vermits dit de enige manier is om netwerken die over het hele land en ook in het buitenland verspreid zijn, in kaart te brengen. Blijkbaar weigert het college van procureurs-generaal instructies in die zin te geven aan de parketten, waardoor de coördinerende rol van de nationale magistratuur natuurlijk sterk wordt gehypothekeerd. Dit wijst nogmaals op de nood aan een wettelijke regeling van het ambt van federaal magistratuur.

Bij het opsporen en bestrijden van inbreuken op de sociale wetgeving door trafikanten verloopt de samenwerking met de sociale inspectie niet goed. Informatie over de behandeling van dossiers door de arbeidsauditeurs en eventuele vonnissen van de arbeidsrechtbanken is niet bekend. De sociale inspectie treedt op zonder kennis van de dossiers inzake mensenhandel en beperkt zich veelal tot controles van het prostitutiemilieu in het algemeen.

Een uitzondering hierop wordt gevormd door het zogenaamde «moederdossier» van de bende van de Miljardair. Gisteren werden hierin op grond van vaststellingen van de sociale inspectie naast gevangenisstraffen van vijf jaar ook zeer grote geldboetes opgelegd. Dit toont aan dat de sociale inspectie ook succesvol kan optreden. De vraag blijft wat de uitspraak in beroep zal geven en, aangezien de hoofdschuldigen intussen van nationaliteit zijn veranderd, zouden zij weleens de dans kunnen ontspringen.

De conclusie is dat de bestrijding van de mensenhandel op gerechtelijk vlak niet met een onverdeelde succes werd bekroond: van een echt gecoördineerde aanpak is er nog steeds geen sprake.

Over een hele reeks van aandachtspunten verbonden aan deze materie zou nog uitgebreid van gedachten kunnen worden gewisseld. Ik veronderstel dat dit ook wel zal gebeuren bij de bespreking

van het verslag in de Kamer van volksvertegenwoordigers. Vandaag was het mijn enige bedoeling een aantal specifieke problemen te signaleren. Deze problemen worden ook op het terrein door alle betrokkenen ervaren en kwamen ook aan bod in het evaluatierapport van het Centrum voor gelijke kansen en racismebestrijding. Ik hoop dat de Regering een oplossing zal vinden voor een aantal van deze problemen.

De Voorzitter. — Het woord is aan minister De Clerck.

De heer De Clerck, minister van Justitie. — Mijnheer de Voorzitter, met genoegen heb ik vastgesteld dat mevrouw Dua in de aanvang van haar vraag een positieve noot heeft laten klinken. Ook zij heeft vastgesteld dat de conclusies van de onderzoekscommissie naar de Mensenhandel geleid hebben tot wetgevend weerwerk. Wij moeten het soms aandurven niet alleen de problemen op een rijtje te plaatsen, maar ook de positieve evoluties in de kijker te zetten. Het document uitgebracht tot besluit van de werkzaamheden van de onderzoekscommissie mag dan nog een onvolledig beeld van de situatie hebben gegeven, toch is het een referentiepunt geworden en heeft het mogelijk gemaakt het justitieel beleid terzake om te buigen. Het document wekt discussies en commentaren op en dat is een goede zaak.

In een eerste vraag wijst mevrouw Dua op het nog steeds problematische karakter van de slachtofferopvang. De bestaande procedures zouden onvoldoende worden toegepast door de politiemensen op het terrein. Nochtans heeft de interdepartementale coördinatiecel Mensenhandel onder mijn voorzitterschap nieuwe richtlijnen uitgewerkt voor de dienst Vreemdelingenzaken, de parketten, de politiediensten en de inspectiediensten met betrekking tot de bijstand aan slachtoffers van mensenhandel. Deze richtlijnen geven toelichting bij de praktische toepassing van de omzendbrief betreffende de afgifte van verblijfs- en arbeidsvergunningen aan vreemdelingen, slachtoffers van mensenhandel, die verscheen in het *Belgisch Staatsblad* van 7 juli 1994. De nieuwe richtlijnen handelen onder meer over de praktische organisatie van het contact met de gespecialiseerde onthaalcentra. Centraal in de omzendbrief staat de opvang van slachtoffers die het milieu van de mensenhandel hebben verlaten en verklaringen wensen af te leggen over personen of netwerken die hen hebben uitgebuit.

De circulaire met de nieuwe richtlijnen is klaar en ik heb hem reeds ondertekend. De ministers van Binnenlandse Zaken, Werkstelling en Arbeid en Sociale Zaken moeten nu nog hun handtekening plaatsen. Dan kan de circulaire in de praktijk worden toegepast. Bij wijze van primeur kan ik mevrouw Dua straks al de tekst geven. Daarin staan alle concrete adressen, telefoonnummers, en dergelijke meer.

Mevrouw Dua heeft gezegd dat het optreden van de politiediensten in het prostitutiemilieu sterk is toegenomen, met een verschuiving van de prostitutie naar de clandestiniteit tot gevolg. Ik kan daarop antwoorden dat de seksuele exploitatie inderdaad evolueert. Dit gebeurt in het algemeen en ik denk niet dat het alleen te maken heeft met de toename van de controles. Deze hebben wel een invloed, maar ook los daarvan is er een evolutie van de meer zichtbare vormen, zoals raam-, straat- en cabaretprostitutie, naar meer verborgen vormen, zoals de reeds vermelde escorte- of relatiebureau's of de appartementsprostitutie. Wellicht bestonden deze meer verborgen vormen ook vroeger reeds, maar hadden de politiediensten er minder oog voor en komen zij nu meer aan het licht door de meer doorgedreven aanpak. Dit is het resultaat van de onderzoekscommissie Mensenhandel, die een algemenere aanpak van alle verschijningsvormen van prostitutie aanbeveelt. Wij weten dat deze verschuiving plaatsheeft.

Waarschijnlijk zal het altijd een probleem blijven om de zogenaamde « grijze zone » te definiëren. Indien wij rond de problematiek van mensenhandel efficiënt willen optreden, dan moeten wij zeer alert blijven en nagaan wat er in deze sector gaande is. Dit is immers een zeer gevoelige sector, waarin de zaken zich zeer gemakkelijk in het verborgene kunnen afspelen. Dat dit effecten heeft op de hele prostitutie, lijkt mij evident. Controle en toezicht zullen evenwel noodzakelijk blijven, hoewel prostitutie als dusdanig niet strafbaar is. Het zal altijd moeilijk blijven om de dingen uit elkaar te houden en, als ik het zo mag zeggen, de kerk in het midden te houden.

In haar derde vraag deed mevrouw Dua een aantal suggesties voor het bijsturen van de informatie-uitwisseling, bijvoorbeeld tussen de dienst Strafrechtelijk Beleid en de parketten of tussen de politiediensten en de nationale magistraat. Ik realiseer mij ten volle dat om de strijd tegen de mensenhandel met succes te kunnen voeren, een optimale onderlinge communicatie en informatie-uitwisseling tussen alle betrokken diensten absoluut noodzakelijk is. Ik verwijs hierbij naar het wetsontwerp met betrekking tot het college van procureurs-generaal, waarbij ook de taken van de nationale magistraten worden geregeld. Dit ontwerp wordt nu in de Senaatscommissie voor de Justitie behandeld. Eén van de krachtlijnen ervan is precies dat het college van procureurs-generaal wordt belast met de coördinatie en de coherente uitwerking van het strafrechtelijk beleid. Hierin is duidelijk het opsporings- en vervolgingsbeleid begrepen. De nationale magistraten krijgen ook als voornaamste opdracht de coördinatie van de uitoefening van de strafvordering. In deze context kunnen zij zelfs een of meer procureurs des Konings dwingende richtlijnen geven. De communicatie en informatie-uitwisseling maken onmiskenbaar deel uit van deze coördinatieopdrachten, die nu dus in een wet worden verankerd.

Eenzelfde verankering is er voor de samenwerking tussen het college van procureurs-generaal en de diensten die ressorteren onder de minister van Justitie, zoals de dienst voor het Strafrechtelijk Beleid. Deze samenwerking zal met een koninklijk besluit concreet worden uitgevoerd. Ook in het project-Franchimont is de coördinatie en de onderlinge informatie-uitwisseling tussen politiediensten en parketten een belangrijk principe.

Ik kan ook zeggen dat het college van procureurs-generaal intussen heeft beslist dat in elk parket een speciale substituut verantwoordelijk zal zijn voor de strijd tegen de mensenhandel. Uiteraard is het de bedoeling in een volgende fase deze mensen in een netwerk bij elkaar te brengen om tot een gemeenschappelijke aanpak en een echt strafrechtelijk beleid te komen.

Er werd ook allusie gemaakt op het uitblijven van een effectieve bestraffing van mensenhandelaars en op het feit dat de bijzondere verbeurdverklaring niet wordt toegepast. Ik wil hier onderstrepen dat op dit vlak de rechtbanken volkomen onafhankelijk oordelen. Wel denk ik dat de parketmagistraten zich er terdege van bewust zijn dat zij, zoals voor andere zwaarwichtige zaken, ook in zaken van mensenhandel de bijzondere verbeurdverklaring van onrechtmatig verkregen vermogensvoordelen moeten vorderen. Indien ik vaststel dat dit niet gebeurt, zal ik zeker ingrijpen.

Tot slot merkte mevrouw Dua op dat de vervolging van seksuele misdrijven in het buitenland via het principe van extra-territorialiteit nog onvoldoende wordt toegepast. Op dat vlak is er tot op heden inderdaad slechts één dossier bekend. Toch wil ik onderstrepen dat deze mogelijkheid in verscheidene andere dossiers wel degelijk wordt onderzocht. Ik kan uiteraard niet op deze dossiers ingaan. In het kader van de evaluatie van de wet van 1995 inzake mensenhandel en seksuele uitbuiting wordt onderzocht welke juridische en praktische moeilijkheden de toepassing van deze nieuwe wetsbepalingen met zich brengt. Uit dit onderzoek zullen de nodige conclusies worden getrokken.

Hierbij kan ik meedelen dat er morgen een Europese Raad van ministers van Justitie is. Daar zullen wij een nieuwe actie rond mensenhandel bespreken. Eens te meer zal het probleem van de extra-territorialiteit daar aan bod komen. België heeft het initiatief genomen om te streven naar coördinatie en harmonisatie, om alle landen het extra-territorialiteitsprincipe op te leggen en de dubbele incriminatie te schrappen. Over dit laatste blijft echter nog een belangrijke discussie bestaan. Dit is een van de debatten die ik moet trachten tot een goed einde te brengen. Hopelijk boeken wij resultaten en kan de gemeenschappelijke actie inzake mensenhandel tot een goed einde worden gebracht. België blijft alleszins op dit vlak initiatieven nemen.

De Voorzitter. — Het woord is aan mevrouw Dua.

Mevrouw Dua (Agalev). — Mijnheer de Voorzitter, ik dank de minister voor zijn antwoord. Toch wil ik nog enkele opmerkingen maken. Mijn eerste opmerking gaat over de opvang van slachtoffers. Men had mij reeds gesignaleerd dat er een omzendbrief op komst was. Ik vind dit een goed initiatief, maar het probleem is

dat dit soort omzendbrieven niet altijd doordringen tot aan de basis, tot bij de politiemannen op de straat. Er moet worden nagegaan op welke manier men deze mensen goed kan informeren over het bestaan van deze regeling. Het rondsturen van een omzendbrief alleen zal niet volstaan. De mensen die aan de basis werken, moeten worden opgeleid.

De minister stelt het voor alsof de verschuiving binnen de prostitutiewereld een normale evolutie is. Ik had contact met zeer veel mensen die actief zijn in het prostitutiemilieu, zowel met opvangdiensten als met prostituées zelf. Zij beklemtonen dat dit fenomeen te verklaren is door het repressief optreden van de politie. Dit is natuurlijk, rekening houdend met de grijze zone, onvermijdelijk. Men kan wellicht gelijk welke prostituée op elk moment pakken op een overtreding omdat niets geregeld is. Dit probleem kan alleen worden opgelost door die grijze zone aan te pakken, dit wil zeggen door aan prostituées een sociaal statuut te geven, zodat zij weten waaraan zij zich moeten houden. Ik weet ook dat de sfeer momenteel niet van dien aard is dat een dergelijk debat gemakkelijk gevoerd kan worden, maar er moet hoe dan ook naar een oplossing worden gezocht voor de bescherming van de vrouwen in het prostitutiemilieu.

Tot slot wens ik nog een laatste opmerking te formuleren in verband met de federale magistraat. Er is daarover een discussie aan de gang in de Senaat en ik hoop dat er een oplossing zal komen, maar van mensen die dit debat van nabij volgen, heb ik gehoord dat er niet al te veel reden tot optimisme is. Zij vermoeden dat de constructie die wordt gemaakt, nog altijd onvoldoende garanties geeft voor een echte coördinatie. De persoon die voor een bepaalde materie wordt aangesteld als federaal magistraat, moet volgens mij zicht hebben op alles wat er terzake in de diverse arrondissementen gebeurt, om de link te kunnen leggen. Als dit niet lukt, dan zullen wij op geen enkele manier om het even welke vorm van georganiseerde misdaad kunnen aanpakken.

De Voorzitter. — Het incident is gesloten.
L'incident est clos.

DEMANDE D'EXPLICATIONS DE MME LIZIN AU MINISTRE DE LA JUSTICE SUR «LES RAPTS D'ENFANTS ET LA CONVENTION DE SCHENGEN»

VRAAG OM UITLEG VAN MEVROUW LIZIN AAN DE MINISTER VAN JUSTITIE OVER «DE ONTVOERING VAN KINDEREN EN DE SCHENGEN-OVEREENKOMST»

M. le Président. — L'ordre du jour appelle la demande d'explications de Mme Lizin au ministre de la Justice sur «les rapts d'enfants et la Convention de Schengen».

La parole est à Mme Lizin.

Mme Lizin (PS). — Monsieur le Président, le problème des rapts internationaux d'enfants n'est pas prévu dans la Convention de Schengen. Cela reste encore à ce jour une lacune grave qu'un effort diplomatique pourrait surmonter à peu de frais.

Selon les pays membres, les positions divergent quant au problème du signalement, d'une part, de l'enfant et, d'autre part, de l'adulte commettant le rapt d'enfant.

En effet, aucun article spécifique ne prévoit le signalement d'une personne poursuivie pour non-représentation d'enfant.

Si l'article 97 de la convention d'application parle spécifiquement «dans l'intérêt de leur propre protection ou pour la prévention de menaces», il n'en demeure pas moins qu'il s'applique plus particulièrement aux mineurs et aux personnes qui doivent être internées sur décision d'une autorité compétente.

Serait-il possible de modifier l'article 97 pour signaler un enfant qui risque d'être enlevé par un parent ?

De toute façon, lors d'un passage à une frontière, il est fort peu probable que les services de contrôle effectuent une vérification sur la base de l'identité d'un enfant et, à plus forte raison, s'il est en bas âge. Le contrôle s'effectue pratiquement toujours sur l'adulte accompagnant.

Dans le cas qui nous occupe, il reste à voir sur quelle base légale il serait possible de signaler le parent dans le SIS — Système d'Information Schengen.

Si le parent doit être signalé au SIS, la seule possibilité actuelle serait l'insertion à l'article 99, paragraphe 2, lequel est spécifique à la répression d'infractions pénales et pour la prévention de menaces à la sécurité publique.

L'analyse de cet article ne penche cependant pas vers cette logique car il est précisé qu'il s'agit d'une personne «qui envisage de commettre ou commet des faits punissables nombreux et extrêmement graves ou»... etc., ce qui n'est pas le cas d'un rapt d'enfant.

Le fait de passer la frontière avec un enfant dont on n'a pas la garde légale et sans autorisation de l'autre parent constitue-t-il un ensemble de faits punissables nombreux ?

Il est un fait que si la personne commet l'infraction telle que mentionnée ci-dessus et envisage de rester dans un autre pays — ce qui est toujours le cas —, il y aura là une infraction d'habitude et répétée. Dès lors, on pourrait plutôt envisager de modifier l'article 97.

La Belgique pourrait-elle réfléchir à cette modification ?

De Voorzitter. — Het woord is aan mevrouw Leduc.

Mevrouw Leduc (VLD). — Mijnheer de Voorzitter, aansluitend op de vraag van mevrouw Lizin in verband met de ontvoering van kinderen en hun gebrekkige bescherming, wil ik de minister van Justitie enkele vragen stellen.

In de resolutie van de Raad van de Europese Unie van 14 oktober 1996 worden de volgende punten als prioritair naar voor geschoven: de strijd tegen terrorisme, georganiseerde criminaliteit en drughandel, de verbetering van de justitiële samenwerking inzake uitlevering en van de samenwerking op vlak van immigratie en asiel. Pas onder punt 8.b wordt de bestrijding van de mensenhandel behandeld. Het misbruik en de ontvoering van kinderen valt logisch gezien hieronder, maar wordt niet expliciet vermeld. Ik vraag me echter af of dit ook geen prioriteit is.

Enkele dagen geleden kreeg de minister evenals alle parlementsleden een zoveelste brief van voorzitter Boeykens van de werkgroep-Morkhoven in verband met misbruik en ontvoering van kinderen. Uit al deze brieven en uit de schandelijke gebeurtenissen die de jongste tijd België teisterden, weten wij dat in ons land geregeld kinderen worden ontvoerd en misbruikt. We klaagden in het verleden reeds het feit aan dat sommige van die ontvoerde kinderen in sekten belanden in binnen- of buitenland, waar zij zowel psychisch als fysiek worden mishandeld. Daarnaast gebeurt het ook dat kinderen ten gevolge van een echtscheiding door een van de partners worden ontvoerd met de bedoeling ze aan de andere ouder te onttrekken. Talrijke kinderen verdwijnen ook spoorloos. Voor België zou het om een veertigtal gaan. Misschien zijn deze kinderen verhandeld als adoptiekinderen. Het is ook mogelijk dat ze het slachtoffer werden van organenhandel.

Hoe kunnen wij de problemen die ik net citeerde, aanpakken ? Mevrouw Lizin haalde reeds aan dat een aanpassing van het Schengenakkoord een oplossing zou kunnen bieden. Wordt het Verdrag van Den Haag betreffende de burgerlijke verantwoordelijkheid inzake de ontvoering van kinderen in België toegepast ? Verder zou ik ook willen weten of de klachten van de VZW Morkhoven, waarvan ik in 1993, 1994, 1995 en 1996 brieven ontving, al grondig werden onderzocht en welke besluiten daaruit werden getrokken. Werd er al een sluitende regeling getroffen om kinderen uit sekten te halen of te beletten dat ze erin belanden en om ontvoering voor adoptie te vermijden ? Ten laatste zou ik van de minister willen vernemen of hij al een klare kijk heeft op het probleem van kinderen die volgens een bepaalde pers zouden zijn ontvoerd met het oog op de organenhandel.

M. le Président. — La parole est à M. De Clerck, ministre.

M. De Clerck, ministre de la Justice. — Monsieur le Président, plusieurs questions ont en fait été soulevées dans le cadre de cette demande d'explications.

Mme Lizin a évoqué le rapt d'enfants dans le cadre de la Convention de Schengen. Les interventions de ses collègues sont toutefois de nature différente.

Comme Mme Lizin l'a signalé, il faut bien constater que le système d'information Schengen — le SIS — n'offre pas toutes les possibilités d'action contre les rapt parentaux d'enfants.

S'il est vrai que l'article 97 permet de signaler dans le SIS les enfants disparus, il ne permet ni de signaler un enfant qui est susceptible de se faire enlever par un parent ni de signaler le ravisseur, qu'il soit ou non un parent.

Il faut en effet recourir à l'article 95 qui permet de signaler une personne pour arrestation en vue de son extradition. Cette disposition peut donc s'appliquer à un ravisseur d'enfants mais seulement après qu'un mandat d'arrêt ait été délivré par un juge d'instruction. L'action ne peut donc pas être totalement préventive.

On peut également noter que l'article 99, paragraphe 2, permet de signaler une personne pour surveillance discrète ou contrôle spécifique mais cet article ne peut être utilisé que lorsqu'il existe des indices réels faisant présumer que la personne concernée envisage de commettre ou commet des faits punissables nombreux et extrêmement graves. Il subsiste donc un doute en ce qui concerne le rapt unique d'un enfant, et cela bien que l'enlèvement en général soit considéré comme un fait punissable extrêmement grave au sens de la convention. Dans un certain nombre de cas isolés, il semble cependant que des États Schengen ont eu recours à l'article 99, paragraphe 2, pour signaler des personnes susceptibles de commettre un rapt parental. Cette interprétation extensive de la convention peut toujours se heurter à un refus d'application par les autres États ou à des contestations juridiques durant la suite de la procédure judiciaire.

Je vais donc demander que la question de l'application du SIS aux ravisseurs d'enfants soit posée au sein du groupe de travail Schengen chargé du suivi du fonctionnement du système, de manière à connaître la position officielle des autres États. Une proposition de modification de la convention peut être envisagée afin d'élargir le champ d'application de l'article 97 ou de l'article 99. Il faut cependant savoir que ce serait la première fois qu'une telle procédure serait entamée. Il faut donc s'attendre à ce que d'autres États proposent d'y adjoindre d'autres modifications dans les différents domaines couverts par la convention, ce qui risque d'entraîner une procédure relativement longue.

J'ajoute que, parallèlement au système Schengen, il existe le système Europol qui est quelque peu différent. Plus large, il est toutefois peut-être moins efficace. En visitant le système Europol, j'ai constaté que la liste des signalements pourrait être étendue en application des principes énoncés plus haut. Il est évident que cette liste ne peut toutefois être exhaustive. Lorsque les indications sont fiables, le système Interpol pourrait néanmoins être utilisé dans le cadre de Schengen. Une modification des articles 97 et 99 devrait donc être prévue. Il conviendrait de mentionner cette problématique afin de déterminer si d'autres pays y adhéreraient.

Daarmee wordt natuurlijk het hele probleem van de verdwijning van kinderen aangebracht. Er worden veel bijkomende vragen gesteld. Inmiddels is er een cel Verdwijningen bij de rijkswacht, waar veel efficiënter dan vroeger wordt gewerkt.

De vraag van mevrouw Lizin handelt echter over kinderen die uit het land verdwijnen omdat zij worden meegenomen door een van de ouders. Ik heb daarover enkele weken geleden in Marokko zelf nog besprekingen gevoerd. De verdragechnische oplossingen zijn echter bijzonder moeilijk, omdat wij te maken hebben met strijdige systemen. Zo erkent Marokko nog altijd de verstoting. Structureel geraken wij niet op dezelfde golflengte. Op 18 en 20 december eerstkomend hebben wij opnieuw bijeenkomsten met Marokkaanse vertegenwoordigers om een aantal gevallen te bespreken. Ik hoop dat de sfeer dan wat beter zal zijn, zodat wij concrete oplossingen kunnen uitwerken.

Mevrouw Leduc zegt ten onrechte dat wij geen prioriteit maken van ontvoeringen van kinderen. In antwoord op een vorige vraag heb ik al medegedeeld dat er morgen in Brussel een bijeenkomst is van de Europese Raad van ministers van Justitie. Op initiatief van België zal de mensenhandel prioritair worden behandeld. Dat zal gebeuren in een zeer brede context. Wij zullen ons niet beperken

tot dit dossier, maar het ook hebben over het probleem van de seksuele exploitatie en de verdwijning van kinderen met het oog op seksuele exploitatie. Ik hoop dat wij in staat zullen zijn conclusies te trekken.

Met betrekking tot de sekten wacht ik op de resultaten van de onderzoekscommissie van de Kamer die zich met dit probleem bezig houdt. Het heeft volgens mij weinig zin nu al initiatieven te nemen. Dat belet echter niet dat ik de parketten gevraagd heb nu al een substituut aan te stellen die verantwoordelijk zal zijn voor alle dossiers in verband met sekten, inbegrepen de problemen van minderjarigen in sekten.

Mevrouw Leduc verwijst eveneens naar de werkgroep Morkhoven. Ik heb van deze werkgroep al ontelbare brieven gekregen, die ik systematisch heb overhandigd aan het parket, met het verzoek ze te onderzoeken. Ik stel echter vast dat de werkgroep niet altijd op een even correcte en loyale manier correspondeert. Recent publiceerden zij verklaringen en legden onaanvaardbare verklaringen af, wat mij doet twijfelen aan de ernst van deze werkgroep. Ik zeg dit met enige reserve, maar ik vind de houding die zij in het recente verleden aannamen met betrekking tot enkel dossiers, nogal vreemd.

Wij werken aan een ontwerp om de internationale adoptie te regelen. Ik ben ervan overtuigd dat wij hiervoor in overleg met de Vlaamse Regering — in casu met minister Martens — definitieve oplossingen kunnen vinden. Wij zijn klaar met ons deel van het werk. Er is alleen nog overleg nodig met de Vlaamse Regering.

M. le Président. — La parole est à Mme Lizin.

Mme Lizin (PS). — Monsieur le Président, je remercie le ministre de sa réponse détaillée.

J'ai soulevé la question des rapt internationaux d'enfants perpétrés dans le cadre familial, ce qui est assez différent du problème — tout aussi important — évoqué par Mme Leduc.

La manière la plus simple d'empêcher ces rapt serait de permettre le signalement par le biais d'une modification de l'article 97. Le ministre s'engage-t-il à proposer cette modification?

M. De Clerck, ministre de la Justice. — Oui, nous «testerons» à la fois l'article 97 et l'article 99.

Mme Lizin (PS). — Parfait, monsieur le ministre. Je vous remercie.

M. le Président. — L'incident est clos.

Het incident is gesloten.

VOORSTELLEN

Inoverwegingneming

Mededeling van de Voorzitter

PROPOSITIONS

Prise en considération

Communication de M. le Président

De Voorzitter. — Er werden geen opmerkingen gemaakt betreffende de inoverwegingneming van de voorstellen waarvan sprake bij het begin van onze vergadering. Ik veronderstel dus dat de Senaat het eens is met de voorstellen van het Bureau.

Aucune observation n'ayant été formulée quant à la prise en considération des propositions dont il a été question au début de la séance, puis-je considérer qu'elles sont envoyées aux diverses commissions compétentes? (*Assentiment.*)

Dan zijn de voorstellen in overweging genomen en naar de aangeduide commissies verwezen.

Ces propositions sont donc prises en considération et envoyées aux commissions indiquées.

De lijst van die voorstellen, met opgave van de commissies waarnaar ze zijn verwezen, verschijnt als bijlage bij de *Parlementaire Handelingen* van vandaag.

La liste des propositions, avec indication des commissions auxquelles elles sont envoyées, paraîtra en annexe aux *Annales parlementaires* de la présente séance.

Mesdames, messieurs, notre ordre du jour est ainsi épuisé.

Onze agenda voor vandaag is afgewerkt.

Le Sénat se réunira le 5 décembre 1996 à 15 heures.

De Senaat vergadert opnieuw op 5 december 1996 om 15 uur.

La séance est levée.

De vergadering is gesloten.

(*La séance est levée à 19 h 35 m.*)

(*De vergadering wordt gesloten om 19 h 35 m.*)

ANNEXE — BIJLAGE

Prise en considération — Inoverwegingneming

Liste des propositions prises en considération :

A. Propositions de loi :

Visant à renforcer la surveillance des libertés et des personnes condamnées pour faits de mœurs commis sur la personne d'un mineur (de Mme Lizin et consorts);

— Envoi à la commission de la Justice.

Modifiant l'article 582, 1°, du Code judiciaire (de M. Caluwé).

— Envoi à la commission de la Justice.

Lijst van de in overweging genomen voorstellen :

A. Wetsvoorstellen :

Houdende verscherping van het toezicht op personen die in vrijheid zijn gesteld of veroordeeld na zedenfeiten met minderjarigen (van mevrouw Lizin c.s.);

— Verwezen naar de commissie voor de Justitie.

Tot wijziging van artikel 582, 1°, van het Gerechtelijk Wetboek (van de heer Caluwé).

— Verwezen naar de commissie voor de Justitie.

B. Proposition de résolution :

Concernant le traitement des homosexuels en Roumanie (de Mmes Thijs et Sémer).

— Envoi à la commission des Affaires étrangères.

B. Voorstel van resolutie :

Betreffende de behandeling van homoseksuelen in Roemenië (van de dames Thijs en Sémer).

— Verwezen naar de commissie voor de Buitenlandse Aangelegenheden.